

**SABAH PROGRAMLARININ AİLE OLGUSU
BAĞLAMINDA SOSYAL HİZMET
PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ: “MÜGE
ANLI İLE TATLI SERT” ÖRNEĞİ**

**2023
YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYAL HİZMET**

Seda ERKUŞ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Bora BALUN**

**SABAH PROGRAMLARININ AİLE OLGUSU BAĞLAMINDA SOSYAL
HİZMET PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ: “MÜGE ANLI İLE TATLI
SERT” ÖRNEĞİ**

Seda ERKUŞ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Bora BALUN**

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalınız Anabilim Dalında
Programı Seçin
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Aralık 2023**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ.....	7
ABSTRACT.....	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	14
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	15
ARAŞTIRMANIN SORULARI	18
EVREN VE ÖRNEKLEM	18
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	19
GİRİŞ.....	19
1. AİLE OLGUSU	23
1.1. Ailenin Tanımı	23
1.2. Ailenin Türleri	24
1.2.1. Otoriteye Göre Aile Türleri	24
1.2.1.1. Anaerkil Aile	24
1.2.1.2. Babaerkil Aile	25
1.2.2. Yoğunluğuna Göre Aile Türleri	26
1.2.2.1. Geniş Aile	26

1.2.2.2. Çekirdek Aile	27
1.2.2.3. Tek Kişilik Aile	28
1.2.2.4. Tek Ebeveynli Aile.....	28
1.2.2.5. Çok Kuşaklı Aile.....	29
1.3. Türk Toplumunda Ailenin Tarihsel Değişimi.....	29
1.3.1. İslamiyet Öncesi Türk Aile Yapısı.....	30
1.3.2. İslamiyet Sonrası Türk Aile Yapısı	31
1.3.3. Cumhuriyet Sonrası Türk Aile Yapısı	33
1.4. Aile İçi İlişkiler.....	35
1.5. Sosyal Hizmetin Aile Olgusuna Yaklaşımı.....	36
2. MEDYA	39
2.1. Medya Kavramı	39
2.2. Medya Türleri	40
2.2.1. Geleneksel Medya Türleri	40
2.2.2. Yeni Medya Türleri	41
2.3. Medyanın Topluma ve Bireylere Olumlu Etkileri.....	41
2.4. Medyanın Topluma ve Bireylere Olumsuz Etkileri	43
2.5. Etkili Bir Görsel Medya Türü: Televizyon	45
2.6. Gündüz Kuşağı Televizyon Programlarının En Çok Tercih Edileni: Sabah Programları	46
2.7. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programı	48
2.8. Televizyon ve Temsil ile İlişkili Teoriler.....	50
2.9. Medya ve Sosyal Hizmet İlişkisi	51
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	53
3.1. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programı Analizi	53
3.1.1. Evliliğin Temsili	56
3.1.2. Ebeveynliğin Temsili.....	59
3.1.3. Çocuğun Temsili.....	62
3.2. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının İzleyicileri Tarafından Yapılan Yorumların Analizi	65
3.2.1. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının Sosyal Medya Hesabında Evliliğe Dair Yapılan Yorumlar.....	66
3.2.2. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının Sosyal Medya Hesabında Ebeveynliğe Dair Yapılan Yorumlar	68

3.2.3.Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının Sosyal Medya Hesabında Çocuklara Dair Yapılan Yorumlar.....	71
TARTIŞMA.....	73
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
KAYNAKÇA.....	81
TABLolar LİSTESİ	94
ŞEKİLLER LİSTESİ	95
ÖZGEÇMİŞ	96

TEZ ONAY SAYFASI

Seda ERKUŞ tarafından hazırlanan “SABAH PROGRAMLARININ AİLE OLGUSU BAĞLAMINDA SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ: “MÜGE ANLI İLE TATLI SERT” ÖRNEĞİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Bora BALUN

.....

Tez Danışmanı, Yönetim Bilişim Sistemleri

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Sosyal Hizmet Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 15/12/2023

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Doç. Dr. Yener ŞİŞMAN (ANAÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Oğuzhan ZENGİN (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Bora BALUN (KBÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarım intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Seda ERKUŞ

İmza :

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı gerçekleştirirken asrın felaketini yaşayan canım memleketim Antakya'ya olan hasretim motivasyon kaynağım oldu. Hem sosyal hizmet uzmanı hem de bilim insanı kimliğimle bu çalışmayı afetzedelere atfetmek istiyorum.

Bu çalışmayı seçmemde etkisi ve desteği olan, hayatım boyunca desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen, ilkokuldan yüksek lisans aşamasına dek eğitimim için bana sonsuz motivasyon kaynağı olan, bilgisini, tecrübesini ve emeğini paylaşmaktan vazgeçmeyen, benim gelişimim için katkı sunan canım abim Dr. Öğr. Üyesi Sefa ERKUŞ'a ve hayatımızdan usulca geçip gitmiş olan, benim bu mesleği seçmemde dolaylı katkısı olan rahmetli abim Mehmet ERKUŞ'a,

Yüksek lisans tezi boyunca üzerimde birçok emeği olan, sorularıma, çabalarıma ve yardım taleplerime her zaman yanıt veren, öğrencisini önemseyen ve sayan değerli danışmanım Doç. Dr. Bora BALUN'a,

Engin bilgileriyle lisans ve lisansüstü akademik hayatıma katkıda bulunan hocam Doç. Dr. Oğuzhan ZENGİN'e,

Jüri üyesi olarak tezime katkı sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Yener ŞİŞMAN'a,

Bir sosyal hizmet akademisyeninin sahip olması gereken entelektüel bakış açısını kazandıran, eleştirel düşünceyi fikrime yerleştiren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Veysi BAYDAR'a,

Akademik anlamda birbirimize bir şeyler katabildiğimiz sevgili dostlarım Ümran KEŞİR ve Ebru ALTAİR'e,

Akademik hayata adım atmamda ve mesleğimi yapmamda beni her zaman destekleyen değerli anne ve babama,

Ve verdiğim her kararda yanımda olan, desteğini ve ilgisini esirgemeyen canım nişanlıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZ

Bu çalışmada sabah programları arasında en çok izlenen ve sosyal medyada gündem oluşturan Müge Anlı ile Tatlı Sert programında aile olgusunun sunumu ve temsil biçimleri sosyal hizmet perspektifiyle yaklaşılarak incelenmiştir. Televizyon programları, toplumun farklı kesimlerinden insanlara ulaşma ve onları eğlendirme, bilgilendirme veya etkileme amacıyla hazırlanmaktadır. Bu programlarda yer alan karakterler, olaylar ve konular, izleyicilere birçok farklı mesaj iletebilir. Bu çalışmada sabah programındaki aile olgusunun sunumu ve sosyal medya hesabındaki içeriklerin altında yer alan yorumlar analiz edilmiştir. Müge Anlı ile Tatlı Sert sabah programının izlenme oranı en yüksek 10 bölümünde, program ekibi ve katılımcıların söylemleri ile programın resmi Facebook (Meta) hesabındaki izlenme oranı en yüksek 10 bölümüne yapılmış olan yorumlar araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Bu veriler neticesinde Müge Anlı ile Tatlı Sert programının katılımcı ve program ekibinin söylemleri çerçevesinde “evliliğin temsili”, “ebeveynliğin temsili” ve “çocuğun temsili” alt temaları oluşturulmuştur. Sosyal medya hesabında izlenme oranı en yüksek bölümlere ait 104 video içeriğinin altına yapılan 51.393 yorum neticesinde ise “evliliğe ilişkin yorumlar”, “ebeveynliğe ilişkin yorumlar” ve “çocuğa ilişkin yorumlar” alt temaları oluşturulmuştur. Bu araştırmanın önemli sonuçlarından biri, televizyon programında gerek program ekibi gerekse katılımcılar tarafından evliliğin temsili diğer temsillerden daha yoğun şekilde gerçekleşmiştir. Evlilik hakkında çok fazla yorum yapılmasının temel nedenleri, toplumsal, kültürel, bireysel ve toplumsal değişim gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Yapılan sosyal medya yorumları ise ebeveynliğin rol ve sorumluluğunu vurgulamakta, çocukların kaybı veya cinayeti söz konusu olduğunda ise hassasiyet düzeyleri artmakta ve kendi ebeveynlik imajına göre yorum yapma refleksi gelişmektedir. Sosyal hizmet, toplumun sosyal sorunlarına çözüm bulma, farkındalık yaratma ve toplumsal refahı artırma gibi konularda önemli bir rol oynadığı için bu çalışma sosyal hizmet perspektifiyle ele alınmıştır. Araştırmanın bulguları neticesinde medyadaki söylemlerin bir sosyal hizmet uzmanı tarafından eleştirel biçimde yapılandırılmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sabah Programları; Medya; Aile; Sosyal Hizmet

ABSTRACT

In this study, the presentation and representation of the family phenomenon in the Müge Anlı and Tatlı Sert program, which is the most watched morning program and creates an agenda on social media, will be examined from a social work perspective. Television programs are prepared with the aim of reaching people from different segments of society and entertaining, informing or influencing them. The characters, events and topics featured in these programs can convey many different messages to viewers. In this study, the presentation of the family phenomenon in the morning program and the comments under the contents of the social media account were analyzed. The data of the research are the discourses of Müge Anlı ile Tatlı Sert in the top 10 rated morning shows and the comments on the official Facebook (Meta) account. As a result of these data, the sub-themes of "representation of marriage", "representation of parenthood" and "representation of the child" were created within the framework of the discourses of the participants and program team of the Müge Anlı and Tatlı Sert program. As a result of 51,393 comments made under 104 video contents of the highest-rated program on social media accounts, the sub-themes "comments about marriage", "comments about parenthood" and "comments about the child" were created. One of the important results of this research is that the representation of marriage in the television program by both the program team and the participants was more intense than other representations. The main reasons why there are so many comments about marriage arise from various factors such as social, cultural, individual and social change. Social media comments emphasize the role and responsibility of parenting, and when it comes to the loss or murder of children, sensitivity levels increase and the reflex to comment according to one's own parenting image develops. Since social work plays an important role in finding solutions to the social problems of the society, raising awareness and increasing social welfare, this study was discussed from the perspective of social work. As a result of the findings of the research, it is thought that the outputs in the media need to be critically structured by a social worker.

Keywords: Morning Programs; Media; Family; Social Work

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Sabah Programlarının Aile Olgusu Bağlamında Sosyal Hizmet Perspektifinden İncelenmesi: “Müge Anlı ile Tatlı Sert” Örneği
Tezin Yazarı	Seda ERKUŞ
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Bora BALUN
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	15/12/2023
Tezin Alanı	Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	96
Anahtar Kelimeler	Sabah Programları; Medya; Aile; Sosyal Hizmet

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Examining The Family Concept In The Context Of Morning Programs From A Social Work Perspective: The Example Of "Müge Anlı ile Tatlı Sert"
Author of the Thesis	Seda ERKUŞ
Advisor of the Thesis	Doç. Dr. Bora BALUN
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	15/12/2023
Field of the Thesis	Social Work Department
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	96
Keywords	Morning Programs; Media; Family; Social Work

KISALTMALAR

TV	: Televizyon
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
VTR	: Video Tape Recorder

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Televizyon, kamuoyu oluşturma, yaşam tarzı geliştirme, günlük haber alma, eğlenme ve bilgilenme açısından insanlık adına vazgeçilmez, 20. yüzyıldan itibaren insanlığın odak merkezi haline gelen önemli bir kitle iletişim aracıdır. Televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte, farklı formatlarda ve farklı hedef kitlelere yönelik program türleri geliştirilmiştir. Haber, eğlence, yarışma gibi çeşitli programlar, izleyici kitlesi ve saatlere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin, haber programları genellikle akşam saatlerinde daha fazla izlenirken, eğlence programları genellikle hafta sonları tercih edilmektedir. Bu durum, televizyon kanallarının izleyici taleplerine göre programlarını planlamasını ve yayınlamasını etkilemektedir. Bu da televizyon endüstrisinin sürekli olarak değişen ve gelişen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Az gelişmiş ve gelişmiş toplumlara bakıldığında kadının, emeklilerin ve çocukların ev içerisinde geçirdiği vakit daha çok olduğu için gündüz kuşağı televizyon programları aileye hitap edecek biçimde hazırlanmaktadır. Aileyi ilgilendiren her konu gündüz kuşağı televizyon programlarının yayınında işlenmektedir. Gündüz kuşağı televizyon programlarının kapsamı da genellikle eğlence, yemek, moda, sağlık ve sohbet programı, suç vb. gibi konulardan oluşmaktadır. Sabah programları, gündüz kuşağının içerisinde yer alan, en çok izlenen ve en yaygın olan program türüdür. Bu programlar genellikle sohbetin olduğu, bir yürütücü ve konukların karşılıklı aktarımı ile gerçekleşir. Bu aktarımlar toplumun ilgisini çekebilecek konular çerçevesinde şekillenmektedir. Özellikle aileyi merkeze alan temalar, toplumun ilgisini çeken konular arasında yer almaktadır.

Televizyon izleyicileri, genellikle sabah programlarını tercih etmektedir çünkü bu programlar güncel konulara odaklanmakta, izleyicilerin güne bilgi ve eğlence ile başlamasına yardımcı olmaktadır. Sabah programları, televizyon izleyicilerinin en çok tercih ettiği konulara odaklandıkları için, aileyle ilgili konulara değinirken kişisel sınırları ihlal edebilir ve izleyici kitlesini medya kuruluşunun yayın politikasına uygun bir şekilde etkileyebilir. Bu nedenle, toplumun en küçük birimi olan ailede değişim kaçınılmaz hale gelmektedir. Örneğin sohbet formatındaki sabah programları, aile içi problemleri ve çatışmaları ele alırken, bazen aşırı dramatize edilmiş hikayeleri kullanır. Bu durum, gerçek yaşamdaki ailelerin sorunlarına benzerlik gösterse dahi izleyicilerin gerçeklikten uzaklaşmasına ve aile ilişkilerinin yanlış bir şekilde temsil edilmesine neden olabilir sohbet formatındaki sabah programlarında aile üyeleri arasında yaşanan

tartışmalar ve kavgalar da yayınlanabilmektedir. Bu programların izleyicileri aile içi iletişimi olumsuz etkileme gücüne sahiptir. Sabah programlarının aileyle ilgili konulara odaklanırken kişisel sınırları ihlal etmesi, aile üyelerinin özel yaşamlarının kamuya açılmasına ve mahremiyetlerinin ihlal edilmesine dahi yol açabilmektedir. Öte yandan sabah programlarında aile konularının ele alınması, toplumdaki genel dinamikleri etkilemektedir.

Sabah programlarında öznel görüşlerin iletilmesi izleyen bireylerin aile yaşamını nasıl etkilediği konusu son yıllarda giderek daha fazla tartışılan bir konu haline gelmiştir (Filiz, 2021). Televizyon ve diğer medya platformlarında yayınlanan gerçeklik, sohbet ve suç formatındaki programlar, izleyicilere genellikle dramatik, duygusal ve çatışma dolu sahneler sunmaktadır (Elitaş ve Keskin, 2019). Sohbet türü programların genel özelliği bireyin özel yaşantılarındaki olaylar ve deneyimlere dayanıyor olmasıdır (Duman, 2011:149-169). Bu tür programlar, izleyenlerin aile ilişkileri üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. Aile ilişkilerinin olumsuz etkilenmesiyle birlikte aile yaşantısının kalitesi de bu programlar aracılığıyla düşebilir (Şirin, 2015:33). Bu programlar genellikle gerçeklikten uzak ve abartılı olayları içermektedir. İzleyiciler, bu tür programları gerçek yaşamdan bir kaçış olarak görebilir ve bu da izleyicilerin gerçeklik algısını bozabilir. Aile yaşamı gibi önemli bir konuda gerçeklikten uzak bir perspektif çizmek programı takip edenlerin aile ilişkilerine yanlış bir şekilde yaklaşmasına neden olabilir. Aile yaşamının kalitesini olumsuz yönde etkileyen bir diğer etki ise, bu tür programların izleyicilerde yanlış rol modeller oluşturabilmesidir (Cohen, 2004). Sabah programlarında yer alan kişiler genellikle şöhret peşinde koşan, çatışmacı iletişimi benimseyen ve manipülatif karakterlerdir. Tukachinsky (2015: 3397)'e göre medyadaki karakterle parasosyal ilişki geliştiren izleyiciler, bu kişileri taklit etmeye çalışabilir ve kişisel yaşamında benzer davranışlar sergileyebilir. Bu da sağlıklı iletişim, saygı ve empati gibi değerleri zayıflatabilir ve aile ilişkilerini olumsuz etkileyebilir. Bu tarz programların topluma yönelik olumsuz etkinin azaltılması amacıyla Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından denetim yapılmaktadır. RTÜK, yayın hizmetleri ilkeleri doğrultusunda hareket ederek, toplumun çeşitli kesimlerinin haber alma özgürlüğünü sağlarken, aynı zamanda yayınların zararlı etkilerinden korumaya çalışmaktadır (Md. 8). Bu sebeple 18 Mart 2021 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan düzenlemeyle sosyal hizmet mezunları RTÜK uzman yardımcısı olarak görev almaya başlamıştır. 28 Eylül 2023'te Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile RTÜK arasında

Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesine Yönelik İş Birliği Protokolü imzalanmıştır. Protokol kapsamında dijital ağların toplumsal hayatta yaygınlaşması ve çocukların dijital risklerden korunması konuları yer almaktadır. Sonuç olarak, farkındalık çalışmaları hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli bir etkiye sahiptir ve sosyal hizmet alanında da desteklenerek ailelerin korunması ve toplumun bilinçlenmesi konusunda etkili adımlar atılabilir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Kitle iletişim araçlarında üretilen içeriklerin toplum üzerindeki etkileri oldukça önemli bir konudur. Özellikle televizyon programları geniş kitlelere ulaşabilme özelliğinden dolayı toplumsal dinamikleri etkileyebilmektedir. Bu nedenle sabah programı olarak yayınlanan Müge Anlı ile Tatlı Sert programının incelenmesi, aile kavramına ve toplumsal yapıya etkileri açısından büyük önem taşımaktadır. Programda ele alınan konular aile ilişkilerinden toplumsal sorunlara, adalet kavramına kadar pek çok önemli konuyu gündeme getiriyor. Bu bağlamda programın analizi sosyal hizmet alanında çalışan profesyoneller için önemli bir bilgi kaynağı olabilir. Ayrıca programın izleyici üzerindeki etkileri incelenerek toplumun genel dinamikleri hakkında bilgi edinilebilir. Bu tür araştırmalar kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkilerinin anlaşılması ve bu etkilerin yönlendirilmesi yönünde önemli bir adım olabilir. Müge Anlı ile Tatlı Sert programının incelenmesi, toplum ve aile yapısına ilişkin derinlemesine bir anlayış geliştirme açısından büyük bir potansiyele sahiptir.

Müge Anlı ile Tatlı Sert'in sabah programları arasında oldukça dikkat çekici olmasının arka planında çeşitli faktörler bulunmaktadır. Toplumsal yaşam içerisinde örtük biçimde gerçekleşen problemlerin ortaya çıkarılıp tartışılması ve bu noktada sunucunun kişisel görüşünü, toplum nezdinde kabul gören ifadeler (inanç, kültür, milli değer) aracılığıyla izleyici ve katılımcılara aktarma becerisini bu kapsamda örnek olarak göstermek mümkündür. Söz konusu program süresince aile kavramına yoğunlukla değinilmektedir. Kayıp olan, cinayete uğrayan ve ailesini arayan kişilerin aileleri ile yapılan röportajlar, ailelere yönelik kullanılan ifadeler oldukça dikkat çekmektedir. Ailenin toplumsal önemine vurgu yapan Müge Anlı, birçok vakayı bu yaklaşımla çözüme yoluna gitmektedir. Aile içi roller, ailenin sosyal konumu ve ailenin, bireysel gelişim açısından önemi üzerinde durulmaktadır. Program ekibinde yer alan uzman katılımcılar

ailenin hukuki, psikiyatrik ve adli rolü dışında kapsamlı bir yaklaşım sunamaması tarafımızca bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Nitekim ailenin biyopsikososyal yapısı genellikle bireysel görüşler çerçevesinde ele alınamadığından profesyonel değerlendirmeden uzak bir yapı ortaya çıkmaktadır.

Müge Anlı ile Tatlı Sert programında aile içi şiddet, kayıp kişilerin bulunması ve çocuk istismarı gibi hassas konular ele alınmaktadır. Bu tür konuların üzerine titizlikle gidilmesi ve etkili çözümler üretilmesi ve özellikle programın ulaştığı kitleler açısından etkisi dikkate alındığında sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç bulunduğu düşünülmektedir. Zira program içerisinde ele alınan vakaların çözümlenme potansiyelinin sosyal hizmet uzmanı eksikliğinden dolayı düşük olarak görülmektedir. Ayrıca program içerisinde sosyal hizmet uzmanının yer alması, izleyicilerin bilgi edinmesi ve sorunlara karşı çözüm kapasitesini arttırabilir. Bu eksiklik Müge Anlı ile Tatlı Sert programının bazı bölümlerine sosyal hizmet uzmanı Kahraman Eroğlu'nun danışmanlık yapması ile giderilmeye çalışılsa da sürekliliği olmadığından eksik kalmıştır. Öte yandan programın ele almış olduğu vakalara ilişkin yaklaşımlar kişisel yaşamdan örneklerle açıklanmaktadır. Bu aşamada sosyal hizmet mesleğinin bilgi ve tecrübelerine oldukça ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada Müge Anlı ile Tatlı Sert programının analizi boyunca sabah programlarının aileye dair sunumuna odaklanmış olup Türkiye'deki gündüz kuşağı televizyon programının önemli bir türü olarak Müge Anlı ile Tatlı Sert'in aileye yönelik söylem biçimlerinin kapsamını, izleyici yorumlarını ve sosyal hizmet mesleği çerçevesinde değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmacılar için çalışma yönteminin belirlenme aşaması ve araştırma yöntemine karar verme süreci, araştırmanın kapsamlı sonuçlar üretmesine olanak sağlar. Nitekim ulaşılmak istenilen araştırma hedeflerine uygun araştırma yöntemi ve deseninin oluşturulması önem arz etmektedir. “Sabah Programlarının Aile Olgusu Bağlamında Sosyal Hizmet Perspektifinden İncelenmesi: “Müge Anlı ile Tatlı Sert” Örneği” başlıklı bu çalışmayı, bir tür durum saptama çalışması olarak değerlendirmek mümkündür. Bu perspektif doğrultusunda şekillenen çalışmada araştırma yöntemi olarak içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Mayring (2011)'e göre içerik analizinin kullanım amacı, dizi,

film veya televizyon programlarının işlenmiş olduğu konularda sıklıkla üzerinde durulan içeriklerin toplumsal etkilerini anlamaya uygun hale dönüştürmektir. Bu bağlamda düşünüldüğünde sosyal gerçeği araştıran bir yöntem olarak tercih edilmektedir. İletişim odaklı disiplinlerin ortaya çıkarmış olduğu içerik analizi, günümüzde sosyal bilimlerin birçok alanında kullanılmaktadır. Tarih, sosyal hizmet, psikoloji, sosyoloji ve eğitim bilimleri bu alanlar arasında sayılabilir. İçerik analizi aşamasında açıklık, nesnellik, sistematiklik ve nicel olma boyutlarının kullanılması bir zorunluluktur. Severin ve Tankard (1994)'a göre içerik analizi; bir iletinin içeriğini analiz edebilmek için kullanılan sistematik bir yöntemdir. İçerik analizi ile herhangi bir gözlem yapılmaz ve çözümleme yapmaya daha uygundur. İçerik analizi, içeriğin farklı yönlerini ortaya çıkarıp kodlama yoluyla açıklamaya çalışmak için geliştirilmiştir (White ve Marsh, 2006). İletişim içerisinde yer alan gizli veriler, içerik analiziyle çözümlenip açıklığa kavuşmaktadır. Sosyal hizmet araştırmalarında içerik analizinin yapılma amacı veri toplamanın süreklilik arz etmesi ve verinin analiziyle birlikte yürütülmesidir. Araştırma esnasında araştırmacı için esnek bir çalışma imkânı sunmaktadır.

İçerik analizinde kodlama kategorileri belirlenerek içeriğin bir kodlaması çıkarılır. Kategoriler, araştırmacının literatür taramasında edinmiş olduğu bilgi ve varsayımları doğrultusunda oluşturulmaktadır. Bu çalışmaya konu olan Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izlenme oranı en yüksek bölümlerinde yer alan aktarımların ve resmi Facebook (Meta) adlı sosyal medya hesabında paylaşılan videolara yapılan yorumların neticesinde aile olgusunun sunulma ve izleyicilerin bu olguya dair yapmış oldukları yorum biçimleri sosyal hizmet perspektifinden incelenmiştir.

Müge Anlı ile Tatlı Sert programı 18 Ağustos 2008 tarihinde yayına başlamıştır. 16 sezon boyunca 31 Ekim 2023 tarihine kadar toplamda 3166 program yayınlanmıştır. Bu araştırmanın verileri kayıt taramasına dayanmaktadır. Bir elektronik belge, yayın içeriği veya sosyal medya platformunda paylaşılan içerikler kayıt tarama aracılığı ile araştırmada veri olarak kullanılabilir. Glaser (1965)'e göre nitel araştırmada her şey veri olabilir. Araştırma, Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izlenme oranı en yüksek 10 bölümünü ve bu bölümlerin Facebook (Meta) sosyal medya hesabında paylaşılan video kesitlerine yapılan yorumları kapsamaktadır. Araştırma, programın popülerlik ve etkileşim düzeyi hakkında bilgi sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Müge Anlı ile Tatlı Sert programı çerçevesinde aile olgusunun sunumu ve sosyal medya üzerinde yapılan yorumları analiz edilmiştir. Bu araştırma, programın izleyiciler

üzerindeki etkisini anlamak ve programın başarısını ölçmek için önemli bir veri kaynağı oluşturmuştur. Araştırma sonuçları, programın izleyici kitlesi ve sosyal medya etkileşimi hakkında önemli bilgiler sunulmuştur.

2008 yılından günümüze dek gündüz kuşağında yayınlanan bu programlar arasından seçim yapabilmek adına amaçlı örnekleme yöntemi seçilmiştir. 16 sezon süren programda izlenme oranı en yüksek bölümlerin seçilmesi temsil ihtimalini arttırdığı için araştırmacı tarafından tercih edilmiştir. Müge Anlı ile Tatlı Sert programının kayıtları YouTube adlı video içerik platformunda yer almaktadır. İçeriklere erişim, programın resmi video paylaşım ve sosyal medya adreslerinden sağlanmıştır. İzlenme oranı en yüksek olan programlara ise izlenme oranlarının sonuçlarını paylaşan çeşitli haber siteleri (Mynet, TV100, En Son Haber) aracılığıyla ulaşılmıştır. İzlenme oranı en yüksek 10 programa yapılan yorumlara ise Facebook (Meta) adlı sosyal medya platformundan ulaşılmıştır.

Export Comments adlı Google eklentisi, zaman açısından maliyetli olan yorumları tek tek Excel dosyasına aktarma işlemini kolaylaştırmak için kullanılmıştır. Resmi Facebook (Meta) hesabında paylaşılan 104 video içeriğine yapılan 51.393 yorum verisi çekilerek analiz edilmiştir. Bu veriler, izlenme oranı en yüksek 10 bölümünün incelenmesi için kullanılmıştır. Bu yöntem, büyük miktardaki veriyi etkili bir şekilde işlemek ve analiz etmek için verimli bir çözüm sunmuştur.

Sabah programları olarak belirlenmiş olan çalışma evreninde ana tema, ailenin sunumudur. Ana temaya ilişkin olarak üç alt tema belirlenmiştir.

- Evliliğin temsili,
- Ebeveynliğin temsili,
- Çocuğun temsili.

Alt temaların söylem sıklığı, programların izlenmesiyle elde edilmiştir. Ardından bu programların Facebook (Meta)'da paylaşılmış olan videolarının altındaki yorumlar analize dahil edilmiştir. Ailenin sunumu karşısında izleyicilerin yapmış oldukları yorumlara ilişkin üç alt tema belirlenmiştir.

- Evliliğe ilişkin yorumlar,
- Ebeveynliğe ilişkin yorumlar,
- Çocuğa ilişkin yorumlar.

İzleyici yorumlarının analizine ilişkin alt temalar, yapılan yorumlar neticesinde elde edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN SORULARI

Bu araştırmanın temel sorusu “Müge Anlı ile Tatlı Sert programında aile olgusu nasıl ele alınıyor?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın kapsamına göre cevap aranan sorular:

- Müge Anlı ile Tatlı Sert programında evlilik temsili nasıldır?
- Müge Anlı ile Tatlı Sert programında ebeveynlik temsili nasıldır?
- Müge Anlı ile Tatlı Sert programında çocuk temsili nasıldır?
- Müge Anlı ile Tatlı Sert programının sosyal medya hesabındaki videoların izleyicileri, evlilik temsiline olduğu programları nasıl yorumlamaktadır?
- Müge Anlı ile Tatlı Sert programının sosyal medya hesabındaki videoların izleyicileri, ebeveynlik temsiline olduğu programları nasıl yorumlamaktadır?
- Müge Anlı ile Tatlı Sert programının sosyal medya hesabındaki videoların izleyicileri, çocuk temsiline olduğu programları nasıl yorumlamaktadır?

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmaya, araştırmanın kapsamına uygun olarak Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izlenme oranı en yüksek 10 bölüm ve bu bölümlere programın resmi Facebook (Meta) hesabından paylaşılan (izlenme oranı en yüksek bölümlerin) 104 video içeriğinin altına yapılan 51.393 yorum dahil edilmiştir. Araştırmanın uygulanabilirliği, bir durum saptaması yapabilmek amacıyla amaçlı örnekleme metodu tercih edilmiştir. Araştırmacının belirli bir amaca yönelik olarak örneklem seçimi yapması amaçlı örnekleme ile mümkün olmaktadır. Bu yöntem genellikle belirli bir konuda derinlemesine araştırma yapmak istenildiği zaman tercih edilir. Amaçlı örnekleme, araştırmacının önceden belirlediği kriterlere göre örneklemin seçilmesini sağlamaktadır. Bu örnekleme sayesinde araştırmanın amacına uygun verilere ulaşılması sağlanır. Bu yöntemin tercih edilmesi genellikle küçük ölçekli araştırma aşamasında araştırmacının

belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmek istediği durumlarda oldukça faydalı olabilir (Büyüköztürk vd., 2022: 92-95).

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Müge Anlı ile Tatlı Sert programı, sabah programları arasında en çok izlenen programlardan biridir. Yayına başladığı günden itibaren 2023 tarihine kadar toplamda 3166 program yayınlanmıştır ve araştırmadaki evren oldukça geniş olduğu için izlenme oranı en yüksek programlar ve bu programların yayınlandığı resmi Facebook hesabındaki videoların altında yer alan yorumlar analize dahil edilmiştir. Bu durum, araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Sabah programının günlük izlenme sonuçlarına ulaşmak için internet ortamında paylaşılmış olan izlenme oranları incelenmiştir. Birçok program izlenme oranı sıralamasında oldukça yüksek puan almasına karşın izlenme oranı en yüksek olan programlara ulaşmak biraz güç olmuştur. İzlenme oranı konusunda paylaşım yapan internet siteleri, araştırma firmaları vb. kuruluşlar ile e-posta ve telefon aracılığıyla iletişim kurulmak istenmiş ancak istenilen bilgiye doğrudan ulaşılamamıştır. Bu durum sabah programının izlenme oranı en yüksek bölümlerinin seçimi açısından sınırlayıcı/kısıtlayıcı bir faktör olmuştur.

GİRİŞ

Aile, toplum ve birey arasındaki ilişkiyi sağlar ve insan yaşamı için oldukça önemli görevleri üstlenir. Bir bireyin ailesi tarafından yetiştirilmesi, eğitilip sosyal normlara uygun değerlerle donatılmasıyla birlikte topluma katılımı sağlanır. Aile, bireyin ilk sosyal çevresi olması bakımından kişisel gelişiminde de rol oynamaktadır. Sosyal beceriler, aile içerisindeki aktarımlar aracılığıyla sağlanır ve toplum içindeki konumu bu aktarımlar çerçevesinde şekillenir. Ailenin bir diğer işlevi ise bireyin sosyalizasyon sürecine dahil olmasını sağlamaktır. Sosyalizasyon, bir bireyin normlara uygun davranışları benimsemesi ve toplumsal rolleri içselleştirmesi anlamına gelmektedir. Toplumun değişen yapısı ailenin yapısını da şekillendirmektedir. Aile içi dinamikler, zamanla farklı faktörlerin etkisi altında kalarak değişime uğramaktadır. Bu faktörler arasında kitle iletişim araçları sayılabilir (Şahin ve Aral, 2012).

Ev ve aile, televizyon kanallarında sunulan yaşamın en yaygın teması veya etkileyici yönüdür ve televizyon programlarının %85'inde aile olgusu görülür (Signorielli, 1991). Moore (1992)'un yapmış olduğu çalışmaya göre 1947 ve 1990 yılları arasında yayınlanan tüm başarılı prime-time aile dizileri “geleneksel aile” biçimini sunmuştur ve ailelerin “uyumlu” olması üzerinde durulmuştur. Ailenin televizyon programlarındaki temsil sıklığı ve türünün ailelerin yaşamlarını etkileme potansiyeli vardır (Belligüçük, 2004). Yaygın olarak, sosyal ve ekonomik açıdan bir fark gözetmeksizin her aile tarafından kullanılan televizyon, aile dinamiklerine etki etmektedir. Günümüzde neredeyse herkesin yakından takip ettiği bir dizisi veya televizyon programı olduğu düşünüldüğünde, televizyonun aile üzerindeki etkilerinin daha da arttığı görülmektedir. Televizyon programları, karakterlerinden müziklerine kadar pek çok unsuruyla günlük yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. Bu durum, insanların dizilerdeki ve programlardaki karakterlere benzemeye çalışması, onlar gibi konuşma ve giyinme eğiliminde olmaları gibi etkileri beraberinde getirmektedir. Ayrıca, televizyondaki içerikler popüler kültürün önemli bir parçası haline gelmiştir ve bu da insanların gündelik yaşamlarından ziyade programlarda sunulan karakterlerin sıkıntıları hakkında konuşmalarına, yorum yapmalarına ve sosyal medyada paylaşım yapmalarına neden olmaktadır (Ünür, 2016). Bu durum, aile ilişkilerine de etki etmesine neden olabilmektedir. Sürekli üretilen söylemler, çıkarımlar ve yorumlar izleyicinin düşünce ve davranışlarını paralel biçimde yapılandırmaktadır.

Aile üyeleri arasında çevresini taklit etmeye daha açık olanlar genellikle çocuklar olduğu için televizyonun çocuklar üzerindeki etkilerini düşünen çalışmalar bulunmaktadır (Işık, 2012; Özmen, 2012). Çocuklar, televizyon programlarından etkilenecek davranışlarını şekillendirebilirler. Akçay ve Özcebey (2012)'e göre özellikle şiddet içerikli programlar, çocukların agresif davranışlar sergilemelerine neden olabilir. Ebeveynler de bu durumdan etkilenen aile bireyleridir. Ebeveynliğe dair bilgi kaynağı televizyon olarak görülmeye başlanmıştır. Uğur (2018)'a göre ebeveynler geleneksel yöntemlerden sıyrılarak çocuğun gelişiminde televizyon yayınlarından bilgi edinmektedir. Öte yandan televizyonun eşler üzerinde de etkisi olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konmaktadır. Pekdemir ve Yılmaz (2022)'a göre televizyon dizileri aracılığıyla toplumun her kesimine yozlaşmayı içeren birtakım duygu ve davranış biçimleri aktarılmakta, eşler arasındaki sevgi, saygı ve sadakat duygularını ortadan kaldırmaya yönelik mesajlar iletilmektedir.

Sosyal hizmet mesleğinin etik ilkeleri, aile ilişkilerinin korunmasında ve ailenin yozlaşmasının engellenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Nuhoğlu, 2020). Aile ilişkilerinin korunması, sosyal hizmet mesleğinin temel amaçlarından biridir. Bu nedenle, sosyal hizmet uzmanları aile içi ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi için çeşitli destek ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Bununla birlikte, sosyal hizmet uzmanlarının medyayı denetleme ve etik ihlallerle mücadele etme sorumluluğu da bulunmaktadır. Aile danışmanlığı, aile içi iletişim becerilerinin geliştirilmesi, çocuk ve gençlerin korunması gibi konularda sosyal hizmet uzmanları önemli bir rol oynamaktadır (Crichton-Hill, 2022: 168-179). Sosyal hizmet uzmanları, aile içi ilişkilerin sağlıklı bir şekilde (Ersoy, 1997) sürdürülmesi için çeşitli destek ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmetler, aile üyelerinin birbirleriyle iletişim kurmalarını, anlaşmazlıkları çözmelerini ve birlikte sorunları aşmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, sosyal hizmet uzmanları, aile içi şiddet, istismar ve ihmal gibi durumları da tespit ederek gerekli müdahaleleri yapmaktadır. Bu sayede, aile içi ilişkilerin sağlıklı bir şekilde devam etmesi ve ailenin yozlaşmasının engellenmesi için önemli adımlar atılmaktadır.

Sosyal hizmet mesleği, ortaya çıktığından beri toplumsal sorunların çözümüne katkıda bulunmuştur (Michailakis ve Schirmer, 2014). Toplumu etkileyen her sorun dolaylı olarak da olsa sosyal hizmetin ilgi alanına girmektedir. Televizyonun kullanımının yaygınlaşması, insanların yaşamlarını değiştirmiş ve toplumsal yapıyı etkilemiş (La Ferrara, 2016) ve birtakım değişimlere sebep olmuştur. Sosyal hizmet mesleği ile televizyon ilişkisi, bu iki önemli alanın birbirleriyle etkileşimini ve birbirlerine olan katkılarını ele almaktadır. Bu ilişki, sosyal hizmet mesleğinin topluma daha iyi hizmet vermesine olanak tanır.

Televizyonun aile içi iletişim üzerinde önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Televizyonun yaygınlaşması ile aile bireyleri arasındaki iletişimde bir değişim söz konusu olmuştur. Sosyal öğrenme teorisine göre insanlar televizyondaki karakterlerin, kahramanların ve modellerin davranışlarını izleyerek öğrenmektedir (Liebert, 1971). Ailelerin sunumunun özellikle kişisel görüşlerin yoğun biçimde dile getirildiği gündüz kuşağı televizyon programlarında toplumsal açıdan dışlayıcı, örseleyici, yozlaştırıcı söylemleri barındırması bakımından bir sosyal hizmet uzmanının rehberlik etmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde ailenin tanımı, türleri, tarihsel gelişimi, aile içi ilişkiler ve sosyal hizmet açısından aileye yaklaşım ele alınmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde medyanın tanımı, türleri, toplum ve birey üzerindeki etkileri, televizyon ve gündüz kuşağı, Müge ile Tatlı Sert programı hakkında detaylı bilgi ve medya ile sosyal hizmet ilişkisine değinilmiştir. nc bölümde bulgulara, dördüncü bölümde tartışmaya, son bölümde ise sonuç ve önerilere değinilmiştir.

1. AİLE OLGUSU

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle aile yapısı ve Türk toplumu açısından ailenin tarihsel gelişimi aktarılacaktır. Sonraki aşamada ise aile içi ilişkiler ve sosyal hizmet disiplininin aile olgusuna yaklaşımı tartışılacaktır.

1.1. Ailenin Tanımı

Aile kelimesi, Latince’de “famulus”tur ve evcil köle manasını taşımaktadır, “familia” tek bir efendiye bağlılığı bulunan köleleri tanımlamak için kullanılan bir sözcüktür (Hançerlioğlu, 1976: 34). TDK sözlüğüne göre; evlilik ve kan bağına dayalı olan, karı, koca, çocuk ve kardeşler arasındaki bağların oluşumunda kilit rol oynayan, toplumda kendine yer edinmiş olan en küçük grup olarak tanımlanmaktadır. Birleşmiş Milletlerin tanımına göre ise aile kavramı, kan, yasa ve evlilik yoluyla akrabalık bağının meydana getirmiş olduğu toplumsal yapıdır.

Ailenin birden çok tanımı bulunmaktadır çünkü tek bir yaklaşım, kültür ortamı, yapı, vb. durumlar ile açıklanabilecek bir kavram değildir. Farklı coğrafyalar, kültürler, çalışma alanları ve kategoriler çerçevesinde düşünüldüğünde ailenin ilgi alanları ve görevleri de değişiklik göstermektedir. Ailenin sosyal bir birim olarak görülmesinden kaynaklı sosyal düzendeki rolleri değişiklik göstermiş olduğu için tanımını da değiştirmektedir. Aile, toplum içerisinde yol göstericidir, statü kaynağı olarak görülür ve öğretici bir yanı bulunmaktadır (Oktik, 2018: 6). Aileyi tanımlayan bazı yaklaşımlar ailenin biyolojik ilişkisini irdelemeye eğilimli iken bazı yaklaşımlar ise ailenin daha çok sosyal yapısıyla ilgilenmektedir. Örneğin Pesechian (1999), aile formlarının insanlık tarihi boyunca değişikliğe uğradığını ancak topluma olan katkısının ve gelişimi üzerindeki etkisinin aynı kaldığını ifade etmiştir. Özgüven (2001) ise Türk toplumundaki aile kavramı üzerinden konuya yaklaşmakta; evlilik akdi ile başlayıp akrabalık ve sosyal bağların oluştuğu, üyelerin çeşitli ihtiyaçlarının karşılandığı ve genellikle aynı çatı altında yaşayan bireyleri tanımlamaktadır. Nüfusun yenilenmesi, kültürel değerlerin taşınması, sosyo-ekonomik süreçlere katılım, biyolojik ve psikolojik ihtiyaçların giderilmesi aile aracılığı ile gerçekleşmektedir (Erkal 1995: 92). Nirun (1994)’a göre aile, bireylerin toplumsal yaşantıya hazırlanması aşamasında yardımcı olarak, kimlik kazanımını desteklemekte ve toplum içerisinde norm olarak kabul edilmiş

değerlerin kültürler arasındaki aktarımını gerçekleştirmektedir. Aile bu bakımdan oldukça önemli bir kurum olarak görülmektedir. Kasapoğlu ve Karkıner (2011)'e göre ailenin önceliği biyolojik işlevi yerine getirmek, soyun devamını sağlamak ve cinsel yaşamın bir düzen içerisinde gerçekleşmesini sağlamaktır. Ackerman (1958)'e göre ailenin biyolojik, sosyal, psikolojik ve ekonomik olmak üzere dört önemli işlevi bulunmaktadır. (Akt. Özgüven, 2001: 19-20). Tarihsel süreçte ailenin önemi veya faaliyetleri çeşitlilik gösterse de evrensel açıdan önemi hiçbir zaman yok olmamıştır. Durkheim (1978), ailenin fonksiyonunu açıklarken, bireylerin ahlaki gelişimine öncülük ettiğini ve bu gelişimi denetleme rolünü üstelendiğini belirtmiştir. Ayrıca Durkheim'a göre aile, en önemli gruplar arasında aile yer almaktadır.

Geniş anlamda bakıldığında aile, bireylerin toplumsal yaşama hazırlandığı ve ilk ilişkisel bağın olduğu etkileşimin yoğun olduğu, cinsel ilişkinin düzenlendiği, güvenli duygusal ilişkinin olduğu, sosyal destek sağlayan bir grup şeklinde tanımlamak mümkündür. Yine de dünya üzerindeki her bir ailenin motivasyonu göz önünde bulundurulduğunda bu tanımlamalar yetersiz kalmaktadır.

1.2. Ailenin Türleri

Aile, birçok koşula göre sınıflandırılması yapılan sosyal oluşumdur. Ailenin içsel yapısını anlamak ve sosyal statüsünü belirleyebilmek için birtakım sınıflandırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Literatürde en çok kullanılan aile sınıflandırma kategorileri otoriteye göre ve üye yoğunluğuna göre dir.

1.2.1. Otoriteye Göre Aile Türleri

Otoriteye göre aile türlerini kendi arasında anaerkil aile ve babaerkil aile olmak üzere iki başlıkta sınıflandırmak mümkündür.

1.2.1.1. Anaerkil Aile

Geçmişten günümüze dek farklı örnekleri görülsede ataerkilliğin yaygınlaşmadığı dönemlerde otoritenin aile içerisindeki kadına ait olduğu aile şeklidir. Aileler, totemli aile gibi klan şeklinde yaşamayı bırakmıştır ve bir klan gibi kalabalık

değildir. Güler ve Ulutak (1993), ilkel çağlarda kadın egemenliğinin olduğu aile sistemine vurgu yapmaktadır. Cinsel yaşamın özgürlüğü ve sınırsızlığı kadın egemen aile sistemini ortaya çıkaran etmenler arasında sayılmaktadır. Erkeklerin avcılıkla uğraşıp yaşam alanından uzaklaşıp yiyecek aramaya gitmesi, kadınlarinsa toplayıcı rolünü üstlenip çocuğun bakımından sorumlu olması bu egemenliğin oluşumundaki etkenler arasında gösterilmektedir. Yazgan (2010: 228)'a göre soy anneden geçmektedir ve aile içerisindeki erk/ söz hakkı daha çok annenin klanındaki erkeklere aittir. Evlilik akdi gerçekleştiren çift, kadının meskeninde oturur. Bu tür ailenin kadınları sosyo ekonomik gücü elinde tutmaktadır. Aile içi ilişkilerin şiddetsiz biçimde sürdüğünü belirten çalışmalar da bulunmaktadır.

1.2.1.2. Babaerkil Aile

Erkek egemen toplumlarda görülen bu aile türü, günümüzde de yaygın biçimde varlığını sürdürmeye veya korumaya devam etmektedir. Babaerkil ailelerde cinsiyete dayanan roller keskin biçimde birbirinden ayrılmıştır. Baba, ailenin güç erkidir ve dış dünya ile iletişimin sağlandığı noktadır. Bundan dolayı karar alma ve otoritenin kurulması hızlı biçimde gerçekleşmektedir. Annenin rolü ise daha çok eve bağlı işleri ve çocukların bakımını kapsamaktadır. Babaerkillikte aile birliğinin oluşması “*müşterek mal*”a dayanmaktadır. Avcı-toplayıcı yaşamın değişmesi, üretim araçlarının gelişmesi ve toplumsal ilişkilerin evrimiyle birlikte toplumsal normlar oluşmuş ve kadının aile içindeki rolü değişmeye başlamıştır. Tarımsal üretime geçişle birlikte toprak üzerinde üretimin yaygınlaşması, mirasın aktarımını kolaylaştırmış ve servetin klan yoluyla erkeğe geçmesini sağlamıştır. Bu durum, günümüzde hala varlığını sürdüren babaerkil toplumsal yapıların oluşmasına katkıda bulunmuştur (Turgut, 2019). Tarım ve hayvancılık gibi sektörlerde erkekler, üretimin ana aktörü olarak kabul edilmiştir. Ancak, kadınların da üretim sürecinde önemli bir yeri vardır. Özellikle ev işleri ve çocuk bakımı gibi alanlarda kadınlar, üretim dışı işlere yoğunlaşmışlardır. Kadınların üretim sürecindeki rolü, zamanla azalmış ve erkeklerin egemen olduğu bir yapı oluşmuştur. Bu nedenle, kadınlar güçsüz ve bağımlı olarak algılanmaya başlamıştır. Yaşlılar da benzer bir şekilde üretim sürecindeki rolünü kaybetmiş ve toplumda güçsüz bir konuma düşmüştür.

1.2.2. Yoğunluğuna Göre Aile Türleri

Üye yoğunluğuna göre aile türlerini geniş aile, çekirdek aile, tek kişilik aile, tek ebeveynli aile ve çok kuşaklı aile gibi başlıklarda tasnif edilebilmektedir.

1.2.2.1. Geniş Aile

Dünya'nın tarihine bakıldığında ailelerin tarım üretimini yoğunluklu yaptığı dönemlerde geniş ailelerin var olduğu bilinmektedir (Konuk, 2003: 138). Bu yapı, birkaç ailenin bir arada yaşadığı ve genellikle yaşlı erkek bireyin söz hakkına sahip olduğu birlikteliklerden oluşur. Geniş aileler, birkaç kuşağın ortak mülkiyet çatısı altında bir arada yaşadığı ve genellikle babanın akrabalarının da bu birliktelikte yer aldığı yapılar olarak bilinir (Kongar, 1999: 586).

Geleneksel geniş aile yapılarında, bireyler arasında belirli bir hiyerarşi bulunmaktadır. Bu durum, bireylerin özgürlüklerinin kısıtlanmasına ve bireysel sorumluluklarının azalmasına neden olmaktadır (Özgüven, 2001: 26). Öte yandan bireyler arasında "biz" duygusunun yaygın olarak görülmesine neden olmaktadır. Ayrıca, geniş aile üyeleri, aile/klan dışı tehditler oluştuğunda birlikte karar verip harekete geçme eğilimindedirler.

Geniş aile yapısının tarihsel ve kültürel birçok nedeni bulunmaktadır. Tarım toplumlarında, geniş aile yapısı, tarımın kolektif bir şekilde yapılmasına ve toprakların ortak kullanımına uygun bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, geniş aile yapısının, akrabalık ilişkilerinin güçlü olduğu toplumlarda da sıkça görüldüğü bilinmektedir. Günümüzde, geniş aile yapısının giderek azaldığı ve nükleer aile yapısının daha yaygın hale geldiği görülmektedir (Epik, Çiçek ve Altay, 2017). Modernleşme, kentleşme ve ekonomik değişimler, geniş aile yapısının zayıflamasına neden olmuştur. Ayrıca, bireylerin özgürlük ve bireysel sorumluluklarının artması, geniş aile yapısının terk edilmesine neden olmuştur (Karaduman, 2010). Ancak, bazı toplumlarda hala geniş aile yapısının varlığını sürdürdüğü bilinmektedir. Özellikle geleneksel toplumlarda, geniş aile yapısı hala önemli bir sosyal yapı olarak varlığını sürdürmektedir. Bu yapı, aile bireyleri arasında güçlü dayanışma ve destek sağlama fonksiyonunu sağladığı bilinmektedir (Taylan, 2009).

1.2.2.2. Çekirdek Aile

Çekirdek aile kavramı ilk kez Murdock (1949) tarafından kullanılmıştır. Çekirdek aile; anne-baba, çocuklar ve en fazla bir veya birkaç akrabanın dahil edildiği bir ailedir. Giddens ve Griffiths (2006)'e göre ise çekirdek aile; anne-baba, kendi çocukları veya evlat edinilen çocuklardan oluşan bir aile türüdür. Bu aile tipi genellikle kentlerde yaşayan ve “modern” olarak tanımlanan aileler arasında yer alır. Çekirdek aile, toplumsal yaşamın birtakım köklü dönüşümler ve değişimlerin etkisiyle günümüzde farklı bir yapıya sahiptir. Çekirdek aile, toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısına göre değişiklik göstermektedir.

Sanayi sonrası modern yaşamda aile yapısında önemli değişiklikler yaşanmıştır. Özellikle bireylerin özgürlük alanları genişlemiş ve aile içi ilişkilerde köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Eskiden klan tipi veya sülale yaşantısında görülen sosyal destek mekanizması artık ortadan kalkmıştır. Bu durum, aile bireylerinin kendi başlarına kararlar alabilme ve kendi yaşantılarını şekillendirebilme özgürlüğünü artırmıştır. Ayrıca, toprağa bağlı üretim azaldığı veya yok olduğu için aileler artık tüketici konumuna gelmiştir. Bu durum, ailelerin ekonomik yapılarında da önemli değişikliklere neden olmuştur. Artık aileler, ürettikleriyle değil tükettikleriyle daha çok ilgilenmeye başladığından dolayı bu durum aile içi ilişkileri etkilemektedir. Bu değişimler, modern yaşamın getirdiği yeni dinamiklerin aile yapısına olan etkilerini göstermektedir.

Gümüş (1993)'e göre geleneksel geniş aileden modern çekirdek aileye dönüşüm sürecinde çiftlerin evlenme yaşı, şekli, aile kurulma biçimi, eşin seçimindeki kriterler değişime uğramıştır. Eskiden geniş ailelerde, evlilik genellikle genç yaşlarda gerçekleşirken, modern çekirdek ailelerde evlenme yaşı genellikle daha ileri yaşlara kaymıştır. Ayrıca, evlenme şekli değişime uğramış ve geleneksel düğünler yerini daha sade ve modern düğünlere bırakmıştır. Eşin seçimindeki kriterler de değişime uğrayan bir diğer durumdur. Artık bireyler daha çok kendi tercihlerine ve duygularına göre eş seçimi yapmaktadır. İlkel zamandaki ve geleneksel ailelerde, ailedeki üyelerin eğitimi, sosyalleşmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması geniş ailenin sorumluluğu altında iken (Üçok, 2014) modern çekirdek ailede bu sorumluluklar devletin belirli kurumlarına bırakılmıştır. Bu değişimler, toplum yapısında ve aile dinamiklerinde önemli değişikliklere neden olmuştur.

1.2.2.3. Tek Kişilik Aile

Endüstrileşmenin hız kazandığı toplumlarda aileler daha zayıf biçimde ilişkilerini sürdürmektedir (Kongar, 1996: 23-24). Bu değişim, geleneksel çekirdek aile yapısının zayıflamasına ve alternatif aile türlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Günümüzde aile kavramının tanımlanması oldukça zor bir hale gelmiştir. Aile tanımı tarih içindeki değişimlere ve toplumdaki konumuna bağlı olarak sürekli olarak değişmektedir. Tek kişilik aile türü buna örnektir. Genellikle bekar, boşanmış veya eşi vefat etmiş bireylerden oluşan bir aile türüdür.

Tek kişilik ailelerin yaygınlaşması, toplumda aile yapısının çeşitlenmesine ve farklı aile modellerinin ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Bu durum, aile kavramı açısından geleneksel tanımının dışına çıkarak, daha geniş bir perspektiften ele alınmasını gerektirmektedir. Aile artık sadece çekirdek aile modelinden ibaret değildir. Farklı yaş, cinsiyet, etnik köken ve sosyo-ekonomik yapıya sahip bireylerin bir araya gelerek oluşturduğu çeşitli aile yapıları bulunmaktadır. Tek kişilik ailelerin yaygınlaşması, bireylerin yaşam tarzlarının ve tercihlerinin çeşitlenmesine de katkıda bulunmaktadır.

1.2.2.4. Tek Ebeveynli Aile

Tek ebeveynli aile, bir ebeveynin çocuğu/çocukları ile yalnız yaşadığı bir aile tipidir. Bu durum genellikle boşanma, ayrılık, eşin ölümü veya tek başına çocuk sahibi olma gibi durumlardan kaynaklanabilir (Feyzioğlu ve Kuşçuoğlu, 2011). Tek ebeveynli aileler, özellikle modern toplumda giderek artan bir şekilde görülmektedir ve bu durum çeşitli zorluklar ve fırsatları da beraberinde getirmektedir. Tek ebeveynli ailelerin en belirgin özelliği, bir ebeveynin çocuklarıyla yalnızca kendisinin ilgilenmesidir. Bu durum, ebeveynin hem maddi hem de manevi olarak daha fazla sorumluluk almasını gerektirir (Boylu ve Öztop, 2013). Ebeveyn, çocukların bakımı, eğitimi, sağlığı ve diğer temel ihtiyaçlarıyla ilgilenmek zorundadır. Tek ebeveynli ailelerde bu durum, ebeveynin zamanını ve enerjisini daha fazla harcamasına neden olabilir.

Tek ebeveynli ailelerin yaşadığı zorluklardan biri de maddi sıkıntılardır. Tek bir gelir kaynağına sahip olmak, ailenin maddi durumunu zorlayan bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Ebeveyn hem kendi hem de çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak zorunda olduğu için, maddi sıkıntılarla karşılaşma ihtimaline sahiptir. Ayrıca, ebeveynin çalışma

hayatı ile çocuklarına zaman ayırması arasında denge kurmak da çoğu zaman ebeveyn açısından zor olabilir. Bununla birlikte, tek ebeveynli ailelerin yaşadığı zorlukların yanı sıra, birçok fırsat da sunmaktadır. Ebeveyn, çocuklarıyla daha yakın bir ilişki geliştirebilir ve onların hayatında daha aktif bir rol oynayabilir. Ayrıca, tek ebeveynli aileler, çocuklarına tek başına karar verme ve yaşamlarına dair sorumluluk alma fırsatı da sunar. Bu durum, çocukların bağımsızlık ve sorumluluk duygularını geliştirmelerine yardımcı olabilir (Köseoğlu ve Yıldız, 2018).

1.2.2.5. Çok Kuşaklı Aile

Çok kuşaklı aile türü geleneksel geniş aile ile modern aileye benzer özellikler taşımaktadır. Çekirdek aile üyeleri olan ebeveynler, büyük anne, büyük baba ve torunlar bulunmaktadır. Bu aile türü kent yaşantısında ev maliyetinin yüksek olmasından kaynaklı tercih edilmektedir ve genellikle torun bakımı ortaklaşa gerçekleştirilmektedir (Mindel, 1979).

Çok kuşaklı aileler, birçok farklı kültürde ve toplumda yaygın olarak görülen bir aile tipidir. Bu aile yapısının benzerlik gösterdiği aile tipi ise geniş ailedir. Geniş aile, anne, baba, çocuklar, büyük anne, büyük baba, teyzeler, amcalar ve kuzenler gibi geniş bir aile grubundan oluşur. Çok kuşaklı aile ise bu yapıya benzer şekilde çekirdek aile ile büyük anne ve büyük babayı bir araya getirir, ancak geniş ailede olduğu gibi diğer akrabaları içermez.

1.3. Türk Toplumunda Ailenin Tarihsel Değişimi

Değişim, sorunların yaşandığı noktalarda ortaya çıkan bir fenomendir. Yeni bir durum ortaya çıktığında, genellikle sorun olarak algılanır ve ardından uyum süreciyle birlikte değişim başlar. Sosyal değişimler de bu şekilde ortaya çıkmıştır. Sosyal yaşamın farklılaşması, aile kurumunu etkileyebilir ve bu da bir soruna yol açabilir. Bu nedenle, aileler değişime uğrayabilir. Sosyal değişimin birçok faktörü etkilediği ve bu değişimin sürekli olarak devam ettiği bilinen bir olgudur. Değişime uyum sağlama yeteneği, bireylerin ve toplumların sağlıklı bir şekilde gelişmesi için önemlidir. Ailenin hem etkileyen hem etkilenen konumda olması aile kurumunun ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Aile kavramı çerçevesindeki çalışmalar dikkate alındığında,

toplumların farklı aşamaları geçtiği anlaşılmaktadır. Nitekim tarihsel değişim sürecinde ilkel toplumlardan başlayarak tarım toplumuna, ardından sanayi toplumuna en son noktada da bilgi toplumuna dönüşüm dikkati çekmektedir (Polat, 2002). Türk aile yapısını etkileyen olgular dikkate alındığında toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda sürekli bir değişim yaşadığı anlaşılmaktadır.

1.3.1. İslamiyet Öncesi Türk Aile Yapısı

Türk toplumunun tarihsel özelliklerine bakıldığında, M.Ö. 300'lerde başlayan bir sosyokültürel topluluğun olduğu belirtilmektedir. Bu dönemde Türkler, Orta Asya steplerinde göçebe bir yaşam sürmüş ve at üzerinde savaşçılıkla geçimlerini sağlamışlardır. Ayrıca, bu dönemde Türkler arasında önemli bir liderlik yapısı ve klan organizasyonu bulunmaktaydı (Gökalp t.y.; akt. Koprıman ve Aka, 1976). Türk topluluğunun Hunlarla birlikte başlayan tarihi süreci, kendine özgü birçok özellik geliştirmiştir. Taşağıl (2021:50)'a Türk topluluğu genellikle bozkır örtüsü üzerinde yaşamış ve çadır sayısına göre ölçümü yapılan haneye "aile" denilmiştir. Bu ölçüm, topluluk içinde aile yapısının ve nüfusun büyüklüğünün belirlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Türk topluluğunun bu özelliği, onların göçebe yaşam tarzına ve toplumsal yapılarına dair önemli bir ipucu sunmaktadır. Orhun Kitabeleri, İslamiyet öncesi Türklerin yaşam biçimini aktaran en önemli metinlerden biridir. Bu kitabelerde aile-oguş, aileler birliği- urug, kabile- bod, boylar birliği- bodun ve devlet- il kelimeleriyle Türk toplumunun sosyal yapıları anlatılmaktadır. Bu metinler, Türk tarihindeki önemli bir dönemi aydınlatmakta ve Türklerin aile tarihine ışık tutmaktadır (Mandaloğlu, 2022: 482-483). İslamiyet öncesi Türk aile yapısının temel özellikleri genellikle sözlü anlatım aracılığıyla aktarılmıştır. Bu dönemde Türk toplumunda aile, temel bir birim olarak kabul edilmiş ve aile içindeki hiyerarşi büyük önem taşımıştır. Genellikle ailede erk sahibi olan babanın otoritesi oldukça güçlüdür ve ailenin koruyucusu olarak kabul edilmiştir. Aile içindeki ilişkilerde saygı, sadakat ve yardımlaşma davranış türleri ön planda tutulmuştur. Aileler genellikle geniş aile yapısına sahipti ve akrabalık ilişkileri de oldukça önemliydi. Bu dönemde kadınlar da aile içinde önemli bir konuma sahipti ve annelik rolü büyük bir değer taşımıştır.

Tarihsel olarak, İslamiyet öncesindeki Türk ailesi "çekirdek aile" biçiminde var olmuştur. Bu aile yapısında, kadın ve erkek eşit haklara sahipti ve her ikisi de ailenin

yönetimine katkıda bulunuyordu. Kadınlar, ev işleri ve çocuk bakımı gibi görevlerin yanı sıra, tarım ve hayvancılık gibi faaliyetlerde de yer alıyordu. Erkekler ise avcılık, savaş, ticaret ve diğer faaliyetlerde görev alıyordu. Bu eşitlikçi aile yapısı, Türk toplumunun genelinde de görülmekteydi ve kadınların toplumsal yaşamda aktif rol oynaması kabul edilmişti (Ekici, 2019).

Ziya Gökalp (t.y., akt. Koprman ve Aka, 1976)'e göre Türk toplumunda aile yapısı, başlangıçta anaerkil özellikler taşımaktaydı. Çocuk doğduğunda öncelikle annesinin soyuna aittir ve daha sonra babanın soyuna dahil olmaktadır. Bu durum, Türk toplumunun geleneksel aile yapısının anaerkil bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu özellikler, Türk toplumunun tarih boyunca aile ve toplum yapısını şekillendiren önemli unsurlardan biri olmuştur. Bu durum, Türk toplumunun aile yapısını anlamak için önemli bir referans noktası oluşturmaktadır.

Çobanoğlu (2003:31), avcı ve toplayıcı yaşamdan hayvan yetiştirici ve konar-göçer olan yaşam tarzına geçiş aşamasında ataerkil düzenin baskın olduğuna işaret etmektedir. Ancak yine de bu dönemde aile içerisinde kadın ve erkek eşit haklara sahiptir (Epik, Çiçek ve Altay, 2017). Kadına yüklenen sorumluluk, statüsü ve roller kadının aile içerisindeki durumuna göre değişiklik göstermektedir. Örneğin çocuk sayısı ve erkek çocuğa sahip olma gibi değişkenler kadının sorumluluk alanını ve toplum içerisindeki statüsünü değiştiren unsurlar arasında sayılmaktadır (Eyce, 2000: 233-234). Kadının kahramanlığı, namuslu olması ve analık özellikleri de toplum içerisindeki değerini belirleyici diğer unsurlar arasında sayılmaktadır (Kocakaplan, 1990). Manas Destanı'nda kız çocuğun doğumu üzüntü ile karşılanırken erkek çocuğun doğumu sevinç ile karşılanmaktadır. Bu durum, kadının toplumdaki rolünün ve değerinin nasıl değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Kadının aile içerisindeki konumu, toplum tarafından belirlenmiş normlar ve değerler tarafından etkilenmeye oldukça açık bir durumda olduğu sonucuna varılmaktadır.

1.3.2. İslamiyet Sonrası Türk Aile Yapısı

Türkler, VIII. yüzyılın sonuna doğru İslamiyet'i kabul ettiği için sosyal yapılarında köklü değişimler geçirmiştir. İslamiyet'in etkisi bir bakıma günümüzdeki aile yapısının da oluşmasını sağlamıştır. Dinin sosyolojik yapıyı değiştirme gücü Türkler için de söz konusu olmuştur. Din ile Türkler için yaşamın yorumlanması, ibadet ritüelleri,

gündelik yaşam formu, kültürel normlar, aile içi roller ve siyasal yapı değişime uğramıştır. Eski eserler, söz konusu değişimin izleri açısından dikkat çekici bilgiler sunmaktadır. Örneğin çağın önemli bilge kişilerinden biri olan Yusuf Has Hacıb, Karahanlı hükümdarına yönelik oluşturduğu eserinde aile içi ilişkilere yönelik açıklamalara yer vermiştir. Çocuk terbiyesini çocuğun öz ebeveyninin vermesini, kız çocuğunun evlendirilme yaşının geç döneme bırakılmamasını, erkek çocuğun ise kendi halinde olmamasını önermiştir (Kara, 1991: 64). Bu değişimler, Türk toplumunun aile yapısına ve genel sosyal yapısına derin etkiler bırakmış ve günümüzde bile bu etkiler hissedilmektedir. Dinin toplumsal yapı üzerindeki etkisi, Türklerin yaşam tarzlarını, aile yapılarını ve toplumsal normlarını derinden etkilemiştir. Bu değişim süreci, Türk toplumunun tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur ve günümüzdeki Türk toplumunun sosyal yapısını belirlemiştir.

Türk halklarının sosyal yaşam hikayelerinin anlatıldığı Dede Korkut isimli kitapta, Türk kültürü ve gelenekleri hakkında derin bir anlayış sunar. Kitap, anne-baba-çocuk kavramlarına ilişkin kültürel dokuyu açıklar ve aile içi ilişkilerin aile değeri ile nasıl ilişkili olduğunu ortaya koyar. Ayrıca, erkeğin aile bekası için üstlendiği rolü vurgular ve kadının evlilik akdi ile eriştiği annelik mertebesini bir statü göstergesi olarak betimler. (Ergin, 2001: 16-24).

Türkdoğan (1995)'a göre Türklerin kültürel yapısı aile örgütlenmesi biçimindedir ve bu da toplumun refahı için ailenin ne kadar önemli olduğunu gösterir. Aile, Türk toplumunun temel taşlarından biridir ve toplumun genel refahı için kritik bir role sahiptir.

Osmanlı Türklerinde aile yapısı, farklı kültürlerden etkilenecek çeşitlilik göstermekteydi. Gökce (2017)'ye göre Osmanlı döneminde aile kavramı, millet, toplumsal kategori ve din bağlamında değişkenlik gösteriyordu. Bu dönemde çok kuşaklı geniş aileler oldukça yaygın bir şekilde görülmekteydi. Ayrıca, kırsal kesimlerde sürdürülen gelenek ve görenekler, İslam öncesi Türk aile yapısına benzer özellikleri barındırıyordu. Bu da gösteriyor ki, Osmanlı Türklerinin aile yapısı hem İslam kültürünün hem de Türk geleneklerinin etkisi altında şekillenmişti.

Kırsal kesimde, tarıma dayalı üretim sisteminin yaygın olması, kadın ve erkeğin birlikte üretim sürecine katılmasına olanak tanımaktaydı. Bu da karı-koca arasındaki iletişimin daha rahat bir şekilde sürdürülmesine olanak sağlıyordu. Kent yaşamı ise dini

kuralların etkisi altında gerçekleşmekteydi. Özellikle devlet görevlilerinin yaşam tarzı, padişah sarayına benzer özellikler taşıyordu. Aile mahremiyetine büyük önem veriliyor, konak harem ve selamlık şeklinde ayrılmış olan yaşam alanlarında bu mahremiyet korunuyordu (Kasapoğlu, 2012: 68). Şehir ve kasaba yaşamı ise dini kuralların sınırladığı biçimde gerçekleşiyordu. Devlet görevlilerinin gündelik yaşam motiflerine bakıldığında padişah sarayına benzer özellikler taşımaktaydı. Yaşanılan konak harem ve selamlık şeklinde ikiye ayrılmış olup aile mahremiyetine üst düzey önem veriliyordu (Bacaksız, 2008).

Osmanlı döneminde aile yapısının farklılıkları, sadece kültürel ve dini etmenlerden değil, aynı zamanda coğrafi bölgelerden de kaynaklanmaktaydı. Bu da Osmanlı Türklerinin yaşadığı toplumun çeşitliliğini ve zenginliğini göstermektedir. Ayrıca, Osmanlı aile yapısının tarihsel süreç içinde nasıl değişim gösterdiğini anlamak, o dönemin toplumsal ve kültürel yapısını anlamak adına da önemlidir. İlk kentleşen yani Akdeniz-Ortadoğu bölgesindeki Osmanlı toplumunda babaerkil aile tipi yaygın iken ailenin temel üretim yaptığı, kırsal yaşamın yaygın olduğu bölgelerde ise anaerkil aile tarzının yaygın olduğu belirtilmiştir (Ortaylı, 1992). 16. Yüzyıl Osmanlı toplumunda kadınlar genellikle tesettürlü ve peçeli kıyafetler içerisinde yaşamlarını sürdürmekte, sağlık ve ev hizmetleri ile ticaret alanında çalışma yaşamına katılmışlardır. Feminist hareketin hız kazanması, şehirde yaşayan kadınların okuma imkanına erişmesi, 1920 yılında karma eğitim görebilmesi modernleşmenin bir zemini olarak görülmektedir (Tansü ve Gök, 2020). Osmanlı aile yapısının farklılıkları ve değişimleri üzerine yapılan çalışmalar, tarihsel ve sosyolojik açıdan önem taşımaktadır. Bu çalışmalar, Osmanlı döneminde aile yapısının nasıl şekillendiğini, hangi faktörlerin aile yapısını etkilediğini ve bu etkilerin hangi dönemlerde nasıl değişim gösterdiğini anlamak adına büyük bir öneme sahiptir.

1.3.3. Cumhuriyet Sonrası Türk Aile Yapısı

Cumhuriyet'in ilanından hemen önceki dönemde ekonomik yapı çoğunlukla kırsaldaki tarımsal üretime dayalı şekilde gerçekleşmekteydi. Ailenin yapısı da bu doğrultuda ve tarım üretimindeki ihtiyacı karşılayacak biçimde geleneksel geniş ve ataerkil ailedir. Kentleşmenin henüz oluşmadığı bu aşamada çekirdek aile yapısı yavaş da olsa var olmaya başlamıştır.

Cumhuriyet sonrasında Türk aile yapısı, Türkiye'nin modernleşme süreciyle birlikte önemli değişimlere uğramış ve dönüşüm geçirmiştir. 29 Ekim 1923 yılında Cumhuriyet ilan edildikten hemen sonra inkılaplar yapıp bu yeniliklerin sosyal yaşama entegrasyonu sağlanmıştır. 17 Şubat 1926 yılında Medeni Kanun kabul edilmiştir. Medeni Kanun, Türk aile yapısının temelini oluşturan bir dizi değişikliğe neden olmuştur. Kadın-erkek eşitliği, boşanma, çocuk hakları ve miras gibi konular Medeni Kanun'un kabulü ile, eşitlik ilkesini topluma entegre etmiştir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte Türk aile yapısında kadının rolü ve konumu büyük bir değişim geçirmiştir. Kadınların eğitim hakkı ve çalışma yaşamına katılma imkânı sağlanmış, böylece onların toplumsal yaşamda daha aktif olmaya başlamışlardır. Kadınlar artık sadece ev ve çiftçilik işleriyle sınırlı kalmamış, eğitim ve kamusal alandaki iş yaşamında da yer almıştır. Bu durum aile içindeki rollerin yeniden tanımlanmasına ve paylaşılmasına yol açmıştır (Zafer, 2013). Çalışan ve okuyan kadınların artışı ve kentleşmenin hızla artmasıyla birlikte Türk aile yapısında çekirdek aile modeli yaygınlaşmıştır. Geniş aile yapısından ziyade, çiftler kendi ailelerinden ayrılarak bağımsız bir yaşam sürmeyi tercih etmiştir. Bu durum, aile içindeki ilişkilerin daha özgür ve bireysel olmasını sağlamıştır (Aktaş, 2015). Çekirdek aile modeli, bireyler arasındaki ilişkilerin daha yakın ve samimi olmasını sağlamıştır. Bireyselliği artan Türk aile yapısında çocukların statüsü ve hakları da önemli bir değişim göstermiştir. Çocukların eğitim hakkı güvence altına alınmış, çocuk işçiliği ve çocuk evlilikleri gibi sorunlarla mücadele edilmiştir. Çocukların sağlık, eğitim ve koruma gibi temel ihtiyaçlarına öncelik verilmiştir.

1950'li yıllardan itibaren modernleşme hareketleri, sanayileşme adımları, kent eksenli yaşam, siyasal ve kültürel değişim artmıştır. Yeni bir sosyal düzenin oluşması, toplumsal dayanışmanın azalması ve üretim pratiklerinin değişikliğe uğraması bireylerde problemler ortaya çıkarmıştır ve dolayısıyla aile yapısı bu değişimlerden etkilenmiştir. Yeni bir sosyal sürecin başlaması Türk aile yapısına yönelik geliştirilen bakış açısını değiştirmiştir.

Türkiye'de aile yapısı, geleneksel ve modern değerlerin bir araya geldiği bir yapıya sahiptir. Ekonomik faktörler, dini yapı, göç, kentleşme ve teknolojik gelişmeler, aile yapılarını dönüştürmektedir. Bu ve benzeri gelişmeler günümüzde, Türk aile yapısının geleneksel ve modern değerlerin bir araya geldiği dinamik bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

1.4. Aile İçi İlişkiler

Aile içi ilişkiler, bireylerin sağlıklı bir yaşam sürmelerinde önemli etkidir. Yavuzer, İşmen Gazioğlu (2015)'na göre aile kurumu değişken ve karmaşık bir yapıya sahiptir ve gerek içsel gerek dışsal birçok bu yapıyı etkileyen unsur bulunmaktadır. Ancak bu ilişkilerin kalitesini ölçen herhangi bir ölçüt mevcut değildir bundan dolayı evlilik ve ilişkilere dair tanım veya yaklaşım geliştirmek oldukça güçtür. Bu konu hakkında birçok çalışma yürütülmektedir fakat aile içi sorunların değerlendirilmesine ilişkin bir fikir birliği henüz oluşmamıştır (Bray, 1995: 469). Aile içi sorunların belirlenmesinde yapılandırılmış ve bilimsel zemine oturtulmuş bir ölçüt olmasa da sorunların varlığı aile ile ilişkili araştırma alanlarında görmezden gelinmemektedir.

Aile içi ilişkileri etkileyen sorunlar arasında iletişim önemli bir alandır. Karşılıklı etkileşimin sürdürüldüğü noktada iletişim kanallarında veya biçiminde meydana gelen bir aksaklık bütün etkileşimi ve ilişkiyi değiştirme imkanına sahiptir. Aile içerisinde sürekli etkileşimin ve yakın ilişkinin olması aile içi ilişkiyi sağlıklı tutar. Olson, Oti ve Gelo (2009), aile ortamlarının, birey üzerinde geliştirici bir yaklaşımı olduğunu belirtmektedir. Aile içerisindeki sorumluluk bilinci de bireylerin kişisel gelişimini arttıran bir unsurdur. Aile içi ilişkilerin bu farkındalık ile yürütülmesi sağlıklı iletişim kanalları ile oluşmaktadır. Karşılıklı saygı ve iş birliği sağlıklı iletişim olduğunun göstergesi kabul edilmektedir (Bulut 1990). Tolan ve arkadaşlarına göre (1997) iyi bir dinleyici olmak ve sorun çözme aşamasında olumlu katkılar sunmak aile içi ilişkilerin sürdürülmesini sağlamaktadır.

Ailenin her bir üyesi, yaşamının her döneminde birbirine bağlı kalmaya devam etmektedir. Aile içi ilişkiler, bireylerin yaşamlarına etki edecek sosyal etki ve sosyal bağlantının kaynağıdır (Umberson, Crosnoe ve Reczek, 2010). Aile bireylerinin sağlıklı iletişim sürdüren bir aile içerisinde yaşam döngüsünü geçirmesi, onların toplumsal uyumunu da kolaylaştırmaktadır. Aile, bir örgüte benzer işleve sahiptir. Böylece aile, içsel ve dışsal etkenlerle, sosyo-kültürel yapıları, sahip olduğu dinamikler ve motivasyonları değişikliğe uğramaktadır (Arslan, 2021). Yapılan çalışmalar, sosyal ilişkilerin sürdürülebilir olmasının, bireyin yaşam boyu refahını da etkilediğini göstermektedir (Umberson ve Montez, 2010). Aile üyelerinin desteği, bireylerin öz saygı duygusunu arttıran bir unsurdur. Öz saygının artması bireylerin olumlu duygu gelişimini sağlar, iyi bir zihinsel sağlığını korur ve iyimserliğe yönelik eğilimi artar (Symister ve Friend, 2003). Aile üyeleri arasında ilişki kuvvetlendikçe sosyal kontrol

davranışı da ortaya çıkar. Böylece bireylerin toplum içerisinde yer edinmesi kolaylaşır. Kabul gören sosyal davranışa sahip olmayan bireylerde ise bu durum tersine olabilir. Aile içi ilişkileri kuvvetli olan bireyler, aile üyelerinin sosyal normlarını benimser ve taklit eder. Toplumsal yaşama zarar veren yaklaşımların ortaya çıkması da olasıdır. İnsan ilişkileri fizyolojik sağlığa etkide bulunabilmektedir. Aile içi ilişkide gerginliğin ve problemlerin sonucu olarak aile üyelerinde stres, bağışıklık bozukluğu, kardiyovasküler hastalıklar ve depresyon görülme ihtimali yüksektir (Graham, Christian ve Kiecolt-Glaser, 2006:61-74).

Ebeveynlik, özellikle çocuklar küçükken zaman kısıtlamalarını artırır, stres yaratır ve refahı azaltır. Ancak bu olumsuzluklara rağmen ebeveynlik aynı zamanda sosyal entegrasyonu da artırarak daha fazla duygusal destek ve aidiyet duygusuna yol açabilir (Nomaguchi, Milkie ve Bianchi, 2005). Yapılan araştırmalar, yetişkin çocukların yaşamları boyunca ebeveynlerinin sosyal ağlarında önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Umberson vd., 2010). Ebeveynlik, yaşamın ileri evrelerinde sağlık ve refah anlamında katkı sağlamaktadır. Yetişkin çocukların yaşlı ebeveynlerine yönelik temel bakımı üstlenmesi veya organize etmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir (Thomas, Liu, ve Umberson, 2017).

Sosyoekonomik açıdan dezavantajlı ailelerin aile içi ilişki yapısı sosyoekonomik açıdan sorun yaşamayan ailelere kıyasla farklılık göstermektedir. Kaynak yetersizliği yaşayan bireyler aile üyelerinden daha fazla yardım talep etme eğilimindedir (Seltzer ve Bianchi, 2013). Çalışan ebeveynler, çocuklarının bakımını kendi ebeveynleri ile paylaşmaya yatkındır. Aile içerisindeki ilişki bir sonraki neslin bakımını şekillendirmektedir. Bu durum da aile destek mekanizması ile ortaya çıkmaktadır.

1.5. Sosyal Hizmetin Aile Olgusuna Yaklaşımı

Aile olgusu, sosyal hizmetin her zaman çalışma alanında önemli bir yer tutmuştur. Toplumda ortaya çıkan sorunlara müdahale edebilmek için ailenin sorunlarına odaklanmak, sosyal hizmet açısından etkin bir çalışma yöntemi olarak kabul edilmektedir. Sosyal hizmet aracılığıyla ailelere hizmet sunulurken, ailenin içinde yer aldığı sistem de bir şekilde etkilenir ve dönüşür. Aile kurumu, biyopsikososyal açıdan değerlendirildiğinde hem etkileyen hem de etkilenen bir konumdadır. Aile kurumunun tarihi evrimi dikkate alındığında, onun aslında sosyal bir organizma olduğunu

göstermektedir. Aile, çevresiyle sürekli etkileşim halinde olan canlı bir organizma gibi davranır, tepki verir, değişir ve sorunlarla başa çıkma kapasitesini geliştirir. Günümüzde yapılan sosyal hizmet çalışmalarına odaklanıldığında, toplumsal refahın sağlanması adına bireyler ve ailelerle çalışmanın oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır (Holland, 2010).

Sosyal hizmetin aileye yönelik hizmetler sunması, ailenin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar. Özkan ve Kılıç (2013)'ın yapmış oldukları "Aile Psiko-sosyal Destek Birim Modeli" önerisine göre Aile Sağlığı Merkezleri'nde ailelere yönelik psikososyal destek biriminin olmayışı, aile sorunlarının kapsamlı şekilde çözüme kavuşmadığını ortaya koymuştur. Bu hizmetler arasında danışmanlık, rehberlik, eğitim ve destek gibi faaliyetler yer alır. Ailelerin yaşadığı sorunlara çözüm bulmak ve onları güçlendirmek için sosyal hizmet uzmanları, aile üyeleriyle birlikte çalışır. Aile bireylerinin ihtiyaçlarını belirlemek, kaynakları değerlendirmek ve uygun hizmetleri sağlamak sosyal hizmetin temel görevlerindedir.

Ailenin sosyal hizmet açısından önemi büyüktür çünkü aile, bireylerin yetiştiği ve sosyal ilişkiler kurduğu temel bir birimdir. Sağlıklı bir aile yapısı, bireylerin gelişimini destekler ve topluma uyum sağlamalarını kolaylaştırır. Ancak bazı aileler çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalabilir. Bunlar arasında ekonomik zorluklar, evlilik sorunları, çocuk yetiştirme problemleri ve bağımlılık gibi konular yer alabilir. Sosyal hizmet uzmanları, bu tür sorunlarla baş etmekte ailelere yardımcı olur ve onları destekler (Parr, 2009). Sosyal hizmetin aileye yönelik müdahalesi, ailenin içinde bulunduğu sistemi de etkiler. Aile üyeleri arasındaki ilişkileri düzenlemek, iletişimi güçlendirmek ve sorunların çözümünde ortak bir yol bulmak için sosyal hizmet uzmanları çeşitli yöntemler kullanır. Ayrıca aileye yönelik hizmetler sırasında diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılabilir. Örneğin, eğitim kurumlarıyla iş birliği yaparak çocukların eğitimine destek olunabilir veya sağlık kuruluşlarıyla iş birliği yaparak aile üyelerinin sağlık ihtiyaçlarını karşılamak için çalışılabilir.

Aile olgusu, sosyal hizmet açısından değerlendirildiğinde, toplumsal refahın sağlanması adına büyük bir potansiyele sahiptir. Sosyal hizmet uzmanları, ailelere yönelik hizmetlerle sorunların çözümüne katkıda bulunurken aynı zamanda toplumun genel refahına da katkıda bulunurlar. Ailenin içinde bulunduğu sistemde yapılan müdahaleler, ailenin güçlenmesine ve sorunlarla başa çıkma kapasitesinin artmasına

yardımcı olur. Aileye yönelik hizmetlerle sorunların çözümüne katkıda bulunulurken aynı zamanda toplumsal refahın sağlanması da amaçlanır (Akpınar, 2021). Sosyal hizmet uzmanları, aileleri destekleyerek onların güçlenmesini ve sorunlarla başa çıkabilme becerilerini geliştirmesini sağlar. Bu sayede hem bireylerin hem de toplumun refahı artar.

2. MEDYA

Çalışmanın bu bölümünde medya kavramına yer verildikten sonra medyanın birey üzerindeki olumsuz ve olumlu etkileri tartışılacaktır. Sonraki aşamada medya olgusu sosyal hizmet açısından ele alınacak ve araştırma içeriğiyle uyumlu olarak gündüz kuşağı programlarına ve çalışmanın ana teması olan Müge Anlı ile Tatlı Sert programının genel çerçevesine yer verilecektir.

2.1. Medya Kavramı

Medya, bilginin her türüsünü birey ve topluma aktarma misyonu edinen görsel ve işitsel araçları tanımlamak için kullanılan bir kavramdır (Soydan ve Alpaslan, 2014:57). Medya kelimesi Latince'deki *medium* kelimesinden türemiş olup ortam ve araç anlamlarına gelmektedir (Vardarlıer ve Zafer, 2019). Medyanın basın kanalları oldukça geniştir. Medyadaki aktarıcı yazılı, görsel ve işitsel biçimde bilgiyi karşı tarafa iletebilmektedir. Bu nedenle bilginin ve haberleşmenin her türlü kanal aracılığıyla yürütülmesi medya ile sağlanmaktadır.

Medyanın amacı iletişim sağlamaktır ve bir iletişim aracı olarak da adlandırılmaktadır. Bu nedenle medyanın tarihi iletişim tarihine uzanmaktadır. İnsanlık, var olduğundan bu yana iletişim kurmak için çeşitli yollar denemiştir. Dumanla haberleşme, bilginin sonraki kuşaklara sözel ve davranışlarla aktarılması, tehlike anını farklı kelime veya seslerle bildirme, mağara duvarlarına resim çizme vb. aktiviteler iletişim kurma çabasının bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. 15. yüzyılda matbaa icat edilince iletişim kitlesel boyuta ulaşmış, yazılı basın ortaya çıkmıştır (Aymaz, 2018). 18. Yüzyılda sanayileşmeyle beraber medyanın tarihsel anlamda geliştiği görülmektedir. 20. Yüzyılın sonlarına doğru medya denildiğinde akla kitle iletişim araçları gelmeye başlamıştır. Çünkü medya araçları anlık bilgiler aktararak izleyici ve dinleyicisine ulaşabilmiş, ortak bir bilgi ağı içerisinde kişileri etkilediği ortaya çıkmıştır.

Gürer (2011)'e göre medyanın doğuşu basit ve ön görülebilir bir durumun aynı basitlikte ve şekilde aktarılmasına dayanmaktadır. Topluluğa tek yönlü ileti aktarımının sağlanması medya aracılığıyla gerçekleşmektedir (Mora, 2008: 5). Değişen ve gelişen teknoloji kitle iletişimini kolaylaştırdığı gibi medya araçlarının çeşitlilik göstermesine

de zemin oluşturmuştur. İletilerin aktarıcı tarafından üretilmeye başlaması medyanın bir endüstri olarak görölmesine de olanak sağlamaktadır (Croteau ve Hoynes, 2006: 60).

2.2. Medya Türleri

Medya türleri, günümüzde iletişim ve bilgi akışının en önemli araçlarından biridir (Turow, 2011). Medya, insanların haberleri öğrenmeleri, eğlenmeleri, bilgi edinmeleri ve düşüncelerini ifade etmeleri için kullanılan bir platformdur. Medya türlerini yazılı, görsel ve işitsel olarak sınıflandırmak mümkündür. Yazılı medya, gazete, dergi, kitap ve broşürler gibi metin tabanlı materyalleri içerir. Görsel medya ise televizyon, sinema, fotoğraf ve afişler gibi görsel öğeleri kullanır. İşitsel medya ise radyo, müzik, podcast ve ses kayıtları gibi ses tabanlı materyalleri içerir. Bu şekilde sınıflandırılan farklı medya türleri, insanların tercihlerine ve ihtiyaçlarına bağlı olarak kullanılır. Medya türleri, aynı zamanda bilgi ve eğlence kaynağı olarak da hizmet verir. İnsanlar, medya sayesinde dünyadaki gelişmeleri takip edebilir, yeni fikirler edinebilir ve eğlenceli içeriklerle vakit geçirebilirler (Folkerts, 2006).

Taş (2010)'a göre medyanın gücü ve etkisi de tartışmalı bir konudur. Medya, bilgiyi şekillendirme ve manipüle etme potansiyeline sahip olduğu için, doğru bilgilere ulaşmak ve medyanın sunduğu içerikleri eleştirel bir şekilde değerlendirmek önemlidir. Medya mecrası geleneksel ve yeni olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

2.2.1. Geleneksel Medya Türleri

Geleneksel medya mecraları; gazete, radyo, televizyon kanalları, dergi ve broşürlerdir. En eski ve yaygın geleneksel medya aracı gazetedir (Özçağlayan, 2008). Bulunmaz (2012), günümüzdeki gazetelerin aynısı olmasa bile ilk gazeteciliğin 1600'lü yıllarda ortaya çıktığını aktarmaktadır. 1960'lı yıllara kadar gazeteler kentlilerin günlük olarak bilgi alma taleplerini karşılamıştır (Özcan ve Tugen, 2014). Teknolojinin gelişmesine paralel olarak geleneksel medya da değişikliğe uğramıştır. Özellikle günlük, aylık ve haftalık bilgi aktarımı yapan basılı yayınlar yerini işitsel ve görsel yayıncılığa bırakmıştır. Radyo ve televizyon, geleneksel medyanın bu dönüşümünde önemli roller üstlenmişlerdir.

2.2.2. Yeni Medya Türleri

Yeni medya, günümüzde hızla gelişen ve dijital teknolojilerin kullanımının artmasıyla ortaya çıkan bir kavramdır (Aydoğan ve Kırık, 2012). Yeni medya, geleneksel medya araçlarına benzer şekilde, internet, mobil cihazlar, sosyal medya platformları ve diğer dijital ortamlar üzerinden kitle iletişimi ve bireysel iletişim sağlayan bir medya türüdür. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte yeni medya, bilgiye erişim, iletişim ve içerik üretimi konularında devrim niteliği taşımıştır. Artık herkes, kendi içeriklerini üretmekte, bu içerikleri paylaşmakta ve dünya genelinde hedeflenen bir kitleye ulaşabilmektedir.

Yeni medya, geleneksel medya araçlarına göre daha hızlı, daha etkileşimli ve daha kişiselleştirilmiş bir deneyim sunmaktadır. Sosyal medya platformları, bloglar, podcast'ler, video paylaşım siteleri gibi yeni medya araçları, kullanıcıların aktif katılımını teşvik etmekte ve iletişimi daha demokratik hale getirdiği düşünülmektedir. Ayrıca, yeni medya araçları sayesinde haberlere ve bilgilere daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilmektedir. Ancak yeni medya, aynı zamanda bilgi kirliliği, gizlilik ihlalleri ve yanıltıcı içerikler gibi sorunları da beraberinde getirir. Bu nedenle, yeni medyanın doğru ve eleştirel bir şekilde kullanılması önemlidir. Yeni medya, günümüzde iletişim ve bilgiye erişim konusunda önemli bir rol oynamaktadır ve ilerleyen dönemlerde daha da gelişeceği öngörülmektedir. Neuman (1991) "Bizler, kamu ve özel iletişim arasındaki ve kişilerarası ve kitle iletişim arasındaki sınırların bulanıklaştığı ses, video ve elektronik yazılı iletişimin evrensel ağının evrimleştiği bir olaya tanıklık ediyoruz" diyerek yeni medyanın kapsamını ortaya koymaktadır.

2.3. Medyanın Topluma ve Bireylere Olumlu Etkileri

İnsan doğası, çevresinden başlayarak evreni keşfetme dürtüsüyle yaşamını sürdürmektedir. Bu keşif sürecinde iletişim ve bilgi edinme önemli bir rol oynamaktadır. Medya, bu iletişim ihtiyacını karşılamak için etkili bir kitle iletişim aracı haline gelmiştir. Kent yaşamının ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilginin değişim hızı da artmaktadır. Bilgi ve haberlerin yayılması medyanın en önemli sorumlulukları arasındadır. İnsanların güncel bilgiye ve gelişmelere erişimi medya aracılığı ile sağlanmaktadır (Mora, 2008). Eskiden gündem belirleme süreci uzun bir zaman alırken, günümüzde bu süre oldukça kısalıp daha hızlı hale gelmiştir. Örneğin, Covid-19

döneminde her türlü bilgiye sosyal medya üzerinden hızla erişilmiş, tartışılan konular birbirinden farklı içeriklere sahip olmuş, kamuoyu oluşturmuş ve bazen de devletin kararları üzerinde etkili olmuştur (Wong vd., 2021). Bu minvalde medya, toplumu ilgilendiren önemli gelişmeler konusunda kamuoyu oluşturma ve sorunların görünür olmasını sağlayabilme gücüne sahiptir (Yegen, 2014).

Sosyalizasyon (toplumsallaşma), toplum tarafından kabul edilen değer ve normların bireylere öğretilmesidir ve bireyin toplum ile olan ilişkisini açıklamak için kullanılan kavramlardan biridir. Sosyalizasyon, bireyin toplumun normlarına, değerlerine ve beklentilerine uyum sağlamasını içeren bir sürece sahiptir. Bu süreç, aile, okul, arkadaşlar, çalışma ortamı ve medya gibi çeşitli faktörler aracılığıyla gerçekleşir. Medya, bireyin sosyalizasyon sürecinde önemli bir role sahiptir, çünkü medya aracılığıyla bireyler farklı kültürler, yaşam tarzları ve düşüncelerle tanışabilirler (Barrett ve Braham, 2013). Sosyalizasyona açık olan bireyler medyadan aldıkları bilgilerle düşünme ve davranışlarını şekillendirebilirler. Medya, küresel iletişimi kolaylaştırdığından dolayı farklı kültürleri, yaşam tarzlarını, yerel unsurları, değer ve tutumları insanlara aktarır. Medyanın aktarımları sayesinde kültürel çeşitlilik oluşur ve “aşinalık” kazanılarak hoşgörü ortamı yaratılır (Atılğan, 2014).

Medya, insanların sahip olduğu değer yargılarını, inançları, norm ve tutumları etkileme gücüne sahiptir (Arslan, 2011). Bu güç, medyanın toplum üzerindeki etkisini ve önemini vurgulamaktadır. Medya, insanların değer yargıları üzerinde televizyon programları, filmler, reklamlar ve haberler aracılığıyla etkisini arttırmaktadır. Medya aynı zamanda toplumda kabul gören normları ve tutumları şekillendirebilir veya değiştirebilir. Bu konu, medyanın olumlu tarafları arasında görülmesine neden olurken aynı zamanda nitelik açısından eleştiri noktasında olumsuz yorumlanmasına yol açabilmektedir.

Medya, siyasetin kullandığı, kitleleri harekete geçiren bir araçtır. Seçim dönemlerinde yapılan çalışmalar, medya aracılığı ile halkın bilgisine sunulur (Comstock ve Scharrer, 2005:157). Kampanyalar, toplum odaklı sosyal projeler, ekonomik gelişimin seyrine yönelik söylemler medya araçları ile kitlelere duyurulur. Karar verme aşamasında söylemlere ve aktarılan bilgilere göre medya aracılığıyla demokratik yönelim sağlanmaktadır. Medya, toplumun ekonomik yapısına da katkı sağlamaktadır. Şirketlerin reklam ve tanıtımları, tüketici ve yatırımcıları ilgilendiren bilgilerin

paylaşılması, trend taleplerin oluşumu, işletme itibarının şekillenmesi, istihdam eğilimlerinin paylaşılması vb. aktarımlar medyanın ekonomiye dair etkilerini açıklamaktadır (Erdoğan, 2002).

2.4. Medyanın Topluma ve Bireylere Olumsuz Etkileri

Medya, günümüz toplumunun önemli bir parçasıdır ve yaşamımızın neredeyse her alanında etkili bir rol oynamaktadır. Televizyon, radyo, gazete, dergi, internet ve sosyal medya gibi farklı medya araçları, haberleri, bilgileri ve eğlenceyi bizlere ulaştırmaktadır. Ancak tüm bunların yanı sıra birey ve toplumları etkileyen birçok olumsuz etkisi de bulunmaktadır. Baudrillard (1988: 23-24)'a göre Batı toplumlarında, iletişim konusunda aşırı bir talep bulunmaktadır. Kitle iletişim araçları, yani medya, insanlar arasındaki mesafeleri ortadan kaldırma imkanına sahip olsa da gerçeğin doğru şekilde algılanabilmesi için belirli bir uzaklık gereklidir. Medyanın toplumsal olguları ve gerçekliği yok ettiği düşünülmektedir. Bu durum, insanların gerçeklikten uzaklaşmasına ve yanlış bilgilere dayalı kararlar alınmasına zemin oluşturur (Baudrillard, 2011).

Mutz ve Martin (2001)'e göre Amerikan medyasının insanlar için yararlı bir rolü bulunmamaktadır. Ancak öte yandan toplumun şekillenmesinde ve yönlendirilmesinde azımsanmayacak bir güce sahiptir. Toplumsal gündemi her açıdan elinde tutmayı başarabilen medyanın gündelik yaşamın odak noktası olması şaşırılacak bir durum değildir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde medya, toplumun sahip olduğu değer, norm, inanç ve davranışları etkilemesi bakımından eleştirileri üzerine çeken bir alandır.

Medya konusunda en etkili ve kapsamlı eleştiri Frankfurt Okulu'nun temel yaklaşımı olan eleştirel teori perspektifinden gelmiştir (Begtumur, 2018: 51). Eleştirel teori, toplumsal yapıları ve ilişkileri eleştirel bir bakış açısıyla analiz ederek, toplumsal yapıların eşitsizliklerine odaklanır. Bu teoriye göre, medya araçları, bilim ve teknolojiyi insanlık adına yıkıcı ve ölümcül bir silah olarak kullanmaktadır. Ayrıca medya kültür endüstrisi gibi faaliyetlerde bulunarak kitleleri harekete geçiren ve sömürüye meyleden bir araç olarak görülmektedir. Eleştirel teori, toplumsal dönüşümün portresini çizerken, bu tür araçların toplumsal yapıları nasıl etkilediğini ve eşitsizlikleri nasıl derinleştirdiğini incelemektedir. Ayrıca eleştirel teori, toplumsal yapıların altında yatan güç dinamiklerini ve bu güçlerin nasıl eşitsizliklere yol açtığını anlamak için kullanılır

ve dolayısıyla toplumsal değişim ve dönüşüm için önemli bir analitik araç olarak kabul edilir (Odabaş, 2018: 214-220).

Gazeteler, sosyal medya platformları, televizyon yayınları, internet haber siteleri ve radyo yayınları, haberleri hızlı bir şekilde tüketiciye ulaştırmak için çaba sarf etmektedir. Gelişen teknoloji sayesinde, haberlere ulaşmak için birçok medya kaynağı mevcuttur. Yeni medya, günümüzde sınırsız bilgiye erişim sağlayan önemli araçlar sunmaktadır. Ancak, kaynağı güvenilir olmayan haberlerin de bu platformlarda yer aldığı bir gerçektir. Günümüzde, bir kişinin günlük olarak 20-30 haberle karşılaşması mümkündür. Bu kadar fazla haber arasında tamamen doğru bir habere ulaşıldığını iddia etmek zordur. Bağımsız haber doğrulama kuruluşları olsa da bazen yanıltıcı haberlerin yayılması kolay olabilmektedir. Medya araçları bize sınırsız bilgi sunarken, doğru bilgilere ulaşmak da zorlaşmaktadır. Medya, kara propaganda amacıyla kullanıldığında, dezenformasyona yol açabilecek bilgilerin yayılmasını da sağlayabilmektedir (Aydın, 2020). Medya tüketimi yaparken kaynakları sorgulamak ve haberleri doğrulamak önemlidir.

Son yıllarda yapılan araştırmalara göre medyadaki şiddet unsurlarıyla çocuk ve ergenlerdeki saldırgan davranışlar arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca çocukların şiddet davranışını taklit yoluyla öğrendiğini, ergenlerin ise şiddet olgusuna duyarsızlaşma eğilimleri geliştirdiğini belirtilmektedir (Li, 2023). Nitekim şiddet içerikli yayınlar izleyiciyi duygusal ve davranışsal bakımdan kötü etkileme gücüne sahiptir.

Sosyal medya paylaşımları, akış içerisinde takipçiler tarafından maruz kalınan içeriklerdir. Gündemi etkileyen bir şiddet vakası, bireysel gazeteci gibi yeniden paylaşım yapan kullanıcılardan kaynaklı sürekli akışta yer alır ve sosyal medya kullanıcısı tekrar tekrar bu içeriğe denk gelir. Böylece şiddet içeren haber paylaşımları bir süre sonra “normal” olarak algılanacak ve duyarsızlaşma başlayacaktır. Sosyal medyada şiddet içerikli paylaşımların yapılmaması şiddetin yayılmaması açısından oldukça önem taşımaktadır (Erdal ve Anıq, 2017: 74).

Mükemmeliyetçilik, lüks tüketimini etkileyen faktörler arasındadır (Vigneron ve Johnson, 1999). Özellikle görselliğin ön planda olduğu ve öz çekim paylaşılabilen platformlarda lüks tüketim ürünleri statü göstergesi olarak algılanabilmekte, “üstünlük

algısı” için paylaşım yapmak bir alışkanlık haline gelebilmektedir. Yeni medya araçlarının kullanımıyla lüks tüketime yönelim artış göstermiştir.

Yapılan araştırmalara göre sosyal medya paylaşımlarında güzellik ve estetik algıların dayatılması sebebiyle genç yetişkinler arasında görünüş kaygısı ve yeme tutumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Şengönül ve Aydın, 2023). Stellarosa (2017)’a göre güzellik; kadınlar açısından kesinlik taşıyan bir buyruk gibidir. Medyanın dayatmış olduğu algı neticesinde oranları artmış ve bedensel güzellikle ilgili kaygılar ve psikolojik sorunlar ortaya çıkmıştır. Günümüzde, kadınların güzellik algısı, medya tarafından belirlenmektedir ve bu durum, kadınların kendilerini sürekli olarak eleştirmelerine neden olmaktadır. Kendi bedenlerine olan güvensizlikleri, yeme bozukluklarına ve diğer psikolojik sorunlara yol açmaktadır.

İnternet bağımlılığı, bireylerin interneti aşırı ve kontrol edilemez bir şekilde kullanmaları sonucunda ortaya çıkan bir durumdur. Bu bağımlılık, paylaşanabalık - sharenting- (Siibak ve Tracks, 2019), FoMO -Fear of Missing Out- Kaçırma Korkusu- (Dossey, 2014) ve odaklanma (Tetik, 2015) gibi sorunları ortaya çıkarabilmektedir. İnternet bağımlıları, sürekli olarak sosyal medya, oyunlar veya diğer online aktivitelerle meşgul olurlar ve gerçek yaşamdaki sorumluluklarını ihmal ederler. Bu durum, iş performansını olumsuz etkileyebilir, ilişkileri zayıflatabilir ve genel olarak bireyin yaşam kalitesini düşürebilir.

2.5. Etkili Bir Görsel Medya Türü: Televizyon

Televizyon, boş zamanlarımızı geçirdiğimiz bir araç olmanın ötesinde kabul edilmektedir (Johnson vd., 2002). Artık televizyonun, doğrudan bilgi ve mesajların yayılmasının yanı sıra, kurgulanmış ve seçilmiş sahte gerçeklikler üzerinden zihinleri ve bedenleri şekillendiren ideolojik bir organ olduğu düşünülmektedir. Televizyonun sahip olduğu ses ve görüntü yeteneği, her yerde mevcut olması televizyonun etkileri hakkında süregelen tartışmaların ana tetikleyicisi olmuştur.

Televizyonun etkileri konusundaki tartışmalarda, birçok farklı görüş bulunmaktadır. Bir grup insan, televizyonun insanların düşünce ve davranışlarını etkileyebileceğini savunurken (Uygunkan, 2005), diğer bir başka grup ise televizyonun sadece bir eğlence aracı olduğunu ve bu etkilerin abartıldığını iddia etmektedir (Yaktıl,

2000). Daha farklı bir bakış açısı sunan Sanders (2017), televizyonun şiddet içeren içeriklerinin, izleyicilerde şiddet eğilimini artırdığını, özellikle dağılmış ailelerin çocuklarında gözlenebilir durumda olduğunu belirtmektedir.

Televizyonun ideolojik bir organ olarak kabul edilmesi ise, içeriklerin seçilmesi ve sunulma şekliyle ilişkilidir. Televizyon, belirli bir ideolojiyi destekleyen veya yaygınlaştırmak isteyen kişi veya kurumlar tarafından yönlendirilebilir (Althusser 2006: 130). Bu şekilde, televizyon izleyicileri, bilinçaltında belirli bir ideolojiyi benimsemeye ve ona uygun davranışlar sergilemeye yönlendirilebilir.

Televizyonun içerikleri, zaman içinde sosyal, kültürel, politik veya ekonomik değişimlerle birlikte evrim geçirmiştir (Pazarbaşı, 2016). Bu değişimler, televizyonun toplum üzerindeki etkilerini de farklılaştırmıştır. Erjem ve Çağlayandereli (2006) tarafından lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirilen bir araştırmada yerli dizi takip eden gençlerin dizi karakterlerinin fiziki ve kişilik özelliklerinden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Rubin, Perse ve Powell (1985)'in yapmış olduğu çalışmaya göre görsel medya izleyicileri, medyada yer alan karakterlerin kendi arkadaşları olduğunu ve sosyal dünyalarında yer alan bir karakter gibi algılandığını ortaya koymuştur. Parasosyal ilişki olarak adlandırılan bu durum birçok çalışmanın konusu olmuştur. Sood ve Rogers (2000)'in yürütmüş oldukları çalışmada Hint dizisi izleyicilerinde meydana gelen parasosyal etkileşimin duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutlarını belirlemişlerdir.

2.6. Gündüz Kuşağı Televizyon Programlarının En Çok Tercih Edileni: Sabah Programları

Mast (2016)'a göre televizyonda yayınlanan gündüz kuşağı programları izleyicilerin duygusal bir bağ kurmasını sağlayarak, sosyal yaşama hizmet eder gibi görünür ve duyguların yoğun hissedilmesine zemin oluşturur. Bu programlar genellikle yerel halkın zevklerine ve beklentilerine uygun olarak hazırlanır böylece izlenme ve izleyiciyi etkileme oranını artırır. Gündüz kuşağı programının formatları şunlardır;

Sabah Haberleri: Güncel haberleri ve olayları takip etmek için sabah kuşağında yayınlanan haber programları.

Sabah Programları: genellikle televizyon kanallarında sabah saatlerinde yayınlanan ve günlük yaşam, haber, eğlence, sağlık, mutfak, moda gibi farklı konuları içeren programlardır.

Yemek Programları: Tarifler, yemek pişirme teknikleri ve mutfak hileleri üzerine programlar.

Sohbet Programları: Ünlü konuklar, güncel konular ve tartışmaları ele alan konuşma programları.

Dedikodu Programları: Ünlülerin günlük yaşantıları, magazin haberleri ve eğlenceli içerikler.

Sağlık Programları: Beslenme, egzersiz ve genel sağlık konularını ele alan programlar.

Eğitim Programları: Eğitim, kariyer ve kişisel gelişim konularını ele alan programlar (Akyüz ve Meder, 2020).

Geleneksel medya, televizyon, radyo ve gazeteleri içeren medya türlerini ifade eder. Bu medya türleri, uzun yıllardır insanların günlük yaşamlarının bir parçası olmuştur. Gündüz kuşağı ve sabah sunulan programlar da geleneksel medyanın bir parçası olarak kabul edilmektedir. Bu programlar, genellikle belirli bir izleyici kitlesine hitap etmektedir ve geleneksel medyanın izleyicileri etkileme ve bilgilendirme gücünü kullanmaktadır.

Akınerdem (2018)'e göre Türkiye'deki gündüz kuşağı televizyon programları kurgunun olmadığını ve gerçeğin peşinde iz sürüldüğünü iddia eden bir format kullanmaktadır. Formatın oluşumu kültürel öğeleri barındırdığı gibi bu format kültürel öğelerin değişim ve dönüşümünde bir aracı olarak da kullanılabilir. Chung ve Cho (2014:47)'ya göre bir televizyon program sunucusunun yayın akışı esnasında etkilediği halka karşı sosyal sorumluluğu bulunmaktadır. Fakat sabah programlarındaki sunucular, programı sunarken, aile birliğini ve aile ilişkisini, izlenme oranı kaygısı ile hareket ettiğinden dolayı, örseleyici ifadelerle aktarma yanlışlığına kapılabilmektedir.

2.7. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programı

Müge Anlı ile Tatlı Sert programı, en güncel, uzun ömürlü (2008-), çok yüksek izlenme oranına sahip popüler ve iyi bilinen, incelemeye değer gündüz kuşağı televizyon programlarından biridir. Müge Anlı ile Tatlı Sert programı, hafta içi canlı yayın şeklinde 10.00-13.00 saatleri arasında “genel izleyici kitlesine uygun” sınıfında sabah programı olarak yayınlanmaktadır. Müge Anlı ile Tatlı Sert programı, 2008 yılında ilk yayına başladığında içeriği genellikle ünlülerin katılımıyla sağlık ve eğitimle ilgili konulardan oluşmaktaydı. Programın ilk aşamada planlanmış olan formatının küçük bir parçası suç ve kayıplara ilişkindi. Ardından programın kapsamı tamamen suç ve kayıpları içeren konuları temel alacak formata dönüştürüldü. Program yayınlandığı günden bu yana oldukça yüksek izlenme oranları almayı başararak neredeyse her gün en çok izlenen 20 TV programı arasında yer almaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre gündüz kuşağı televizyon programı izleyicilerinin çoğunluğu Müge Anlı ile Tatlı Sert programını tercih etmektedir (NG Araştırma t.y., akt. Merve, 2022). Müge Anlı ile Tatlı Sert programı diğer sabah programları ile kıyaslandığında izleyicilere farklı bir perspektif sunmakta ve toplumsal sorunlara dikkat çekmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle, programın önemi ve etkisi oldukça büyüktür. Ayrıca sosyal sorumluluk projeleri, evcil hayvan kaybını duyurma ve yardım çalışmaları gibi faaliyetleriyle de toplumsal sorunlara duyarlı bir program olarak karşımıza çıkmaktadır.

Programın kapsamı; genel itibariyle suç, kayıp kişiler, dolandırıcılık, cinayet vb. konularını ele almaktadır. Programın sunucusu olan Müge Anlı gazeteci kimliğiyle birlikte olayların irdelenmesinde aktif rol almaktadır. Bu doğrultuda cinayetlerin aydınlatılması, kayıpların bulunması ve suç kavramının arka planına odaklanıldığından dolayı toplumun hassasiyetlerine temas edilmekte ve izleyicinin merak duygusunu canlı tutmaktadır.

Müge Anlı ile Tatlı Sert programında faili meçhul bir olayın incelenmesi için birtakım prosedürler gerekmektedir. Öncelikle vakalara ilişkin başvurular programın yayın ekibindeki kişiler tarafından okunur. Bu başvuruların sahibi çoğunlukla vakadaki mağdurlar veya bu vakaya tanıklık edenler tarafından gerçekleştirilmektedir. Programın sunucusu Müge Anlı'ya göre, programda incelenen vakalar, ciddi, ilginç ve bazen şiddet içeren vaka olma kriterlerine göre binlerce başvuru arasından seçilir. Programda ele alınan vakaların içeriğini çoğunlukla ciddi suçlar oluşturmaktadır. Bu vakalar hem

izleyicilerin ilgisini çekmekte hem de toplumun dikkatini çekerek adaletin yerine getirilmesine yardımcı olmaktadır. Faili meçhul ve kayıp gibi vakalarda program ekibi tarafından bir soruşturma süreci başlatılır. Soruşturma süreci, polis ve diğer kolluk kuvvetleri yardımıyla gerçekleştirilir. Ardından vakayla ilgili olduğu düşünülen tüm kişiler stüdyoya davet edilir ve vaka hakkında bildiklerini ve düşündüklerini paylaşımları için sunucu Müge Anlı tarafından sorular yöneltilir. Bu etapta olayın tanıkları, aile üyeleri, şüpheliler ve diğer ilgili kişiler canlı yayında sorulara cevap verir ve sahip oldukları bilgilerin paylaşımında bulunurlar. Böylece vaka ile ilgili daha fazla detay öğrenilir ve soruşturma canlı yayında gerçekleşir.

Müge Anlı ile Tatlı Sert programı, sonuca ve başarıya ulaşılan örnek olaylardan kesitlerin eşliğinde başlayan bir yayın formatına sahiptir. Programın başlangıcı bir önceki yayının özetinin VTR (Video Tape Recorder “video kaset kaydedici”) sunumuyla gerçekleşir. Burada izleyicinin olaydan kopmaması için ve yeni yayında üzerinde durulacak olan konuların belirlenmesinde yardımcı olur. Program ekibi uzun yıllardır bu işin deneyimine sahip olduğu için vakalara farklı perspektiften bakılmasını sağlamaktadır. Program ekibi kayıp bireylerin sosyal çevresi ile röportaj yapmakta ve bunu program içerisinde VTR şeklinde izleyiciye sunmaktadır. Programda uzmanlar ve güvenlik ekipleri yer almaktadır. Bazı programlara sosyal hizmet uzmanı Kahraman Eroğlu danışmanlık yapmıştır. 2021 yılına kadar yapılan programlarda ise ruh sağlığı ile alakalı Psikiyatrist Prof. Dr. Arif Verimli yer almıştır. Şu anda Müge Anlı ve kendisiyle birlikte programın işleyişinde yorum yapan Adli Tıp Uzmanı Şevki Sözen ve Avukat Rahmi Özkan ile kamuoyunu rahatsız eden durumlar karşısında izleyicinin bilgi ve farkındalığını arttırmaya yönelik uzmanlık alanları doğrultusunda açıklamalarda bulunmaktadır. Kayıp ve cinayet vakalarında Müge Anlı ve ekibi konuya dair bir özet bilgiyle programa hazırlık sürecinden geçtiği için “şüpheli” olarak görülen katılımcılara itirafta bulunması için sorular sorulmaktadır. Burada Müge Anlı'nın program içerisindeki baskın yaklaşımı diğer konukların da yaklaşımını ve söylemini etkilemektedir. Müge Anlı'nın programındaki baskın yaklaşım, izleyicilerin dikkatini çekmekte ve programın popülaritesini artırmaktadır. Ancak, bu durum aynı zamanda programın objektifliğini de etkileyebilmektedir. Programın katılımcılarına karşı sert bir tutum sergilemesi, adalet sistemiyle ilgili endişelere neden olmaktadır.

Programın çekiminin yapıldığı stüdyoda Müge Anlı kendi koltuğunda katılımcılar karşısında olayların yorumlamasını ve çözümlemesini gerçekleştirmektedir.

Büyük koltuk ise programın katılımcılarının ve program ekibinin oturabileceği şekilde tasarlanmıştır. Şevki Sözen ve Rahmi Özkan büyük koltuğun sol kısmında, katılımcılar ise ortada ve sonda oturarak programa katılmaktadır. Programı stüdyoda izlemek isteyen seyirciler ise stüdyonun karşısında oturarak yorum, alkış ve yergi ifadeleri ile programın akışına katılım sağlamaktadırlar.

2.8. Televizyon ve Temsil ile İlişkili Teoriler

Televizyon, günümüz toplumunda oldukça önemli bir iletişim aracıdır. Televizyonda gösterilen programlar insan yaşamını simgeleyen içeriklere sahip olduğu için insan yaşamına etki eden bir işleve sahiptir. İnsan davranışları, inançları, düşünceleri ve tutumları televizyon aracılığıyla etki altında kalabilir. Televizyondaki temsiller iletişim ve medya çalışmaları kapsamında ele alındığında sosyal bilişsel teori açısından değerlendirilmektedir.

Sosyal bilişsel teori, insanların davranışlarını anlamlandırıp açıklamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu teoride, insanın çevresini nasıl algıladığına ve zihinlerinde nasıl tuttuğunu anlamaya odaklanmaktadır. İnsan davranışını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Şahin ve Tezel (2015)'e göre sosyal öğrenme ile çocukların şiddet içeren davranışları öğreneceğini, şiddete eğilimli ve saldırgan davranışların yaşamın ileri aşamalarında da sosyal ilişkilerine tesir edeceğini vurgulamaktadır. Televizyondaki temsiller de insan davranışını etkileyen bir faktör olarak ele alınabilmektedir. Televizyonda yer alan temsil biçimleri, karakter yapıları, diyalog bağlamı vb. unsurlar izleyicilerin çevresini anlamlandırmasında etkili rol oynamaktadır. Televizyondaki temsiller insanların toplumsal cinsiyete dair tutumlarını da etkileme gücüne sahiptir. Akgün (2023)'ün yapmış olduğu bir araştırmada kadına yönelik şiddet ve cinsiyet eşitsizliğini vurgulayan dizi içerikleri bireylerin üzerinde olumsuz etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulusal (2022)'in yapmış olduğu araştırmanın sonuçları, Müge Anlı ile Tatlı Sert programını takip eden izleyicilerin uzun vadede şiddete yönelik algıları değişiklik gösterdiği ve şiddeti yetiştirdiğini ortaya koymuştur.

2.9. Medya ve Sosyal Hizmet İlişkisi

Bireyin kendine ait bir düşünce evreni oluşturabilmesi için bilgi edinmesi gerekmektedir (Tonta ve Çelik, 1996). Bilgi edinme, iletişim kanalları ile sağlanır. Medya, iletişim kanalları aracılığı ile bilgi aktarımını yürüten önemli bir unsurdur. Medya sayesinde bireylerin haber alma, iletişim kurma ve bilgi edinme ihtiyaçları karşılanmaktadır. Öte yandan bireylerin edinmiş oldukları bilgileri bir pratik olarak gündelik yaşam içerisinde kullanabilmeleri için özgürlük nosyonuna vurgu yapılır (Woodward, 1990: 3). Bilgi edinme hakkı ve bilgiler ışığında bir düşüncenin ortaya çıkmasına olanak sağlayan ifade özgürlüğü medya kuruluşlarının ve medyadan faydalananların ihtiyaç duyduğu temel haklar arasındadır.

Sosyal hizmet alanında çalışan profesyoneller için medyanın önemli bir yeri vardır. Toplumun mevcut sorunlarını görünür kılıp bu sorunların çözüme kavuşturulması adına sosyal hizmet profesyonelleri çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Toplumda meydana gelen sorunların yakın takibi medya aracılığı ile sağlanabilmektedir. Güneş ve Yıldırım (2019) tarafından kadın cinayetlerinin medyadaki yansımalarının analiz edildiği bir çalışmada, kamuoyunda rahatsızlık veren bir problem incelenmiş olup, bulgularında kamusal alanda sürekli biçimde gösterilen bir sorunun toplumu yönlendiren bir söylem etrafında inşa edildiğini ortaya koymaktadır.

Toplumunu bilinçlendirmek ve sorunlara yönelik kamuoyu oluşturma medya aracılığı ile olmaktadır. Ancak, medyanın sosyal hizmet açısından önemi sadece olumlu etkilerle sınırlı değildir. Medya, bazen sorunları abartabilir veya yanlış bilgiler verebilir (Aslan ve Güngör, 2019). Bu durum, sosyal hizmet uzmanlarının çalışmalarını zorlaştırabilir ve toplumun sosyal hizmete olan güvenini sarsabilir. Akyüz (2020) tarafından yapılan çalışmada Covid-19 pandemisine ilişkin yanlış bilgilerin hızla yayıldığını ancak doğrulama platformlarının bu bilgiler ile hızlı bir şekilde mücadele ettiğini ortaya koymuştur. Sosyal hizmet uzmanlarının akan bu kadar bilgi arasından doğru ve halkın yararına olan bilgiyi çalışmalarında kullanması oldukça değerlidir.

Örneğin Gölcü ve Dağlı (2021)'nin yapmış olduğu çalışmada sığınmacılara yönelik haber söylemleri analiz edilmiş ve ayrıştırıcı, halkı kışkırtan bilgilerin yoğunlukta olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Toplumun hassasiyetini oluşturan konularda medyanın doğru ve tarafsız bilgi vermesi, sosyal hizmetin etkinliği açısından çok önemli görülmektedir.

Medya ve sosyal hizmet uzmanları arasında iş birliği ve etkileşim oldukça önemlidir. Medya, sosyal hizmet uzmanlarının çalışmalarını kamuoyuna tanıtabilir ve bu çalışmaların etkin bir sonuç verebilmesi için destekleyebilir. Aynı şekilde sosyal hizmet uzmanları da medyayı doğru bilgilendirme ve sorunları doğru bir şekilde aktarma konusunda destekleyebilir. Koç ve Paslı (2021) tarafından yapılan bir çalışmada çocuk ihmal ve istismarına ilişkin haber metinleri incelenmiş olup halkın bu gibi durumlara karşı bilinçlendirilmesi için sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişim uzmanı ve psikolog görüşüne yer verilmemesinin eksikliğini ortaya koymaktadır. Medyanın hassas gruplara ilişkin paylaşmış olduğu iletilerde bir uzman görüşüne başvurulmalıdır. Toplumun ruh sağlığı medya tarafından gönderilen iletiler çerçevesinde olumlu ve olumsuz biçimde etkilenebilmektedir. Birçok araştırma, medyanın, insanların ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Özellikle, televizyon programları ve filmler, şiddet, suç ve cinsellik gibi konuları sıklıkla işlemektedir. İmamoğlu ve Şirin (2011)'in yapmış olduğu çalışmaya göre bu tür içerikler, özellikle çocukların ruh dünyası üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Sosyal hizmet profesyonelleri, toplumun ruh sağlığını koruma ve bireylerin travmatik iletilerden uzaklaşmasını sağlama görevini üstlenirler.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında, analize konu olan Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izlenme oranı en yüksek 10 bölümündeki ifadeler, Facebook (Meta) yorumları ve bu verilerin analiz edilmesi ve sonucunda ortaya çıkan bulgular yer almaktadır.

3.1. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programı Analizi

Tablo 1: Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izlenme oranı en yüksek on yayının tanımlayıcı bilgileri

Tarih	Toplam Vaka	Kayıp Yetişkin	Cinayet	Evden Ayrılma	Diğer	Katılımcı Sayısı (Stüdyo)	Katılımcı Sayısı (Telefon)	Katılımcı Sayısı (Canlı Yayın)
19.01.2023	2	-	-	2	-	5	6	1
09.01.2023	2	2	-	-	-	6	2	1
05.01.2023	1	1	-	-	-	5	2	1
03.01.2023	1	1	-	-	-	4	-	-
02.01.2023	1	1	-	-	-	7	-	1
28.09.2022	2	-	1	1	-	2	6	3
29.08.2022	6	4	3	-	-	13	1	-
02.07.2021	1	-	1	-	1	8	-	-
01.07.2020	3	-	1	1	3	10	1	5
24.06.2020	7	3	1	-	3	14	-	-
TOPLAM	26	12	7	4	7	74	18	12

Kaynak: Tablo 1 resmi Müge Anlı ile Tatlı Sert adlı YouTube hesabından elde edilen verilerin derlenmesiyle tarafımızca oluşturulmuştur.

Müge Anlı ile Tatlı Sert adlı sabah programında bir sunucu, konuyla ilgili uzmanlar ve konuklar yer almaktadır. İzleyicilerin sorunlarına yönelik bir format belirlense de canlı yayın olması oldukça ilgi çekicidir. Araştırmaya konu olan Müge Anlı ile Tatlı Sert programının değerlendirme kriterleri şu şekilde belirlenmiştir:

- En yüksek izlenme oranına sahip program bölümleri,
- Vaka içerikleri,
- Katılımcı sayıları.

Değerlendirme kapsamına alınan vaka sayısı 26, konuk sayısı 104'tür. Öncelikle seçilen programların kapsadığı vakalar sayılarla tespit edilerek konularına göre

sınıflandırılmıştır. Analize konu olan tarihlerde Müge Anlı ile Tatlı Sert programında “kayıp yetişkin”, “cinayet”, “evden ayrılma” ve “diğer” başlıklarında tasnif edilen konular işlenmiştir. Katılımcılar “stüdyo”, “telefon bağlantısı” ve “canlı yayın” aracılığı ile program akışı içerisinde yer almıştır.

Vakaların dağılımı günden güne değişmektedir; örneğin bir bölümde (24.06.2020) yedi farklı vaka sunulurken, başka bir güne ait (02.01.2023, 03.01.2023 ve 05.01.2023) bölümde üç saat boyunca sadece bir vaka ele almıştır. Öte yandan toplam vaka sayısının 26 olması, bu programa katılmak için yoğun başvuru gösterilmesi açısından dikkat çekicidir. Müge Anlı da programın sunumu süresince her zaman büyük bir başarıya imza atıldığı tanıtım-giriş videosunda vurgulamaktadır. Özellikle çözüme kavuşmuş vakaların içeriği ve sonucunda yapılan açıklamaları tanıtım-giriş videosunda yer almaktadır.

Program süresince Müge Anlı ile Tatlı Sert ekibi bazı vakalar için oldukça uzun bir süreye izin verirken bazı vakalara sadece “kısaca” değinmektedir. Böylece her vaka programda iddia edildiği gibi “detaylı bir şekilde” araştırılmamaktadır. Hangi vakanın vurgulanacağını seçiminde çeşitli kriterlere uyulmaktadır; toplum açısından şok etkisi yaratan, sansasyonel veya şiddet içeren suçlara öncelik verilmektedir. Ayrıca sosyal medya platformlarında etkileşim alan vakaların üzerinde de daha uzun süre durulmaktadır. Bazı vakaların gereğinden fazla aktarılması aslında programa katılan kişilerin kişisel yaşamlarını aktardığını, aile içi ilişkilerini sergilediğini göstermektedir. Programda ele alınan konular çerçevesindeki tartışmalar çoğu zaman asıl konudan saparak kişisel alan ihlaline sebep olabilmektedir.

Müge Anlı ve stüdyodaki diğer katılımcılar, konular hakkında görüşlerini ifade ederken çoğu zaman ailenin durumuna ilişkin yorumlarda bulunmaktadır. Aile, toplumun en küçük birimi olarak insan yaşamındaki işlevselliğin temel düzeyde gerçekleştiği yerdedir. Ailenin birçok işlevi vardır ancak bunlardan en yaygın kabul görenleri şunlardır; çocuk bakımı ve yetiştirilmesi, kadın ve erkek arasında iş bölümü ve iş birliği, ailenin sahip kültürel aktarımı kuşaklar arasında gerçekleştirmesi ve toplum tarafından onaylanan ilişkilerin yaşanması bu işlevler arasında sayılmaktadır (Wells, 1994: 86-87). Bu bilgiden hareketle ve programın içeriği doğrultusunda, yukarıda zikredilen tema kategorileri oluşturulmuştur. Aile kurumunun çatısında yer alan

ebeveyn, eş ve çocuk temsilleri iletilen görüşlerin odağındadır. İçerik analizinin yapılabilmesi için vakalara ilişkin üç farklı alt tema belirlenmiştir;

- Eş rolünün temsili,
- Ebeveynliğin temsili,
- Çocuğun temsili.

Şekil 1: Ailenin sunumuna dair temalar

Müge Anlı ile Tatlı Sert programının formatında kayıp yetişkinler, kayıp çocuklar, cinayet, evden ayrılma ve diğer konuları işlediğinde aile kurumunu içine alan aktarımlar ortaya çıkmaktadır. Her yayında aynı konular işlenmediğinden konuların dinamiğine göre temsiliyet türleri de değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda ailenin sunumunda kabul edilen ölçütlere göre belirlenmiş üç alt tema dikkate alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesine yönelik içerik analizi yöntemi kullanılırken temaların frekanslarını sayısal hale getirip rapora dönüştürmek oldukça önemlidir. Temaların sayısal veriler halinde sunulması, araştırmanın vermek istediği mesajı daha açık biçimde

ifade etmeye olanak sağlamaktadır. Tema halinde kategorilere ayrılan verilerin yorumlanması da bu aşamada kolaylıkla yapılabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

3.1.1. Evliliğin Temsili

Evliliğin gündüz kuşağı televizyon programlarında sıklıkla temsil edildiği görülmektedir (Aksoy ve Saraç, 2020). Nitekim gündüz kuşağı televizyon programlarında katılımcı çeşitliliğinin bulunduğunu özellikle belirtmek gerekmektedir. Bu bağlamda farklı sosyal sınıflar, kültürler, yaş ve eğitim durumuna sahip kişiler bu programlarda kendileri hakkında öznel düşüncelerini aktarabilir veya birtakım bilgileri dayanak oluşturarak evliliğe ilişkin aktarımlarda bulunur. Böylece televizyon karşısında bu program türlerini izleyen kişiler beklentilerini ve değerlerini bu aktarımlar çerçevesinde değiştirebilir. Örneğin gündüz kuşağı televizyon programlarında, mutlu ve başarılı evlilikleri, sorunlu evlilikleri ve boşanma süreçlerinin işlendiği durumlarda; izleyiciler, bu programlar aracılığıyla farklı evlilik türlerini ve bu evliliklerin nasıl yönetildiğini gözlemleyerek kendi evliliklerine dair fikir sahibi olabilirler. Ayrıca, bu programlar, evlilikte karşılaşılan sorunları ele alırken çeşitli çözüm önerileri sunarak izleyicilere rehberlik eder. Gündüz kuşağı televizyon programlarında evliliğin temsil biçimleri, toplumun üzerinde de etkili olabilir. Bu programlar, evlilikle ilgili toplumsal normları ve değerleri yansıtırken aynı zamanda bu normların ve değerlerin nasıl değiştiğini de gösterebilmektedir. Araştırmada incelenen Müge Anlı ile Tatlı Sert programında bulgulara benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 2: Müge Anlı ile Tatlı Sert programında evliliğin temsiline ilişkin söylem sıklığı

Tarih	Müge Anlı ve Tatlı Sert Ekibinin Tarafından Evliliğin Temsiline Dair Söylem Sıklığı	Katılımcılar Tarafından Evliliğin Temsiline Dair Söylem Sıklığı
19.01.2023	21	44
09.01.2023	12	14
05.01.2023	3	2
03.01.2023	1	2
02.01.2023	11	5

28.09.2022	23	23
29.08.2022	3	2
02.07.2021	1	0
01.07.2020	0	4
24.06.2020	6	3
Toplam	81	99

Kaynak: Tablo 2 resmi Müge Anlı ile Tatlı Sert adlı YouTube hesabından elde edilen verilerin derlenmesiyle tarafımızca oluşturulmuştur.

Müge Anlı ile Tatlı Sert ekibi tarafından toplamda 81 söylem üzerinden, canlı biçimde katılan konuk ve bağlantılar tarafından 99 söylem üzerinden evliliğin temsiliyeti sunulmuştur. Evliliğin temsil biçimleri “eşler arası ilişki”, “eş ihaneti” ve “eşlerin rolü- sorumlulukları” temaları etrafındaki söylem biçimleri üzerinden ele alınmış ve analize dahil edilmiştir. Evliliğe ilişkin temsiliyet yoğunluklu olarak “09.01.2023”, “19.01.2023” ve “28.09.2022” tarihlerinde gerçekleşmiştir ve bu programlarda iki “kayıp yetişkin”, bir “cinayet” ve iki “evden ayrılma” konulu vakalar işlenmiştir. Evliliğin temsiline ilişkin programda Müge Anlı ile Tatlı Sert ekibi tarafından dile getirilen örnek söylemler şunlardır;

“Fatma köyde kakhaha atıyor, gülüyor. Sanki kocası ölmemiş gibi. Kocan öleli 1 yıl olmuş sendeki hayatı yaşama isteği nedir?” şeklindeki ifade 29.08.2022 tarihli programda Muhammet Burhan cinayeti vakası için katılan konuk Recep tarafından Muhammet Burhan’ın eşi Fatma’ya söylendi. Toplumda bir kadının eşinin ölümünden sonra nasıl davranması gerektiği konusunda çeşitli beklentiler ve normlar bulunmaktadır. Ancak her bireyin yaşadığı acı ve başa çıkma mekanizması farklıdır. Bu durumda, Fatma’nın kocasının ölümünden sonra nasıl davranması gerektiği konusunda toplumsal normlara uygun davranıp davranmadığına odaklanmak ve bunu programda gelişmiş güzel biçimde ifade etmek bireylerin kişisel tutum ve davranışlara müdahale edildiğini göstermektedir.

“Sen evdeki altınların hepsini Mehmet Hoca’ya teslim edersen tabi yersin dayağı” şeklindeki ifade 28.09.2022 tarihli programda kayıp olan ve sonradan programa katılan Gülseren Çınar’ın eşi Sami Çınar tarafından Gülseren Çınar’a söylendi. Bu ifade, güç ilişkileri ve aile içi dinamikler üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Bu tür bir tehdit,

aile üyeleri arasında korku ve baskı oluşturarak sağlıklı iletişimi engelleyebilir. Ayrıca, bu tür bir söylem, çocuklarda travmatik etkilere neden olabilir ve onların duygusal gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir. Toplumda da benzer şekilde, bu tür tehditlerin kabul edilemez olduğunu vurgulamak önemlidir. Bu tür ifadeler, şiddetin normalleştirilmesine ve kabul edilmesine yol açabilir. Bu nedenle, bu tür söylemlerin toplumda ve aile içinde kullanılmasının etik olmadığını ve ciddi sonuçlara yol açabileceğini vurgulamak gerekmektedir. Aile içi iletişimde şiddet yerine sağlıklı iletişim ve anlayışın teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu tür tehditlerin yerine, sorunların sağlıklı bir şekilde çözümü için destekleyici ve yapıcı iletişim modelleri benimsenmelidir. Bu sayede, aile içi ilişkilerde ve toplumda daha sağlıklı bir ortam oluşturulabilir.

“Siz niye bu adamla karınızı bırakıp çıktınız?” sorusu 28.09.2022 tarihli programda evini terk eden Gülseren Çınar vakasında program ekibinde yer alan Rahmi Özkan tarafından telefonla canlı yayına bağlanan konuk Sami Çınar’a söylendi. Eşlerin rolü/sorumluluklarına değinen bu ifade biçiminde yönlendirici bir yaklaşım bulunmaktadır. Karı-koca ilişkileri ve aile bağları üzerinden yapılan bu tür yargılamalar toplumda olumsuz bir etki yaratabilir ve insanların kişisel ilişkilerine kolaylıkla müdahale etme eğiliminde olmalarına neden olabilir. Bu tür ifadelerin kullanımı, toplumsal normları ve aile içi ilişkileri olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, bu tür ifadelerin dikkatlice kullanılması ve insanların kişisel ilişkilerine saygı gösterilmesi gerekmektedir.

“Kocalar eşlerine het-höt yapmaktan vazgeçseler de eşleri her şeyi anlatabilseler” şeklindeki ifade 09.01.2023 tarihli programda Müge Anlı tarafından söylendi. Aile içi iletişim büyük önem taşır ve eşler arasında anlayış ve saygı temel olmalıdır. Bu cümlede yer alan temsili açıdan, eşler arasındaki iletişimin önemi vurgulanmaktadır. Anlayış ve empati ile birbirlerine her şeyi anlatabilmek, sağlıklı bir evlilik için önemlidir. Bu nedenle, eşler arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve saygı çerçevesinde olması gerektiği üzerinde durulmuştur.

“Evet eşime de, eşime de dostuyum demiş. Halil Kural’ın eşiyim demiş dostuyum demiş. Ben bununla evleneceğim lanet karısından da boşandıracağı demiş.” İfadeleri 19.01.2023 tarihli programda evden ayrılan Halil vakası için stüdyoya konuk olan Anakadın tarafından söylendi. Eşler evlilik akdiyle birlikte karşılıklı bir rıza olmadığı

sürece bir başka partner ile herhangi bir ilişki türü yaşadığında aldatma eylemini açıklayan bir ifadedir. Bu ifade, toplumu etkileme ve aileyi dönüştürme potansiyeline sahip olabilir. Özellikle medyada ve sosyal medyada bu tür ifadelerin yayılması, insanların aile kavramına olan bakış açısını etkileyebilir hatta geniş açıdan bakıldığında evlilik ve aile kurumuna zarar verebilecek potansiyele sahip olabileceği sonucu çıkarılabilir. Toplumda bu tür ifadelerin nasıl yorumlandığı ve nasıl ele alındığı önemlidir. Bu nedenle bu tür ifadelerin toplumda ve ailede yarattığı etkileri değerlendirmek ve bu konuda farkındalık yaratmak gerekmektedir.

“Kocan yaşarken Cemal ile karşılıklı dans ediyordunuz, korkmuyordun. Kızın söyledi, annenin evinde.” şeklindeki yorumlar 29.08.2022 tarihli programda DJ Gezgin cinayetinde katılan konuk tarafından söylendi. Geleneksel olarak, karşı cinsle olan ilişkilerde belirli davranış ve etkileşim biçimleri beklenirken, bu tür bir dans etkileşimi bu beklentileri sorgulayabilir ve değiştirebilir. Sözsüz iletişim göstergelerinin eş ihanetine sebep olabileceği varsayımları ise toplumun genel düşünce yapısını yansıtabilir.

Müge Anlı ile Tatlı Sert programında evlilik hakkında bilgilendirici ifadeler kullanıldığı durumlar da olmuştur.

“Medeni Kanun’a göre karı-kocanın evlilikte edindiği mal hakkı yarı yarıyadır.” şeklindeki hukuki bilgiler 28.09.2022 tarihli programda Rahmi Özkan tarafından evini terk eden ve canlı yayına katılan konuk Gülseren Çınar’a söylendi. Bu hukuki yorum, evli çiftler için önemlidir çünkü evlilik sırasında edinilen malların nasıl paylaşılacağına dair bir fikir vermektedir. Bu sayede, evlilik sona erdiğinde mal paylaşımı konusunda anlaşmazlıkların önüne geçilebilecektir. Sonuç olarak, bu ifade evlilikte mal paylaşımı hakkında bilgi vermenin yanı sıra, evlilikte eşitlik ve ortaklığın önemine de işaret etmektedir. Bu ilke, evlilikte sağlıklı bir ilişkinin temelini oluşturduğu için, evli çiftlerin bu düzenlemeye uygun davranışları gerektiği medya aracılığıyla vurgulanmaktadır.

3.1.2. Ebeveynliğin Temsili

Gündüz kuşağı televizyon programlarında aile içi rollerin dağılımı açısından ebeveynlerin temsili sıklıkla ele alınmaktadır. Bununla birlikte bazı programlarda ebeveynliğin temsili eksik veya yanlış biçimde aktarılabilir. Nitekim toplumsal

normlara aykırı içeriklerin yoğun olduğu programlarda ebeveynliğin temsili sorunlar oluşturabilir ve bu bağlamda sağlıklı bir ebeveyn-çocuk ilişkisi adına ebeveynliğin temsil biçimi önemlidir.

Tablo 3: Müge Anlı ile Tatlı Sert programında ebeveynliğin temsiline ilişkin söylem sıklığı

Tarih	Müge Anlı ve Tatlı Sert Ekibinin Tarafından Ebeveynliğin Temsiline Dair Söylem Sıklığı	Katılımcılar Tarafından Ebeveynliğin Temsiline Dair Söylem Sıklığı
19.01.2023	8	22
09.01.2023	0	3
05.01.2023	4	1
03.01.2023	2	0
02.01.2023	2	5
28.09.2022	8	12
29.08.2022	4	5
02.07.2021	2	0
01.07.2020	10	3
24.06.2020	4	2
Toplam	44	53

Kaynak: Tablo 3, resmi Müge Anlı ile Tatlı Sert adlı YouTube hesabından elde edilen verilerin derlenmesiyle tarafımızca oluşturulmuştur.

Müge Anlı ile Tatlı Sert ekibi tarafından toplamda 44 söylemde; programa canlı biçimde katılan konuk ve bağlantılar tarafından 53 söylemde ebeveynliğin temsili sunulmuştur. Ebeveynliğin temsil biçimleri “ebeveyn ihmal/istismarı” ve “ebeveyn rolü/sorumlulukları” temaları etrafındaki söylem biçimleri üzerinden ele alınmış ve analize dahil edilmiştir. Ebeveynliğe ilişkin temsiliyet yoğunluklu olarak “19.01.2023”, “28.09.2022” ve “01.07.2020” tarihlerinde gerçekleşmiştir ve bu programlarda 3 “evden ayrılma”, 2 “cinayet”, 1 “kayıp” ve 3 “diğer” konulu vakalar işlenmiştir. Ebeveynliğin temsiline ilişkin örnek söylemler şunlardır:

“Niye insanlar bakamayacakları çocukları dünyaya getiriyor, anlamadım?” cümleleri 24.06.2020 tarihli programda Müge Anlı tarafından söylendi. Buradaki söylemde hem ebeveynliğin rolüne/ sorumluluğuna ilişkin bir çerçeve sunulmaktadır hem de ebeveyn ihmal veya istismarına mahal vermemek adına kişisel öneri ifadesine yer verilmiştir. Ebeveynlik konusunda birçok faktörün etkili olduğunu anlamak önemlidir. İnsanlar genellikle çocuk sahibi olmaya karar verirken farklı nedenlerden etkilenebilirler. Bazıları için bu karar, aile kurma isteğiyle alınırken, bazıları için ise toplumsal baskı veya beklentiler etkili olabilir. Ancak, her durumda ebeveyn olmak büyük bir sorumluluk gerektirir. Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken onlara bakım, sevgi ve destek sağlamaları gerekir.

“Senin psikolojin bozulsun, çocuğunuza bir şey olmasın da siz çocuğunuzu gözünüzün önünden ayırmayın. Anlık olaylar anlık” şeklindeki ifade 01.07.2020 tarihli programda Müge Anlı tarafından söylendi. Bu söylemle ebeveyn rolü/sorumluluklarına değinilmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına olan endişeleri ve koruma içgüdüğü, bu cümlede belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Anlık olayların olduğu vurgusu, ebeveynlerin dikkatlerini çocuklarından ayırmamaları gerektiği konusunda bir uyarı niteliği taşımaktadır.

“Bütün dünya ağladı Melissa sadece timsah gözyaşları döktü. Nasıl giyinip süslenip gezdin? Benim kızımı çalsalar dünyayı yakardım. O çocuğun cansız bedeni yatarken Memet’i alıp adliyeye mi geldin?” ifadeleri 28.09.2022 tarihli programda öldürülen çocuk Lina’nın canlı bağlantı konuk babaanne tarafından annesi Melissa’ya söylendi. Burada ebeveyni suçlayan bir yaklaşımla ebeveynin rol/sorumlulukları vurgulanmıştır. Bir ebeveyn olarak, kendi çocuğunuzun güvenliği ve refahı konusunda endişelenmenin gerekliliğinden bahsedilmiştir.

“Melissa biraz anne gibi davran diyor. Yenilerini yapmadan önce biraz düşün” biçimindeki ifadeler 28.09.2022 tarihli programda Müge Anlı tarafından çocuğu öldürülen anne Melissa’ya söylendi. Bu söylemle ebeveyn rolü/sorumluluklarına değinilmektedir. Bu söylem, ebeveynlik rolleri ve sorumlulukları hakkında önemli bir mesaj içermektedir. Bu nedenle, Melissa’nın bu yönde davranması, çocuğuna karşı sorumluluk sahibi olduğunu ve onun ihtiyaçlarını göz önünde bulundurması gerektiğini gösterir. Bu da ebeveynlik rolleri ve sorumlulukları hakkında bilinçsiz bir davranışı

ifade eder. Bu söylem, ebeveynlik konusunda önemli bir mesaj içermektedir ve bu konuda bilinçli davranmanın gerekliliğini vurgular.

“Annelik ömür boyu hissedilen bir duygu ve davranış şeklidir. Çocuk da bir süre sonra anneyi görmek zorunda” şeklindeki ifadeler 28.09.2022 tarihli program ekibinden olan Şevki Sözen tarafından söylendi. Bu söylemle ebeveyn rolü/sorumluluklarına değinilmektedir. Ebeveynlik, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümeleri ve gelişmeleri için önemli bir rol oynamaktadır. Medya, bu tür duygusal ifadeleri genellikle dramatik bir şekilde sunarak izleyicilerin duygusal tepkilerini harekete geçirmeyi hedefler. Ayrıca, bu tür ifadeler genellikle haber değeri taşır ve toplumda tartışma yaratır. Ebeveynlerin çocukları için hissettikleri endişe ve koruma içgüdüğü, toplumda genellikle duygusal bir tepki uyandırır ve bu da medyanın dikkatini çeker. Bu nedenle, bu tür ifadelerin medyada yer alması ebeveynlerin duygusal temsilinin medyada nasıl gerçekleştiğine dair bir örnektir.

3.1.3. Çocuğun Temsili

Gündüz kuşağı televizyon programlarında çocuğun temsili sıklıkla gerçekleştirilmektedir. Çocukların toplum içerisindeki rollerini, aile içerisindeki iletişimini ve bireysel açıdan gelişimi bu temsilden etkilenmeye oldukça müsaittir. Çocukların toplumsal normlardan uzak bir şekilde temsil edilmesi gerçeklikten uzak bir algıya kapılmalarına sebep olabilir. Ayrıca gündüz kuşağı televizyon programlarındaki çocuk temsillerinden etkilenen çocukların kimlik sorunu yaşamasına dahi sebep olabilmektedir.

Tablo 4: Müge Anlı ile Tatlı Sert programında çocuğun temsiline ilişkin söylem sıklığı

Tarih	Müge Anlı ve Tatlı Sert Ekibinin Tarafından Çocuğun Temsiline Dair Söylem Sıklığı	Katılımcılar Tarafından Çocuğun Temsiline Dair Söylem Sıklığı
19.01.2023	18	17
09.01.2023	7	2
05.01.2023	7	6
03.01.2023	6	1

02.01.2023	11	3
28.09.2022	11	7
29.08.2022	3	2
02.07.2021	5	1
01.07.2020	14	6
24.06.2020	5	1
Toplam	87	46

Kaynak: Tablo 4, resmi Müge Anlı ile Tatlı Sert adlı YouTube hesabından elde edilen verilerin derlenmesiyle tarafımızca oluşturulmuştur.

Müge Anlı ile Tatlı Sert ekibi tarafından toplamda 87 söylemde, canlı biçimde katılan konuk ve bağlantılar tarafından 46 söylemde çocuğun temsili sunulmuştur. Çocuğun temsil biçimi ele alındığında ele alınan söylem özellikleri “çocuğun hakları”, “çocuğun iletişimi” ve “çocuk rolü/sorumlulukları” etrafında şekillenmiştir. Çocuğa ilişkin temsiliyet, program ekibi ve konuk/bağlantılar tarafından yoğunluklu olarak “19.01.2023” ve “01.07.2020” tarihlerinde gerçekleşmiştir ve bu programlarda 1 “cinayet”, 3 “evden ayrılma” ve 3 “diğer” konulu vaka işlenmiştir. Çocuğun temsiline ilişkin örnek söylemler şunlardır:

“O zaman Rabbim hayırlı evlat ver deyip işin içinden çıkarım. Bugün böyle bir olay olsa bin tane adam annesinin yanına girmek ister.” Şeklindeki cümleler 02.07.2021 tarihli programda Büyüksen çiftinin cinayet vakasını konuşmak için katılan konuk Büşra’ya Müge Anlı tarafından söylendi. Burada çocuğun rol/sorumlulukları vurgulanmaktadır. Çocuğun ebeveynlerine saygı göstermek, yardımcı olmak ve iyi birer birey olmak, çocukların sorumluluk bilincinde olan evlat olmaları için önemli adımlardır. Bu nedenle, çocukların rol ve sorumluluklarına dikkat etmek, toplumun daha sağlıklı ve mutlu bir geleceği için büyük bir öneme sahiptir. Öte yandan dile getirilen ifadede birçok insanın annesiyle sevgi dolu bir ilişki yaşamayı arzuladığını aktarmaktadır.

“Sen küçükken çok mu dayak yedin?” şeklindeki soru cümlesi 03.01.2023 tarihli programda Müge Anlı tarafından kayıp Arife Gökçek vakası için katılan konuk Sinan’a söylendi. Burada çocuk haklarına dair ihlal edici bir söylem meşru kılınmıştır. Bu tür cümlelerin çocukların duygusal ve psikolojik sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olabilir.

Çocuklara karşı şiddetin kabul edilemez olduğunu ve onların korunmaları gerektiğini vurgulamak önemlidir.

“Çocukla ilgili bir konu olduğunda herkes elini taşın altına koyuyor. Türk milletindeki en önemli özellik çocuğa, güçsüze yardım etmektir...” Bu ifadeler 28.09.2022 tarihli programda Müge Anlı tarafından söylendi. Bu ifade, Türk toplumunun çocukların haklarına ve duygusal ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde yaklaştığını gösteriyor. Türk milletinin en önemli özelliği olan dezavantajlı bireylere yönelik hassas tutumları çocuklar konusunda da kendini göstermektedir. Toplumun çocukların haklarına saygı duyması ve onların duygusal ihtiyaçlarına hassasiyetle yaklaşması, toplumun insan haklarına ve insani değerlere verdiği önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümelerini ve gelişmelerini desteklemek için önemli bir adımdır. Bu değerlerin toplum tarafından benimsenmesi, çocukların yaşamlarının daha iyi hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, çocuklar konusunda toplumsal duyarlılığın ve desteğin devam etmesi medyadaki bu tarz söylemlerle temsil edilmesiyle gerçekleşmeye devam etmektedir.

“Ben ailemi seviyorum. Bakın ben aileme tamamıyla sırt çevirdim, Allah, hiç görüşmem değil. Ben ailemle görüşeceğim. Sadece sizden kısa bir şey istedim. Yani reşit olmuş bir insanım yani. Hani onu isteme hakkım değil mi sizce?” biçimindeki ifadeler 19.01.2023 tarihli programda evden kaçan, ailesi ile stüdyoda buluşan Hilal tarafından söylendi. Aile bağları, insanların hayatında önemli bir yer tutar ve bu bağların korunması ve güçlendirilmesi için iletişim kurmak önemlidir. Bu nedenle, aile ile iletişim kurmak için adımlar atması için çocuğun teşvik edilmesi, sorunlu iletişim kanallarını çözümlenmesi için bir uzman desteği verilmesi gerekmektedir.

“Çocuğum 16 yaşında tehditle tecavüz ediliyor, hamile kalıyor, 17 yaşındayken çocuğu doğuyor. Ardından o adam tehdit etmeye devam ediyor, gidip geliyor ve kızıma iftira atıyor.” Bu ifade 29.08.2022 tarihli programda Sema Güzel tarafından söylendi. Öncelikle, bu vaka üzerinden çocukların maruz kaldığı cinsel istismar ve tecavüz konusunda toplumda farkındalık oluşturulması gerekliliği ortaya çıkıyor. Bu tür olayların medyada doğru bir şekilde temsil edilmesi, toplumun bu konuda bilinçlenmesine yardımcı olabilir. Aynı zamanda, bu tür haberlerin duyarlı bir şekilde sunulması, mağdurların maruz kaldığı travmanın daha fazla derinleşmesini engelleyebilir. Bu nedenle, medyanın bu tür olayları ele alırken dikkatli ve hassas olması

önemlidir. Ayrıca, bu tür olayların medyada yer alması, toplumda bu konuda konuşulmasını ve farkındalık oluşturulmasını sağlayarak benzer durumların önlenmesine de katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, medyanın çocuk temsilini doğru ve etik bir şekilde gerçekleştirmesi, toplumun bu konuda daha duyarlı olmasına yardımcı olabilir.

“Ben hiç babama karşı kalkmadım. Gerginlikler, sesler yükseldi ama hiç öyle şeyler olmadı.” Bu ifade 02.07.2021 tarihli programda anne ve babası şüpheli şekilde öldürülen stüdyoda konuk olan Büşra Büyükşen tarafından söylendi. Aile içi iletişim, çocuğun ebeveyniyle nasıl iletişim kurduğunu ve ona nasıl cevap verdiğini gösterir. Bu durumda, çocuğun babasına karşı kalkmaması, onun ebeveynine saygı duyduğunu ve iletişimde olgun bir tutum sergilediğini gösterir. Bu durum aynı zamanda aile içi ilişkilerde sağlıklı iletişimin ve saygının önemini vurgulamıştır. Ayrıca, çocuğun bu tavrı, aile içi gerginliklerin nasıl yönetildiğini de göstermiştir. Seslerin yükselmesine rağmen, çocuğun babasına karşı kalkmaması, gerginliklerin nasıl kontrol altında tutulduğunu da gösterir. Aile içi ilişkilerde saygı ve iletişim konusunda bu tarz olumlu ifadelerin olması ve çocuğun sağlıklı iletişim ile temsil edilmesi izleyen aile bireylerine de yol gösterici olabilir.

3.2. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının İzleyicileri Tarafından Yapılan Yorumların Analizi

Tablo 5: Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izleyicileri tarafından yapılan yorum tablosu

Tarih	İlgili Programın Resmi Hesabında Yayınlanan Video Sayısı	İlgili Programın Resmi Hesabında Yayınlanan Facebook Videolarına Gelen Toplam Yorum Sayısı
19.01.2023	14	5.370
09.01.2023	11	4.039
05.01.2023	12	9.085
03.01.2023	13	8.227
02.01.2023	12	12.648
28.09.2022	12	4.179
29.08.2022	10	2.062

02.07.2021	8	3.183
01.07.2020	8	1.567
24.06.2020	4	1.033
Toplam	104	51.393

Kaynak: Tablo 5, Facebook (Meta) adlı sosyal medya platformunda 1,8 Milyon beğenme ve 3 Milyon takipçi sayısı bulunan, doğrulanmış rozeti bulunan (mavi tik) MÜGE ANLI adlı hesaptan alınan veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

3.2.1. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının Sosyal Medya Hesabında Evliliğe Dair Yapılan Yorumlar

“Amcanın eşi kaybolmuş onu bunu övüyor hadi ya.” 3.01.2023 tarihinde yapılan yorum. Bu cümlede eş rolü/sorumluluğu hakkında bir yargı bulunmaktadır. Bu cümlede eş rolü/sorumluluğu hakkında bir yargı bulunmaktadır. Eşinin kaybına odaklanmadığı, sorumluluğunu yerine getirmediği gerekçesiyle programa katılan kişi eleştirilmektedir. Eşinin kaybolması durumunda, eşin bulunması için her türlü çabayı göstermek önemlidir. Ancak bu durumda, eşinin kaybına odaklanmak yerine başka konular hakkında konuşmak eleştirilere neden olabilir. Bu tür durumlarda, toplumun beklentisi, eşin bulunması için yardımcı olmaktır. Ayrıca, eşini kaybeden kişinin duygusal olarak da zor bir süreçten geçtiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, eleştiri yapmak yerine empati göstermek ve destek olmak daha faydalı olacaktır.

“Hiç kimseyi ailemin tırnağına değişmem kocaymış ne kocası babası yaşında Allah ıslah etsin inşallah yazık bu gençliğe nerelere gidiyoruz anlamıyorum ya.” 1.07.2020 tarihinde yapılan yorum. Bu yorumda aile üyelerinin değerinin vurgulanması, ailenin önemine ve saygıya verilen önemi gösteriyor. Ayrıca gençlik ve toplum değerleri konusundaki endişe de oldukça yerinde. Günümüzde gençlerin etkilendiği negatif etkilerin artması, toplum değerlerinin zedelenmesine neden olabiliyor. Bu durumda, ailelerin ve toplumun gençlere daha fazla rehberlik etmesi ve değerlerin korunması için çaba göstermesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

“Evleneceğin kişinin karısına hayrı yok ki sana olsun daha çocuksun besle büyüt babası yaşındaki kişiyle evlen çocuk yap babana geri dön.” 1.09.2020 tarihinde yapılan yorum. Evlilik konusunda genellikle yaş, deneyim ve toplumsal statü gibi faktörlerin

önemli olduğu düşünülse de her bireyin farklı öncelikleri ve tercihleri olabilir. Bu yorumla, programda işlenen vakaya ilişkin bireysel tercihlere ve ihtiyaçlara saygı duyulmadığı anlaşılmaktadır. Herkesin evlilik için farklı beklentileri ve hayalleri olabilir. Kimi kişiler için yaş farkı önemli olabilirken, kimileri için ise bu durum pek de önemli olmayabilir. Önemli olan, her iki tarafın da kararını saygıyla karşılamak ve destek olmaktır. Ayrıca, bir kişinin evlilik için hazır olup olmadığını belirleyen faktörler de kişisel deneyimler, olgunluk seviyesi ve ilişki beklentileridir. Bu nedenle, evlilik kararı kişinin kendi tercihlerine ve ihtiyaçlarına göre verilmelidir. Facebook yorumunda, kişinin kendi hayatını yaşama özgürlüğüne saygı duyulmadığı için endişe verici bir durum söz konusu. Özel hayatı etkileyen kararlar kişisel tercihlere ve ihtiyaçlara dayandığı için, herkesin bu konuda kendi kararını verme hakkı vardır. Bu nedenle, evlilik kararlarına saygı duymak, kişisel hayata müdahale etmemek bireylere destek olmak önemlidir.

“Oh iyi olmuş yaşından başından utanmaz önce kendi evlatlarına bakacaksın elin evladına evlilik teklif edeceğine, utanmaz rezil.” 19.01.2023 tarihinde yapılan yorum. Bu yorum, evlilik teklifinin yaş ve aile durumuyla ilişkilendirilmesi ve toplumsal normlara dayanan bir eleştiri içermesi nedeniyle dikkat çekicidir. Toplumumuzda evlilik kurumunun temsiline göre yargıların nasıl şekillendiğini göstermesi açısından önemli bir noktaya işaret etmektedir. Belirli normlara dayalı yargıların, bireylerin karar verme süreçlerini etkileyebileceğini ve toplumsal baskıya neden olabileceğini göstermesi bakımından da önemlidir. Dolayısıyla, bu tür yargıların sorgulanması ve evlilik kurumunun daha geniş bir perspektiften ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Toplumun beklentileri ve normlarıyla bireylerin kendi tercihleri arasında denge kurmak önemlidir. Kişisel hayata odaklanan konuların açık ve sağduyulu bir şekilde tartışılması, toplumsal farkındalığın artmasına ve daha adil bir toplumun oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

“Çok yazık davul dengi dengine fazla gitmez bu evlilik kısa zamanda ikinci evlilik olmadı üçüncüsü pişmanlık para etmez.” 1.07.2020 tarihinde yapılan yorum. Evliliklerin ardışık olarak gerçekleşmesi ve pişmanlık duyulması, bir düşünce ve değerlendirme sürecine işaret etmektedir. Bu durumda, evliliklerin daha dikkatli bir şekilde seçilmesi ve uzun vadeli bir perspektifle ele alınması düşüncesi ifade edilmiştir. İlk evlilikten sonra hemen ikinci veya üçüncü evliliğe gitmek, genellikle sorunları çözme yerine kaçma eğilimini yansıttığı için sağlıksız bir evlilik olduğu vurgulanmıştır.

Bu nedenle, evlilik kararı verirken partner seçimine özen göstermek ve ilişkinin uzun vadeli olup olmadığını düşünmek önemlidir. Ayrıca, geçmiş evliliklerden alınan derslerle yeni bir ilişkiye başlamak da önemlidir. Bu yorumun üzerinde durduğu konu da bu duruma işaret etmektedir. Sağlıklı kararlar alınmasıyla birlikte gelecekteki evliliklerde daha sağlam temeller üzerine inşa edilmiş bir ilişki oluşturulabilir. Uzun vadeli bir mutluluk için, evlilik kararı verirken dikkatli ve düşünceli olmak büyük önem taşımaktadır ve toplumsal bakış açısıyla da normal olarak görülen durum bu şekilde yorumlanmıştır.

3.2.2. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının Sosyal Medya Hesabında Ebeveynliğe Dair Yapılan Yorumlar

“Annesinin de kontrole gitmesi gerekir. Kızı o (annesi) bu yola itmiş.” 19.01.2023 tarihinde yapılan yorum. Aile içinde iletişimi artırmak, duygusal destek sağlamak ve gerektiğinde yönlendirme yapmak önemlidir. Annenin kızını yönlendirmesi refahını etkilediği için annenin rolü/ sorumluluklarına dikkat etmesi vurgulanmıştır.

“Bir çocuğun başında koruyan kollayan Anne yoksa o çocuk bitmiştir.” 1.07.2020 tarihinde yapılan yorum. Bir çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişmesi için, koruyan ve kollayan bir anne veya baba figürüne ihtiyacı vardır. Ebeveynler, çocuklarının fiziksel, duygusal ve zihinsel ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdürler. Onların güvenliğini sağlamak, sağlıklarını korumak ve duygusal olarak destek olmak, ebeveynlerin en temel görevlerindedir. Ayrıca çocukların eğitimlerine de önem vermek ve onları hayata hazırlamak da ebeveynlerin sorumlulukları arasındadır. Bu nedenle, ebeveynlerin çocuklarına karşı olan bu sorumlulukları oldukça büyüktür ve bu sorumluluklarını yerine getirirken çocuklarına sevgi, şefkat ve anlayışla yaklaşmalarının da önemli olduğu vurgulanmıştır.

“Annelere babalara seslenmek istiyorum haddim olmayarak lütfen yanlış anlaşılacak da istemiyorum küçücük oğlan çocuklarına küfürler öğretilip Facebook’da yayınlıyorsunuz böbürlene böbürlene lütfen çocuklarımıza her şeyin ne kadar güzel olduğunu öğretelim.” 1.07.2020 tarihinde yapılan yorum. Bu ifadeyle annelere ve babalara hitap edilerek, çocuklara kötü cümleleri öğreten ve bunu Facebook gibi sosyal

medya platformunda paylaşan kişilere eleştiri getirilmektedir. Bu tür yönlendirmeler yapıldığında çocukların gelişimine zarar verdiği ve onlara olumsuz örnekler sunulduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, çocuklara pozitif katkısı olduğu düşünülen öğretilerle çocukların sağlıklı bir şekilde yetişmelerine katkıda bulunulabileceği belirtilmektedir.

“Bütün suç anasında ne arıyorsun dul kadınsın genç kız yanında hocaymış sapık iğrenç midem bulandı.” 20.01.2023 tarihinde yapılan yorum. Bu tür ifadelerin aşağılayıcı ve saldırgan bir dil içerdiğini belirtmek önemlidir. Herhangi bir kişiyi aşağılamak veya genelleme yapmak toplumda ayrımcılığa neden olabilir. Bu tür sözlerin kullanımı, toplumun birlik ve beraberliğini zedeleyebilir. Bu nedenle daha saygılı ve yapıcı bir dil kullanmak, herkesin huzur içinde bir arada yaşamasına yardımcı olabilir. Ayrıca, insanların kişisel tercihlerine ve yaşam tarzlarına saygı duymak, toplumda hoşgörü ve kabul görmeyi sağlayabilir. Bu tür ifadelerin kullanımından kaçınarak, daha pozitif ve kucaklayıcı bir dil kullanmak, toplumsal ilişkilerin güçlenmesine katkı sağlayabilir.

“Anneye çok üzıldüm. Baba çok rahat oturuşuna bakın.” 19.01.2023 tarihinde yapılan yorum. Anneye duyulan üzüntü ve babanın rahat oturuşuna dikkat çekilmesi, aile içindeki ebeveyn rollerinin ve sorumluluklarının farklılığına işaret etmektedir. Bu ifadeyle belirtilen durumların aile içindeki ilişkileri normlar çerçevesinde yansıtmadığı sonucuna varmakta fayda vardır.

“Çocuklar anne babayı örnek alıyor hocadan medet umarsan sonu bu olur. Eğitim şart. Anne de cahil. Okumamış ama kendini yetiştirmiş kişilerde var. Zoruma giden de hala üfürükçülerle uğraşmamız.” 19.01.2023 tarihinde yapılan yorum. Çocuklar, anne ve babalarını örnek alarak büyümekte ve yetişmektedirler. Dolayısıyla, ebeveynlerin çocuklarına iyi birer rol model olmaları konusuna değinilmiştir. Ancak, bilimsel bir yaklaşıma sahip olmayan kişilerin bilgisine başvurmanın yanlışlığı vurgulanmıştır. Bu tür konularla ilgilenmek yerine, daha sağlıklı ve bilimsel bilgilere dayalı yöntemleri tercih etmek çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmelerine yardımcı olacağı düşüncesi üzerinde durulmuştur.

“Benim de küçük kızımın adı İkra Kader. Yıkıldım bittim nasıl kıyarlar yazıklar olsun şeref yoksunları Allah korkusu da mı yok sizde adi insanlar inşallah bir an önce yakalanır failleri çok üzıldüm bu yavrucağa çok.” 2.07.2020 tarihinde yapılan yorum.

Bu tür durumlar toplumu derinden üzmekte ve çocukların güvenliği konusunda daha fazla önlem alınması gerektiğini göstermektedir. Bu ifadede ebeveynlerin rolü ve sorumluluğuna değinilmektedir.

“Müge abla ben de bir anneyim inan 3 oğlum var daha bu acılara yürek dayanmıyor çok üzüldüm içim acıdı bu melek yüzlü çocukların suçu ney buna idam getirilsin istiyorum çocuklar ölmesin yaşasın caniler ölsün artık yeter gerekli yerler duysun sesimizi inan ki ağlıyorum çocuklarım anne ağlama hasta olursun diyorlar onlar beni düşünüyorlar evlat acısının tarifi bile imkânsız kelimeler yetersiz kalıyor güzelliğini anlatmaya. İkranur... Melek yüzün cennet bahçelerinde gülsün.” 03.07.2020 tarihinde yapılan yorum. Çocukların masumiyeti ve suçsuzluğu üzerine vurgu yaparak, idam cezasının gerekliliğini dile getirmektedir. Bu durumda çocukların ölmemesi, çocuklara dair suç işleyenlerin ise cezalandırılması gerektiğini belirtmektedir. Çocuk hakları konusunda bir ifade söz konusudur.

“Ne güzel dünya çocuğunu bırak bırak git bir boğaz eksilsin diye anne baba sevgisine ihtiyacı olan çocuğu babaanneye gönder cenazede timsah gözyaşları dök anne olacak kadın senin cenazeye bile gelme hakkın yoktu.” 01.07.2020 tarihinde yapılan yorum. Bu ifadeyle aile içi birden çok ilişki biçimine değinilmiştir. Bir çocuğun anne ve babasının sevgisine ihtiyaç duyduğu gerçeği göz ardı edilmiş ve bunun yerine çocuğun babaannesi tarafından yetiştirilmesi önerilmiştir. Ancak anne ve baba sevgisi, bir çocuğun sağlıklı gelişimi için son derece önemlidir ve bu sevgiye ihtiyaç duyduğu durumlarda çocuğun yanında olmak gerekmektedir.

“Dört tane çocuk yapmış annesi ama evine yuvasına değil başka erkeklere kaçıp kaçıp geri gelmiş katil mi arıyorsunuz Annesi katil değil de kim katil! Elin tanımadığı erkeklerine kaçıp onlardan ayrılırken hiç düşünmüş mü acaba bunlarda kafayı bana takıp bana zarar vermek isterler mi diye!” 01.07.2020 tarihinde yapılan yorum. Bu ifadeyle bir annenin evinden ayrılıp başka erkeklerle ilişki yaşaması ve tekrar geri dönmesi durumu, çocukların güvenliği ve psikolojik sağlığı açısından endişe verici olabilir. Bu durumda, annenin çocuklarını korumak ve onların zarar görmesini engellemek için daha dikkatli ve sorumlu davranması gerektiği düşüncesi belirtilmiştir.

3.2.3. Müge Anlı ile Tatlı Sert Programının Sosyal Medya Hesabında Çocuklara Dair Yapılan Yorumlar

“Kızın bazı sorunları var belli, ama ailede normal değil ki kız kendine baba modelinde eş bulmuş kafasınca. Hoşuna gidecek sözleri o adamdan duyunca bu da katmerlenmiş. Vaatler verdiyse gözünü yumdu bağlandı işte.” 19.01.2023 tarihli yorum. Kızın bazı sorunları olduğu söyleniyor, ancak bu sorunların neler olduğu ve nasıl ele alınması gerektiği hakkında daha fazla bilgi sahibi olmadan çocuğun iletişim türüne dair genelleme yapılmış ve yargılayıcı ifadeler kullanılmıştır. Bu tür durumlarda, çocuğun davranışlarının altında yatan nedenleri anlamak ve ona uygun bir şekilde destek olmak önemlidir. Bu yüzden çocuklar konusunda öznel yorumlamaları yapmak riskli bir yaklaşım olabilir.

“Çoook üzgünüm inanasım gelmiyor böyle bir vahşete. Bu çocuk nasıl olurda bu kadar koruması gereken insanların arasından kaybolur hiç kabullenir bir şey değil cennetine uçtu ama bunu yapanlar cehennemi yaşasınlar hem bu dünyada hem ahirette inşallah hınç çıkmasın ateşten.” 1.07.2020 tarihli yorum. Bu ifadeyle çocukların korunma hakkına odaklanılmıştır. Ayrıca kamuoyunu rahatsız eden bir durum karşısında olumsuz hissiyatlar, temenniler aktarılmıştır. Çocukların korunması ve refahı, her toplumda desteklenmesi ve öncelik verilmesi gereken temel haklardır. Bir çocuğun kaybolmasıyla sonuçlanan trajik olay kamuoyunu derinden üzme ve rahatsız etme potansiyeline sahiptir. Yorumda dile getirilen duygu, çocukların güvenliği ve korunması konusundaki derin endişeyi ve böylesine üzücü bir durum karşısında adalete duyulan güçlü arzuyu yansıtmaktadır. Yorum çerçevesinde aktarılan acının tarifinin zorlaşması, durumun kabullenilmemesi, bir çocuğun ortadan kaybolmasının neden olduğu derin duygusal etkinin göstergesidir. Bu, tüm çocukların emniyet ve güvenliğini sağlamanın kritik öneminin ve bu korumalardan ödün verilmesinin çocuklara zarar veren sonuçlarının açık bir hatırlatıcısıdır. Bu yorumun yazılması bir bakıma çocuk güvenliğine yönelik önlemlerin güçlendirilmesini, farkındalığın ve dikkatin artırılmasını ve bu tür trajedilerin gelecekte yaşanmasını önlemek için bir niyet barındırmaktadır.

“Çocuklar çok şımarık sıkıntı burada.” 19.01.2023 tarihli yorum. Çocukların duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması veya uygun rehberlik ve sınırların olmaması bu duruma neden olabilir. Sıkıntının kaynağının çocuklarla ilgili olduğu ve bu durumun çözülmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Yapılan yorum neticesinde çocukların

davranışlarını, ihtiyaçlarını ve ebeveynlik veya eğitimle ilgili eksikliklerin olduğu sonucuna varılabilir.

“Çocuklar anne babayı örnek alıyor hocadan medet umarsan sonu bu olur. Eğitim şart. Anne de cahil. Okumamış ama kendini yetiştirmiş kişilerde var. Zoruma giden de hala üfürükçülerle uğraşmamız.” 19.01.2023 tarihli yorum. Çocuklar anne babalarını örnek alır ve onlara ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle ebeveynlerin çocuklarına iyi birer rol model olmaları oldukça önemlidir. Ancak, eğer ebeveynler çocuklarına iyi bir eğitim vermezlerse, çocukların geleceği olumsuz etkilenebilir. Eğitim, çocukların hayatında önemli bir rol oynar ve onların kişisel gelişimlerine katkı sağlar. Ayrıca, anne babaların kendi eğitim seviyeleri de çocukların eğitimine etki edebilir. Bu nedenle, ebeveynlerin kendi eğitim seviyelerini yükseltmeleri ve çocuklarına iyi bir eğitim sağlamaları önemlidir. Yorumda belirtilen durum itibarıyla toplumda bilimsel bir temeli olmayan büyü ve fal gibi uğraşlarla ilgilenmek endişe vericidir. Bu tür hurafelere inanmak, bilimsel gerçekleri göz ardı etmek demektir. Bu nedenle, toplumun bilinçlendirilmesi ve bilimsel eğitimin öneminin Facebook yorumunda bu durumun vurgulanması, etkileşime giren kişiler açısından yararlı olabilecektir.

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde Müge Anlı ile Tatlı Sert programında üzerinde durulan aile olgusuna ilişkin elde edilen bulgular ile bu programların videolarının yayınlandığı Facebook (Meta) adlı sosyal medya hesabında izleyici yorumlarına ilişkin bulguların yorumu yer almaktadır.

Aile kurumunun toplum içindeki yeri ve etkisi büyük önem taşır. Ailenin medya ve diğer kitle iletişim araçlarında temsili de ailenin toplumdaki yeri açısından oldukça önemlidir. Medya, toplumun bilgi kaynağıdır ve aile kurumunun doğru bir şekilde medyadaki temsili, toplumun aileye bakışını etkiler. Medyanın aile kurumunu doğru bir biçimde temsil etmesi, ailenin toplumdaki konumunu daha da güçlendirir ve aile değerlerinin korunmasına katkı sağlar. Fakat aile kurumunun medya aracılığıyla yanlış bir biçimde temsil edilmesi aile olgusuna yönelik bakış açısının olumsuz olmasına zemin oluşturur.

Televizyon programları toplumsal sorunları ele alarak kamuoyunu bilgilendirmekte ve farkındalık yaratmaktadır. Sabah programlarının en fazla izleyiciye sahip olan türlerine bakıldığında özellikle toplumsal sorunları ele alan programların ilgi gördüğü sonucuna ulaşılmaktadır. Bu programlar aracılığıyla toplumun belirli ideolojilere ve bilinç yaratma çalışmalarına katkı sunulmaktadır. Bu da televizyonun toplum üzerindeki etkisini göstermektedir. Özellikle kamuoyu oluşturan konuların işlendiği programlar toplumu harekete geçirme gücüne sahiptir. Tetik ve Özgüven (2021) tarafından yapılan çalışmada Müge Anlı ile Tatlı Sert programında ele alınan Palu Ailesi vakası incelendiğinde bu vakanın gerek vatandaşlar gerekse haber programları tarafından yoğun ilgi gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Programa katılan kişilerin aile içi ilişkileri irdelenmekte ve yeri geldiğinde mahremiyet içeren durumlar üzerinde sıklıkla durulmaktadır. Özellikle toplumun ilgisini çeken programlarda bu tarz durumların vurgulanması toplumsal etki oranını arttırabilmektedir.

Televizyon programları, toplum içerisinde değişim ve dönüşümlerin gerçekleşmesinde önemli bir role sahiptir. Televizyon, haberler, diziler, filmler, belgeseller ve diğer programlar aracılığıyla topluma farklı perspektifler sunarak düşünce ve davranışları etkilemektedir. Ayrıca, televizyon aracılığıyla toplumun kültürel ve sosyal değerleri şekillenmekte ve bazı durumlarda da değişmektedir. Örneğin Baydar (2013), medyanın, özellikle televizyon programlarının, toplumda mizojinik söylemlerin

ve uygulamaların yayılmasında önemli bir rol oynamakta olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle, medya kuruluşlarının ve hükümetin, televizyon programları ve popüler kültürde var olan mizojinik söylemlere karşı daha duyarlı olmaları ve bu tür içeriklerin yayılmasını engellemek için gerekli adımları atmaları gerektiğini belirtmektedir.

Gündüz kuşağında sunulan televizyon programlarının bir alt türü olan sabah programları oldukça yüksek izlenme oranına sahiptir. Sabah programlarında genellikle gündem yorumu, yaşamı ilgilendiren konularda sohbet, sağlık içerikleri, suç odaklı vb. yayınlar talep gören televizyon formatlarıdır. Sabah programları genellikle izleyicilerin güne pozitif bir başlangıç yapmalarını sağlamak amacıyla tasarlanmış olsa da sosyal hizmet perspektifinden bakıldığında bazı olumsuz etkilere sahip olabilirler. Bu program türleri, genellikle yüzeysel ve tüketim odaklı bir içeriğe sahiptir. Televizyonda yayınlanan sabah programı formatındaki içeriği tüketen izleyicilerin gerçek hayattan kopmaları ve hayal dünyasında yaşamaları söz konusu olabilir. Bu durum, izleyicilerin kendi sorunlarıyla yüzleşmelerini engelleyebilir ve sosyal hizmet açısından değerlendirildiğinde aile içerisinde sağlıklı bir iletişim ortamını engelleyebilir. Öte yandan sabah programlarının bazılarındaki manipülatif ve yanıltıcı içerikler, izleyicilerin gerçeklik algılarını bozabilir ve yanlış bilgilendirme ile sonuçlanabilir. Bu durum, sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellerin, izleyicilerin gerçek ihtiyaçlarını tespit etmelerini ve onlara doğru rehberlik yapmalarını zorlaştırabilir.

Dolayısıyla bu program türleri bir şekilde aile olgusuna değinmektedir. Ayrıca bu programların resmi sosyal medya hesaplarında etkileşim de oldukça yoğundur. Gerek takipçi sayısı gerekse içerik yorumlarının sayılarına bakıldığında bu sonuca ulaşılabilmektedir.

Sabah programlarının etki alanı yalnızca televizyon ile sınırlı değildir. Sabah programındaki ekibin ifadeleri, konukların ifadeleri ve bu program içeriklerinin video formatında yayımlandığı sosyal medya paylaşımlarına yapılan yorumların sosyal hizmet perspektifiyle incelenmesine gerek olduğu kanaatine varılmıştır. Bu programlarda aile olgusuna değinen ifadelerin evlilik, ebeveyn ve çocuk al temasına değinme sıklığı bu konunun değerlendirme gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Sosyal hizmet ve medya ilişkisi, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmaya başladığı dönemden itibaren artmaya başlamıştır. Gerek dezavantajlı bireylerin medyadaki konumu gerekse sosyal hizmet mesleğinin medyadaki rolü bu ilişkiyi arttıran

unsurlar arasında sayılmaktadır. Sosyal hizmet mesleğinin bilgi, beceri ve yetkinlikleri ele alındığında araştırma sorularına cevap bulmak mümkün olacaktır.

Araştırma kapsamında, gündem oluşturma gücünü elinde bulunduran sabah programları arasında oldukça ilgi gören Müge Anlı ile Tatlı Sert programı ele alınmıştır. Bu programın izlenme oranı en yüksek 10 bölümü analiz edilmiştir. Ayrıca bu programların resmi Facebook (Meta) hesabında yayınlanan video içeriklerine yapılan yorumlar da analiz edilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde araştırma sorularına cevap aranmıştır. Öncelikle ana tema aile olgusu olarak belirlenmiştir. Programlarda işlenen konular göz önünde bulundurulduğunda alt temalar; evliliğin temsili, ebeveynliğin temsili ve çocuğun temsili olacak şekilde alt tema biçiminde düzenlenmiştir. Bu alt temalar çerçevesinde aile olgusu teması da göz önünde bulundurulularak sosyal medyadaki yorumların alt temaları belirlenmiştir; evliliğe ilişkin yorum, ebeveynliğe ilişkin yorum ve çocuğa ilişkin yorumlar alt tema biçiminde düzenlenmiştir.

Yapılan araştırma neticesinde “Müge Anlı ile Tatlı Sert programında evlilik temsili nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular incelendiğinde, program ekibine kıyasla katılımcılar tarafından evliliğin daha çok temsil edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca en fazla evlilik temsili yapmak için ifadeye bulunulmuştur. Bulgulara bakıldığında evlilik ilişkisi içerisinde kadın cinsiyetinin daha çok yargılandığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Evlilik akdiyle birlikte toplumsal normlar çerçevesinde kadının kocasından daha fazla sorumluluk göstermesi beklenmekte, kocanın ise karısına yönelik koruyucu bir yaklaşım benimsemesi, sağlıklı iletişim kanallarını kullanması gerektiğine değinilmektedir. Program ekibinde yer alan uzmanlar evlilik temsili ni kimi zaman hukuki perspektifle ele alıp halkı bilinçlendirmeye çalıştığı da görülmektedir. Koçak ve Küçük (2021)’ün 10 ev kadını ile yapmış oldukları çalışmaya göre “Yasak Elma” adlı dizisinin izleyicileri, kendilerini dizi karakterleriyle özdeşleştirmiş, dizideki karakterlerin yerinde olmak istediklerini belirtmiştir böylece evlilik temsiline ilişkin dizi karakterlerinin Türk aile yapısı adına olumsuz etkilerinin bulunabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

“Müge Anlı ile Tatlı Sert programında ebeveynlik temsili nasıldır?” sorusuna yönelik bulgulara bakıldığında program ekibine kıyasla katılımcıların daha çok temsil ifadesine yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu ifadeler çoğunlukla toplumsal açıdan ebeveynliğe yüklenen sorumluluğu hatırlatan ifadelerdir. Ancak ebeveynlik rolü annelik

üzerinden sıklıkla dile getirilmiştir. Herhangi bir problem karşısında annenin sorumluluğu vurgulanmış olup babanın ebeveyn rolü daha silik şekilde ifade edilmiştir. Özgür (2021) tarafından yapılan çalışmada Türk televizyon dizilerindeki babalığın temsili ele alınmış olup modern baba ve geleneksel baba figürlerinin rollerini yerine getirmede zorlandığı ve kırılğan olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Müge Anlı ile Tatlı Sert programında çocuk temsili nasıldır?” sorusuna yönelik bulgulara bakıldığında program ekibinin, katılımcılardan daha yoğun şekilde çocuğu temsil eden ifadelere yer vermiştir. Program ekibi içerisinde sunucu rolü olan Müge Anlı özellikle dikte edici, yargılayıcı ve öğretici bir üslup biçimini benimseyerek çocuğun temsilini gerçekleştirmiştir. Bostan (2019) tarafından yapılan çalışmada, Çocuktan Al Haberi adlı programın çocuk temsil biçimini ele almıştır. Araştırma, programın çocukların kendine özgü karakterlerini sergilemek yerine *oyuncu* ve *eğlendirici* gibi yaklaşımlara sahip olduğunda ilgi çektiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, program formatı nedeniyle çocukların *yetişkin* davranışları sergilemesinin dayatıldığı ve çocukların *kendilik* özelliğinden koparılmaya çalışıldığı sonucuna varılmıştır.

“Müge Anlı ile Tatlı Sert programının sosyal medya hesabındaki videoların izleyicileri, evlilik temsiline olduğu programları nasıl yorumlamaktadır?” sorusuna cevap veren bulgulara bakıldığında yoğun biçimde yargılayıcı ve örseleyici ifadelere yer verilmiştir. Evlilik için gerekli toplumsal statüler, toplum normları ve eş rolü üzerinde durulan ifadelere yer verilmiştir. Kişisel düşüncelerin ifade edildiği platformlarda evlilik konusunda yargılamanın daha kolay biçimde yapıldığı sonucu çıkarılabilmektedir.

“Müge Anlı ile Tatlı Sert programının sosyal medya hesabındaki videoların izleyicileri, ebeveynlik temsiline olduğu programları nasıl yorumlamaktadır?” sorusuna cevap veren bulgular incelendiğinde, ebeveynlerin sorumlulukları tekrar tekrar ifade edilmiştir. Ayrıca aile içi iletişimin önemi de vurgulanmıştır. Böylece çocukların sağlıklı bir ortamda yaşama ve gelişim göstermeleri adına önerilerde bulunulmuştur. Erişir ve Erişir (2018)'in yapmış oldukları çalışmaya göre paylaşanabalık (sharenting) davranışıyla ebeveynlerin çocuk haklarını ihmal eden içerikler paylaşabildiği, anne-babalık algısını olumsuz etkileyebileceği sonuçlarına varmışlardır.

“Müge Anlı ile Tatlı Sert programının sosyal medya hesabındaki videoların izleyicileri, çocuk temsiline olduğu programları nasıl yorumlamaktadır?” sorusuna cevap veren bulgular incelendiğinde çocuk haklarına ilişkin ifadelere sıklıkla yer

verildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Çocukların yaşama hakkı en çok vurgulanan hak türüdür. Ayrıca izleyicilerin özellikle çocuk kaybı ve çocuk cinayeti konularında duygusal içerikli paylaşımda bulunmaya meyilli oldukları gözlemlenmiştir.

İpekoğlu (2015)'nin yapmış olduğu araştırmaya göre Ekşi Sözlük adlı sosyal medya kullanıcıları aile ile ilgili yorumlarında; olumlu olarak *aidiyet* kavramlarına sıklıkla yer vermiştir ancak olumsuz olarak bireyin kararlarına saygı duymayan *baskıcı* biçimde nitelendirilmiştir. Bu durum sosyal medyada ailenin öznel yorumlamalarını yaptıklarını, olumlu ve olumsuz kavramlarla aile olgusunu açıkladıklarını ortaya koymaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Medya, televizyon programları, filmler, diziler, reklamlar ve sosyal medya gibi çeşitli platformlarda aile olgusunu temsil etmektedir. Bu temsiller genellikle idealize edilmiş, mükemmel aile modelini yansıtmakta ve gerçek hayattaki aile dinamiklerinden farklılık gösterebilmektedir. Evlilik, ebeveynlik ve çocuk konuları toplumun temel yapı taşlarını oluşturduğu için bu konuların sabah programlarında ele alınması, izleyicilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunları ilişkilendirmesine yol açabilir. Aile içi iletişimde sorunların çözümü için medyada temsil edilen yaklaşımın doğru, kabul görür veya norm olarak algılanması olasıdır. Bu durum aile olgusunun değişikliğe uğramasına yol açabilir. Bu değişiklik olumlu olduğu gibi olumsuz şekilde de sonuçlanabilir. Çalışmanın amacı medyada aile olgusunun temsil biçimlerini sosyal hizmet perspektifi ile ele almaktır. Bu çalışma, medyanın aile olgusunu nasıl temsil ettiğini ve bu temsillerin sosyal hizmet perspektifi ile nasıl değerlendirilebileceğini incelemeyi amaçlamıştır.

Evlilik, ebeveynlik ve çocuk rolleri Müge Anlı ile Tatlı Sert programının her bölümünde yer alan vaka içeriğinde temsil edilmektedir. Bu temsil biçimleri sosyal medyada programı takip edenler tarafından da farklı biçimde yorumlanmaktadır. Ailelerin dinamikleri gerek program ekibi gerekse konuklar tarafından vakalara konu oldukça öznel bir yaklaşımla sorgulanıp değişime uğratılmaktadır. Ailenin her bir üyesini etkileyen dışsal faktörler uzman olmayan kişilerin yorumları çerçevesinde ele alınıp irdelenmekte ve kişi mahremiyetini de yok saymaktadır. Bu programın izleyicisi konumunda olan ve sosyal medya hesabında ilgili programlara yorum yazarak öznel görüşünü belirten kişilerin de aktarımları içselleştirdiği sonucuna varılmaktadır. Ailenin iç içe girmiş sorunları çevresinden bağımsız şekilde değerlendirip suçu veya sorunu bireye indirgemek sosyal hizmet bağlamında düşünüldüğünde oldukça eksik bir yaklaşımdır.

Medya içerikleri, çocukların gündelik yaşamlarının bir parçası haline gelmiştir. Televizyon, internet, sosyal medya gibi platformlar çocukların yoğun biçimde etkileşimde bulunduğu medya araçlarıdır. Bu etkileşim sonucunda medya araçları, çocukların düşünce yapısını, davranışlarını ve değerlerini etkileyebilmektedir. Özellikle reklamlar, şiddet içerikli programlar ve yanlış bilgi kaynakları, çocukların gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Çocukların gelişimi sosyal öğrenme kuramı

bağlamında değerlendirildiğinde medya içeriklerinin çocuklar açısından ciddi sorunlar meydana getirebildiği unutulmamalıdır (Metin, Zengin ve Erkoç, 2022). Bu noktada sosyal hizmet uzmanları, ebeveynlere çocuklarını medya etkilerine karşı nasıl koruyabilecekleri konusunda rehberlik etmelidir. Ebeveynlerin çocuklarını medyanın olumsuz etkilerine karşı bilinçlendirmeleri halinde çocukların medya içeriklerini doğru bir şekilde anlamalarını sağlayacak zemin oluşturacaktır. Sosyal hizmet uzmanları, ebeveynlere çocukların hangi tür medya içeriklerine maruz kaldıklarını takip etmeleri konusunda önerilerde bulunmalıdır. Uygunsuz içerikler, gelişim dönemine uygun olmayan paylaşımlar ve yorumlar çocukların ruhsal sağlığını da olumsuz etkileyeceğinden özellikle danışmanlık veren sosyal hizmet uzmanları çocukların medya içeriklerini nasıl doğru bir şekilde yorumlayabileceklerini anlatmalı, rehberlik etmelidir.

Sosyal hizmet uzmanları, toplumda yaşanan sosyal sorunlara çözüm bulmak ve bireylerin yaşamlarını iyileştirmek için çalışan meslek profesyonelleridir. Sosyal hizmet uzmanlarının çalışma alanları arasında, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) gibi kurumlarda da yer almaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının RTÜK'te görevleri arasında, medya yayınlarının toplum üzerindeki etkilerini araştırmak ve bu etkileri raporlamak da bulunur. Bu kapsamda, sosyal hizmet uzmanları, medya yayınlarının toplumsal cinsiyet rolleri, şiddet, ayrımcılık ve diğer sosyal konulardaki etkilerini analiz ederler. Bu analizler sonucunda, RTÜK'ün yayın standartlarına uygun olmayan içeriklerin belirlenmesinde ve gerekli düzenlemelerin yapılmasında rol alırlar. Ayrıca, sosyal hizmet uzmanları RTÜK bünyesinde, medya yayınlarının çocuklar üzerindeki etkilerini de inceleyerek, çocukların korunması ve gelişimi için gerekli önlemlerin alınmasına katkı sağlarlar. Bu kapsamda, çocuk istismarı ve kötüye kullanımıyla ilgili yayınların denetlenmesi ve bu konuda farkındalık oluşturulması da sosyal hizmet uzmanlarının görevleri arasındadır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş birliğinde 2023 yılından itibaren Aile ve Çocuk Dostu Yapım ve Dizi Teşvik Ödülleri dağıtılmaya başlanacaktır. Bu çalışma ile medyada, toplumu olumlu açıdan etkileyici içeriklerin artması teşvik edilmektedir.

Sosyal hizmet mesleğini profesyonel biçimde icra edenler tarafından medya okur-yazarlığı eğitimi vermek, toplumun bilinçlenmesine ve bilinçli medya tüketimine katkıda bulunmak için oldukça önemlidir. Gerek geleneksel medya gerekse yeni medya araçlarını kullanan kişilere sosyal hizmet uzmanı;

- Bireysel danışmanlık seansı esnasında ihtiyaç görüldüğü durumlarda (mikro uygulamalar çerçevesinde),
- Grup çalışması esnasında kullanıcı deneyimlerinin paylaşımı ve farkındalık oluşturma oturumlarında (mezzo uygulamalar çerçevesinde),
- Medya içeriklerinden etkilenme potansiyeli olan toplumun geneline, sosyal hizmet eğitimi alanlara ve medya kuruluşları (makro uygulamalar çerçevesinde) için medya okuryazarlığı eğitimi verilebilir.

Sosyal hizmet mesleğinin medya içeriklerine ilişkin yaklaşım geliştirmesi oldukça önemlidir. Alan yazında yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde medyanın mikro, mezzo ve makro boyutunda etkilerinin ciddi oranda olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu aşamada kitle iletişim araçlarının özellikle aile sunumunu sağlıklı, danışmanlar eşliğinde, yanlış ifadelerden kaçınarak söylemlerde bulunması gerekmektedir. Sosyal hizmet mesleğinin bilgi, beceri ve değer bağlamında medya yönlendirmelerine etkide bulunan bir pozisyonda faaliyetlerde bulunması elzemdir. Eroğlu (2019: 107), bir sosyal hizmet uzmanı olarak televizyon programında aktarılan vakaları mesleki bilgi ve becerinin kazandırmış olduğu çok yönlü bakış açısı sayesinde, problemleri çevresiyle bir bütün olarak görmenin, izleyici tarafından ilgi gördüğünü aktarmaktadır. Bu çalışma neticesinde medya ve sosyal hizmetle ilişkili çalışmaların yaygınlaşması ve meslek profesyonellerinin daha aktif rol almasının gerekliliğini vurgulamak adına alternatif çalışmaların yapılması temenni edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ackerman, N. W. (1958). *The psychodynamics of family life*. Basic Books.
- Akçay, D. ve Özcebe, H. (2012). Televizyonun okul öncesi dönemdeki çocukların saldırganlık davranışına etkisi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 55(2), 82-87.
- Akgün, R. (2023). Televizyon dizilerinde kadına yönelik şiddet ve ataerkilliğin temsili. *International Journal of Social Science*, 7(29), 28-44.
- Akınerdem, F. (2016). Türkiye’de Evlilik Programları ve Makbul Aile Hayali, http://www.academia.edu/6342309/T%C3%BCrkiyede_Evlilik_Programlar%C4%B1_ve_Makbul_Aile_Hayali, Erişim Tarihi: 30.09.2023.
- Akpınar, T. (2021). Sosyal koruma kapsamında Türkiye’de aile yardımları. *Cataloging-In-Publication Data*, 432.
- Aksoy, S. ve Saraç, D. Ç. (2020). Sıradan insan hikâyelerinin reality tv programları dolayısıyla metalaşması üzerine bir analiz. *TRT Akademi*, 5(10), 766-789.
- Aktaş, G. (2015). Türkiye’de aile sosyolojisi çalışmalarına genel bir bakış. *Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları*, (52).
- Akyüz, S. S. (2020). Yanlış bilgi salgını: Covid-19 salgını döneminde Türkiye’de dolaşıma giren sahte haberler. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (34), 422-444.
- Akyüz, O. ve Meder, M., (2020). 2019 yılı “gündüz kuşağı” tv programları üzerine bir değerlendirme. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(8) 125-131
- Althusser, L. (2006). *İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları*. Çev.: Alp Tümertekin. İthaki Yayınları, 130.
- Arslan, A. (2011). Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri. *Journal of Human Sciences*, 8(1).
- Arslan, K. (2021). Sosyal hizmet uygulamalarında aile dayanıklılığına etki eden faktörler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 365-374.
- Aslan, G. G. ve Güngör, F. (2019). Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye göç sonrası yaşadığı sorunlar: İstanbul örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1602-1632. <https://doi.org/10.26466/opus.558512>

- Atılğan, S. (2014). Küreselleşme ve Günümüzde Medya Sektörü. *Marmara İletişim Dergisi*, 11(11), 233-246.
- Ayberk, Y. (2020). *Değişen aile yapısında aile sorunlarının ve aile aidiyetinin incelenmesi: Cizre örneği* [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü]. Açık Erişim Sistemi. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/376928>
- Aydın, A. F. (2020). Post-truth dönemde sosyal medyada dezenformasyon: Covid-19 (yeni koronavirüs) pandemi süreci. *Asya Studies*, 4(12), 76-90. <https://doi.org/10.31455/asya.740420>
- Aydoğan, F. ve Kırık, A. M. (2012). Alternatif medya olarak yeni medya. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (18), 58-69.
- Aymaz, G. (2018). İletişim araçlarının toplumsal tarihi için bir giriş. *Global Media Journal*, 8-16.
- Taşagül, A., (2021) *İlk Türkler bozkırdan dünyaya yayılanlar*, Kronik Kitap, 50.
- Bacaksız, H. (2008). *Mehmet Âkif Ersoy'da aile, toplum ve insan* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Sakarya Üniversitesi.
- Baudrillard, J. (1988). *The ecstasy of communication* (Akt.: B. Schutze ve C. Schutze, Çev.: S. Lotringer).
- Baudrillard, J. (2011). *Simülakrlar ve simülasyon* (Çev.: Oğuz Adanır). Doğu Batı Yayınları.
- Boyd-Barrett, O. ve Braham, P. (2013). *Media, knowledge and power*. Routledge.
- Baydar, V. (2013). Popüler kültürde mizojini. *Turkish Studies*, 8(151), 151-165.
- Begtimur, M. E. (2018). Frankfurt okulu ve kitle iletişim araçları eleştirisi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 50-63.
- Belligüçük, F. Ö. (2004). Medyanın aile kurumu açısından eleştirel okuması biz evleniyoruz programı örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(7).
- Bostan, E. (2019). "Çocuktan al haberi" yarışma programında yetişkin bakışının ürettiği çocuk temsilleri ve yetişkinlik. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 784-816.
- Boylu, A. A. ve Öztop, H. (2013). Tek ebeveynli aileler: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyoekonomi*, 19(19).
- Bulunmaz, B. (2012). Geleneksel gazeteciliğin haber yayınında yeni medyanın etkileri ve Hürriyet gazetesi örneği. *17th Internet Conference in Turkey with International Participation*.

- Bulut, I. (1990). *Aile değerlendirme ölçeği (adö) el kitabı*. Özgüneliş Matbaası.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Bray, J. H. (1995). Family assessment: Current issues in evaluating families. *Family Relations*, 469-477. <https://doi.org/10.2307/585001>
- Crichton-Hill, Y. (2022). Working with families. *Practice skills in social work and welfare* içinde (4th ed, s. 168-179), Routledge.
- Chung, S. ve Cho, H. (2014, June). *Parasocial relationship via reality TV and social media: its implications for celebrity endorsement* [Bildiri Sunumu] In Proceedings of the ACM International Conference on Interactive Experiences for TV and Online Video. <https://doi.org/10.1145/2602299.2602306>
- Cohen, J. (2004). Parasocial breakup from favorite television characters: The role of attachment styles and relationship intensity. *Journal of Social and Personal Relationships*, (21), 187- 202.
- Comstock, G. ve Scharrer, E. (2005). *The psychology of media and politics*. Academic Press.
- Croteau, D. ve Hoynes, W. (2006). *The business of media: Corporate media and the public interest*. Pine Forge Press.
- Çobanoğlu, Ö. (2003). Kağanlık ve kamlık kurumları arasındaki çekişmenin Türk mitolojisine yansımaları problematiğinde yöntem sorunları. *Bilig*, (27), 19-49.
- Dossey, L. (2014). FOMO, Digital dementia, and our dangerous experiment. *Explore: The Journal of Science and Healing*, 10(2), 69-73.
- Duman, K. (2011). Talk showlarda mahremiyet ve ‘Oprah Winfrey Show’un başarısının sırrı: tür, anlatı, format. Hüseyin. Köse (Ed.) *Medya Mahrem: Medyada Mahremiyet Olgusu ve Transparan bir Yaşamdan Parçalar* içinde (s. 149-169). Ayrıntı Yayınları.
- Durkheim, E. (1978). The conjugal family. *Emile Durkheim on institutional analysis*.
- Ekici, F. Y. (2019). Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden unsurların değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 9(30), 209-224.
- Elitaş, T. ve Keskin, S. (2019). Türkiye’de realite programlar ve tele-kimlikler: medyatik toplumsallık incelemesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (14), 411- 434.

- Epik, M. T., Çiçek, Ö. ve Altay, S. (2017). Bir sosyal politika aracı olarak tarihsel süreçte ailenin değişen/değişmeyen rolleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(38), 35-58.
- Erdal, C. ve Anıq, F. (2017). Şiddetin yeni gösterim aracı olarak sosyal medya. *Yeni Medya Analizleri*, 55-74.
- Erdoğan, I. (2002). Tekelleşme, medya ve medya pratikleri, *Toplum ve Hekim*, 417-424.
- Ergin, M., (2001), *Dede Korkut kitabı*, Boğaziçi Yayınları.
- Erişir, R. M. ve Erişir, D. (2018). Yeni medya ve çocuk: Instagram özelinde “sharenting”“paylaşanabalık” örneği. *Yeni Medya*, (4), 50-64.
- Erjem, Y. ve Çağlayandereli, M. (2006). Televizyon ve gençlik: Yerli dizilerin gençlerin model alma davranışı üzerindeki etkisi. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 15-30.
- Erkal, S. Aile içi şiddet ve yaşlılar. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/profile/Sibel-Erkal/publication/237396551_AILE_ICI_SIDDET_VE_YASLILAR/links/547c53730cf293e2da2daf78/AILE-ICI-SIDDET-VE-YASLILAR.pdf
- Eroğlu, K. (2019). Sosyal çalışma mesleğinde kariyer seçenekleri. Yeşilkayalı, E. (Ed.), *Medyada sosyal hizmet kariyeri içinde* (s. 107). Nika Yayınevi.
- Ersoy, A. F. (1997). Aile içi etkileşim ve ailede meydana gelen bazı sorunlar üzerine bir araştırma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 128.
- Eyce, B. (2000). Tarihten günümüze Türk aile yapısı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1 (4), 223-244.
- Feyzioğlu, S. ve Kuşçuoğlu, C. (2011). Tek ebeveynli aileler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 26(26), 97-110. <https://doi.org/10.21560/spcd.77415>
- Filiz, H. (2021). Televizyonun ve Tik Tok’un Türk aile yapısı ile ilişkisi ve kültürel değerler üzerindeki rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (78), 1080-1095. <https://doi.org/10.17755/esosder.775986>
- Folkerts, J. (2006). *The media in your life: An introduction to mass communication*, 3/e. Pearson Education India.
- Geçer, E. (2013). *Medya ve popüler kültür: diziler, televizyon ve toplum*. Okur Kitaplığı.
- Giddens, A. ve Griffiths, S. (2006). *Sociology*. Polity.
- Glaser, B. G. (1965). The constant comparative method of qualitative analysis. *Social Problems*, 12(4), 436-445.

- Gökalp, Z. (1976). *Türk medeniyeti tarihi*. (Akt., Kazım Yaşar Koprıman, Afşar İsmail Aka). Kültür Bakanlığı Yayını, Güneş Matbaacılık.
- Gökce, H. (2017). Dünü, bugünü, yarını ile aile. *Sosyoloji Notları*, 1(1), 50-63.
- Gölcü, A. ve Dağlı, A. N. (2017). Haber söyleminde 'öteki'yi aramak: Suriyeli mülteciler örneği. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (28), 11-38. <https://doi.org/10.31123/akil.437410>
- Graham, J. E., Christian, L. M. ve Kiecolt-Glaser, J. K. (2006). Marriage, health, and immune function. *Relational processes and DSM-V: Neuroscience, assessment, prevention, and treatment* içinde (61-74). American Psychiatric Publishing.
- Güler, D. ve Ulutak, N. (1993). Aile kavramının tarihsel gelişimi ve Türk toplum yaşantısında aile. *Kurgu*, 11(1), 50-75.
- Gümüş, M. (1993). Türk ailesi ve modernleşme. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (24), 85.
- Güneş, G. ve Yıldırım, B. (2019). Cinsiyet temelli bir savaş: Kadın cinayetlerinin medyada temsili üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30 (3), 936-964.
- Gürer, M. (2011). Televizyonun dili üzerine bir çözümleme: Var mısın yok musun? *Erciyes İletişim Dergisi*, 1(1).
- Hançerlioğlu, O. (1976). *Felsefe ansiklopedisi: kavramlar ve akımlar*. (No Title).
- Holland, S. (2010). *Child and family assesment in social work practice*. Sage Publications.
- Işık, M. (2012). *Televizyon ve çocuk*. Eğitim Yayınevi.
- İmamoğlu, A. ve Şirin, T. (2011). Televizyon ve internette şiddet içeren programların çocuğun ruh dünyasına etkileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 46, 31-48.
- İpekoğlu, H. Y. (2015). Aile ve akrabalık konularındaki sosyal medya paylaşımları üzerine bir değerlendirme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 241-249.
- Johnson, J. G., Cohen, P., Smailes, E. M., Kasen, S. ve Brook, J. S. (2002). Television viewing and aggressive behavior during adolescence and adulthood. *Science*, 295(5564), 2468-2471.
- Kara, M. (1991). "Kutadgu Bilig'de aile", *Aile Ansiklopedisi* içinde (s. 64), Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu.
- Karaduman, S. (2010). Modernizmden postmodernizme kimliğin yapısal dönüşümü. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 5(17), 2886-2899.

- Kasapoğlu, A. ve Karkıner, N. (2011). Aile sosyolojisi. *T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını*, 111.
- Kasapoğlu, A. (2012). *Aile sosyolojisi*. Anadolu Üniversitesi.
- Kocakaplan, İ. (1990). Dedekorkut'ta insan hükümdar ve aile. Der.: B. Dikeçliğil-A.Çiğdem. *Aile Yazıları 2* içinde (s. 249-257), T.C. Başbakanlık A.A.K. Yayınları.
- Koç, F. ve Pashı, F. (2021). Çocuğa yönelik istismar ve ihmal olaylarının haberdeki temsilinin çocuk hakları bağlamında incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 97-119. <https://doi.org/10.33417/tsh.793372>
- Koçak, M. C. ve Küçük, O. (2021). Kodlama-kodaçımmlama bağlamında "Yasak Elma" dizisinin alımlama analizi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11(2), 256-271.
- Kongar, E. (1999). *Konsantremi bozma!: Medya ve medyatik Türkçe notları*. Remzi Kitabevi.
- Kongar, E. (1996). *Toplumsal değişme kuramları*. Remzi Kitapevi.
- Konuk, O. (2003). *Toplum ve eğitim, sosyolojiye giriş*. Martı Yayınevi.
- Köseoğlu, S. A. ve Yıldız, Y. (2018). Tek ebeveynli çocukların yaşam deneyimleri. *HAYEF Journal of Education*, 15(2), 80-98.
- La Ferrara, E. (2016). Mass media and social change: Can we use television to fight poverty? *Journal of the European Economic Association*, 14(4), 791-827. <https://doi.org/10.1111/jeea.12181>
- Li, J. (2023). The impact of media violence on child and adolescent aggression. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 18, 70-76.
- Liebert, R. M. (1971). Television and Social Learning: Some Relationships Between Viewing Violence and Behaving Aggressively (Overview).
- Mandaloğlu, M. (2022). Eski Türklerde aile ve evlilik anlayışı. *Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 4(8), 481-498.
- Mast, J. (2016). The dark side of "reality tv": Professional ethics and the treatment of "reality"-show participants. *International Journal of Communication*, 10, 2179-2200.
- Merve, (6 Aralık 2022). *Gündüz Kuşağı Programları*. Erişim Adresi: <https://blog.benderimki.com/index.php/2022/12/06/gunduz-kusagi-programlari/>. Erişim Tarihi: 13.11.2023.

- Mayring, P. (2011). *Nitel sosyal araştırmaya giriş nitel dūřünce için bir rehber*. (Çev.: A. Gümüş ve M. S. Durgun). Bilgesu Yayıncılık.
- Metin, G. A., Zengin, O. ve Erkoç, B. (2022). Çocuklarda sosyal öğrenme sürecinin sosyal hizmet perspektifinden incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 22(54), 43-62. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.895029>
- Michailakis, D. ve Schirmer, W. (2014). Social work and social problems: A contribution from systems theory and constructionism. *International Journal Of Social Welfare*, 23(4), 431-442. <https://doi.org/10.1111/ijsw.12091>
- Mindel, C. H. (1979). Multigenerational Family Households: Recent Trends And Implications For The Future. *The Gerontologist*, 19(5_Part_1), 456-463.
- Moore, M. L. (1992). The family as portrayed on prime-time television, 1947–1990: structure and characteristics. *Sex Roles*, 26, 41-61. <https://doi.org/10.1007/BF00290124>
- Mora, N. (2008). Medya, toplum ve haber kaynağı olarak sembolik seçkinler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-25.
- Murdock, G. P. (1949). *Social structure*. Technical report.
- Mutz, D. C. ve Martin, P. S. (2001). Facilitating communication across lines of political difference: The role of mass media. *The American Political Science Review*. 95 (1): 97-114.
- Neuman, W. R. (1991). *The future of the mass audience*. Cambridge University Press.
- Nirun, N. (1994). *Sistemik sosyoloji yönünden aile ve kültür*. Atatürk Kültür Merkezi.
- Nomaguchi, K. M., Milkie, M. A. ve Bianchi, S. B. (2005). Time strains and psychological well-being: Do dual-earner mothers and fathers differ? *Journal of Family Issues*, 26, 756–792.
- Nuhoğlu, H. (2020). Aile çalışmalarında etik. Zubaroğlu Yanardağ, M. (Ed.), *Sosyal Hizmet Etiği* içinde. Nika Yayınevi.
- Odabaş, U. K. (2018). Tarihsel süreçte kamusal alanın yapısal dönüşümü ve Habermas. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 2051-2066.
- Oktik, N. (2018). Aile ve toplum: Sosyolojik yaklaşımlar. N. Oktik ve H. Ünal Reşitoğlu (Ed.), *Aileyi Anlamak: Disiplinler Arası Yaklaşım* içinde, (s. 1-29). Nobel Yayıncılık.
- Olson, H. C., Oti, R. ve Gelo, J. (2009). Family matters: Fetal alcohol spectrum disorders and the family. *Developmental Disabilities Research Reviews*, 15(3), 235-249.

- Ortaylı, İ. (1992). Osmanlı aile hukukunda gelenek, şeriat ve örf. *Sosyo-kültürel değişme sürecinde Türk ailesi*, 2, 456-467.
- Özcan, A. ve Tugen, B. (2014). Geleneksel medya olarak gazete ve radyoda yeni iletişim uygulamaları. *Bildiriler Kitabı-III*, 259.
- Özcan, A. ve Tugen B. (2014). Geleneksel medya olarak gazete ve radyoda yeni iletişim uygulamaları. *III. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı- III (Siyaset- Uluslararası İlişkiler- İktisat- İletişim)* (s. 259-270). 15-18 Mayıs 2014, Sakarya: İlmî Etüdler Derneği.
- Özçağlayan, M. (2008). Gazetelerin gelişimi ve gazeteciliğin geleceği (yeni teknolojiler ve medya ekonomisi açısından genel bir değerlendirme). *Marmara İletişim Dergisi*, 13(13), 131-159.
- Özgür, Ö. (2021). Türk televizyon dizilerinde bir erkeklik performansı olarak babalık. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 557-579. <https://doi.org/10.46928/iticusbe.878010>
- Özguven, İ. E., (2001), *Ailede iletişim ve yaşam*. PDREM Yayınları.
- Özkan, Y. ve Kılıç, E. (2013). Ailenin psiko-sosyal destek ihtiyacını karşılamada yeni bir model önerisi: Aile sağlığı merkezlerinde aile psiko-sosyal destek birimi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(30), 25-44.
- Özmen, Ş. Y. (2012). Çocuğun adı yok: televizyon haberlerinde çocuğun sunumu ve çocuk hakları bağlamında değerlendirilmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2012(34), 66-82.
- Parr, S. (2009). Family intervention projects: A site of social work practice. *British Journal of Social Work*, 39(7), 1256-1273.
- Pekdemir, G. ve Yılmaz, Y. (2022). Televizyon dizilerinde ailenin kültürel temsilinin kurgusal dönüşümü: ‘Yasak Elma’ dizisi örneği. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 7 (14), 6-25.
- Peseschkian, N. (1999). *Pozitif aile terapisi*. Beyaz Yayınevi.
- Polat, F. (2002). *Sosyal değişim ve din ilişkisi (Erzurum örneği)*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi] Atatürk Üniversitesi.
- Potter, J. ve Wetherell, M. (1987). *Discourse and social psychology: Beyond attitudes and behaviour*, Sage Publications.
- Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun. 3.3.2011 tarih ve 27863 sayılı Resmî Gazete.

- Rubin, A. M., Perse, E. M. ve Powell, R. A. (1985). Loneliness, parasocial interaction, and local television news viewing. *Human Communication Research*, 12(2), 155-180.
- Sanders, B. (2017). *Öküzün A'sı: Elektronik çağda yazılı kültürün çöküşü ve şiddetin yükselişi*. (Çev.: Ş. Tahir.). Ayrıntı Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi: 1994).
- Seltzer, J. A. ve Bianchi, S. M. (2013). Demographic change and parent-child relationships in adulthood. *Annual Review of Sociology*, 39, 275–290. <https://doi:10.1146/annurev-soc-071312-145602>
- Severin, W. J., Tankard, J. W. (1994). *İletişim kuramları: Kökenleri, yöntemleri ve kitle iletişim araçlarında kullanımları*. (Çev.: Bir, A. A. ve Sever, N. S.). Kibele Sanat Merkezi.
- Signorielli, N. (1991). Adolescents and ambivalence towards maniage. *Youth & Society*, 23, 121-149.
- Siibak, A. ve Traks, K. (2019). The dark sides of sharenting. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 11(1), 115-121.
- Sood, S. ve Rogers, E. M. (2000). Dimensions of parasocial interaction by letter writers to a popular entertainment-education soap opera in India. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44(3), 386–414.
- Soydan, E. ve Alpaslan, N. (2014). Medyanın doğal afetlerdeki işlevi. *İstanbul Journal of Social Sciences Summer*, 7, 53-64.
- Stellarosa, Y. (2017). Woman image in "Miss Jinjing Belanja Sampai Mati" book. *Jurnal Komunikasi Ikatan Sarjana Komunikasi Indonesia*, 2(2), 97-108.
- Symister, P. ve Friend, R. (2003). The influence of social support and problematic support on optimism and depression in chronic illness: A prospective study evaluating self-esteem as a mediator. *Health Psychology*, 22, 123–129. <https://doi:10.1037/0278-6133.22.2.123>
- Şahin, H. ve Tezel, Z. (2015). Çocuk suçluluğu ve çevre etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(2), 196-206.
- Şahin, S. ve Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66.
- Şengönül, M. ve Aydın, B. N. (2023). Genç yetişkinlerde sosyal medya kullanımına dair özellikler ile sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumları ilişkisi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 113-134. <https://doi.org/10.56206/husbd.1196068>

- Şirin, M. R. (2015). *Televizyon çocuk ve aile: yeni çocukluğun medya sarmalı*. 4. Baskı. İz Yayıncılık.
- Tansü, Y. E. ve Gök, M., (2020). II. Meşrutiyet Döneminde Kadınlara Yönelik Basın Faaliyetlerinin Osmanlı Aile Hayatı Üzerinde Etkileri. *Pearson Journal*, 5(6), 210-218.
- Taylan, H. H. (2009). Türkiye'de köy ailesinde aile içi ilişkiler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (22), 117-138.
- Tetik, B. (2015). *İnternet bağımlılığı ile dikkat süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. Arel Üniversitesi Arşiv. <https://arelarsiv.arel.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12294/968>
- Tetik, T. ve Özgüven, D. (2021). Reality crime programs in Turkish television: The notorious case of Palu Family on Müge Anlı. *Athens Journal of Mass Media & Communications*, 7(2), 137-150. <https://doi.org/10.30958/ajmmc.7-2-4>
- Thomas, P. A., Liu, H. ve Umberson, D. (2017). Family Relationships And Well-Being. *Innovation In Aging*, 1(3), 1-11. <https://doi.org/10.1093/geroni/igx025>
- Tolan, P. H., Gorman-Smith, D., Huesmann, L. R. ve Zelli, A. (1997). assessment of family relationship characteristics: A measure to explain risk for antisocial behavior and depression among urban youth. *Psychological Assessment*, 9(3), 212–223. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.9.3.212>.
- Tonkiss, K. (2006). Analysis text and speech: content and discourse analysis. C. Seale, (2. Basım, s. 367-383). *Researching Society and Culture* içinde. Sage.
- Tonta, Y. ve Çelik, A., (1996) Düşünce özgürlüğü, bilgi edinme özgürlüğü ve bilgi hizmetleri. *Bilgi Edinme Özgürlüğü* içinde (s. 1-13). Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi.
- Tukachinsky, R. (2015). When actors don't walk the talk: Parasocial relationships moderate the effect of actor-character incongruence. *International Journal of Communication*, 9, 3394–3410.
- Turgut, T. (2019). *Üniversite öğrencilerinde aile iklimi ve iyi oluş arasındaki ilişkide benlik kurgularının aracı rolünün incelenmesi*. [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi], Erişim Adresi: <https://www.proquest.com/docview/2499374381?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Turow, J. (2011). *Media today: An introduction to mass communication*. Taylor & Francis.

- Türkdoğan, O. (1995). *Alevi-Bektaşî kimliği: sosyo-antropolojik araştırma*. (Vol. 17). Timaş Yayınları.
- Uğur, S. (2018). Geçmişten günümüze şekillenen çocukluk algısı ve çocuk yetiştirme pratikleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (45), 227-247.
- Ulusal, D. (2022). Gerbner'in ekme kuramı bağlamında "Müge Anlı ile Tatlı Sert" programının alımlama analizi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2022(58), 1-17. <https://doi.org/10.47998/ikad.1026415>
- Umberson, D., Crosnoe, R. ve Reczek, C. (2010). Social Relationships And Health Behavior Across The Life Course. *Annual Review of Sociology*, 36, 139–157. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-070308-120011>
- Umberson, D., Pudrovska, T. ve Reczek, C. (2010). Parenthood, childlessness, and well-being: A life course perspective. *Journal of Marriage and Family*, 72, 612–629. <https://doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00721>
- Umberson, D. ve Montez, J. K. (2010). Social Relationships And Health: A Flashpoint For Health Policy. *Journal of Health and Social Behavior*, 51, 54–66. <https://doi:10.1177/0022146510383501>
- Uygunkan, S. B. (2005). Kültürleme kavramı ve televizyon. *Kurgu*, 21(1), 198-206.
- Üçok, Akın (2014). *Ailede anne ve baba çocuk iletişimi üzerine sosyolojik bir değerlendirme*. [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi] Kırıkkale Üniversitesi Açık Erişim <https://acikerisim.kku.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12587/14862>
- Ünür, E. (2016). Geleneksel medyanın sosyal medyayı nasıl kullandığına ilişkin bir inceleme: Dizilerin Twitter kullanımı. *Turkish Journal of Social Research/Turkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 153-170.
- Vardarlıer, P. ve Zafer, C. (2019). Medya ve toplum. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 355-361.
- Vigneron, F. ve Johnson, L. W. (1999). A review and a conceptual framework of prestige-seeking consumer behavior. *Academy Of Marketing Science Review*, 1(1), 1-15.
- White, M. D. ve Marsh, E. E. (2006). Content analysis: A flexible methodology, *Library Trends*, 55/1, 22-45.
- Wong, A., Ho, S., Olusanya, O., Antonini, M. V. ve Lyness, D. (2021). the use of social media and online communications in times of pandemic Covid-19. *Journal of the Intensive Care Society*, 22(3), 255-260.

- Woodward, Diana. (1990). A framework deciding issues in ethics. *Library Trends*, 39(1-2): 8-17.
- Yaktıl, G. (2000). Televizyon: Kaçınılmaz öğreticimiz televizyonun toplumsal iletişimdeki yeri. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 17(17), 27-34.
- Yavuzer, H. ve İsmen Gazioğlu, E. A. (2015). Evlilik okulu projesi. *Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri* içinde. Remzi Kitabevi.
- Yazgan, P. (2010). *Danimarka'daki Türkiye kökenli göçmenlerin aidiyet ve kimlikleri*. [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi]. Erişim Adresi: <https://www.proquest.com/docview/2689289854?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Yegen, C. (2014). Medyanın kamuoyu oluşturma ve gündem belirleme rolü üzerine: Sarai Sierra haberleriyle oluşturulan yapay gündem. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 21-46.
- Zafer, A. B. (2013). Cumhuriyet ile birlikte değişen Türk aile yapısı ve kadının durumu. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(24), 121-134.
- 19 Ocak reyting sonuçları açıklandı, *HaberTürk*, 2023. Erişim Adresi: <https://www.haberturk.com/reyting-sonuclari-19-ocak-2023-aciklandi-mi-ab-ve-total-reyting-siralamasi-gelsin-hayat-bildigi-gibi-camdaki-kiz-survivor-3557847-magazin/2>. Erişim Tarihi 20.08.2023.
- 9 Ocak 2023 reyting sonuçları açıklandı, *En Son Haber*, 2023. Erişim Adresi: <https://www.ensonhaber.com/medya/9-ocak-pazartesi-reyting-sonuclari-aciklandi-iste-dunun-en-cok-izleneni#:~:text=9%20Ocak%202023%20Pazartesi%20reyting,s%20C4%B1rada%20Yasak%20Elma%20yer%20ald%20C4%B1> Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 5 Ocak 2023 reyting sonuçları! Müge Anlı zirvede!, *En Son Haber*, 2023. Erişim Adresi: <https://www.ensonhaber.com/medya/5-ocak-2023-reyting-sonuclari-muge-anli-zirvede> Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 3 Ocak 2023 reyting sonuçları açıklandı, *Mynet*, 2023. Erişim Adresi: <https://www.mynet.com/3-ocak-reyting-sonuclari-aciklandi-muge-anli-ile-tatli-sert-selcuk-tepeli-ile-fox-ana-haber-uc-kiz-kardes-439565-mymagazin> Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 2 Ocak 2023 reyting sonuçları açıklandı, *Sabah*, 2023. Erişim Adresi: <https://www.sabah.com.tr/galeri/yasam/reyting-sonuclari-pazartesi-2-ocak->

- [2023-dunun-reyting-sonuclari-ile-hangi-yapim-birinci-oldu/2](#). Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 28 Eylül 2022 günü reyting sonuçları belli oldu, *TV100*, 2022. Erişim Adresi: <https://www.tv100.com/28-eylul-carsamba-gunu-reyting-sonuclari-belli-oldu-muge-anli-tek-basina-milyonlar-harcanan-dizileri-gecti-haber-629666> Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 28 Ağustos 2022 reyting sonuçları açıklandı, *En Son Haber*, 2022. Erişim Adresi: <https://www.ensonhaber.com/medya/28-agustos-2022-pazar-reyting-sonuclari>. Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 2 Temmuz 2021 reyting sonuçları, *TV100*, 2021. Erişim Adresi: <https://www.tv100.com/rejting-sonuclari-2-temmuz-2021-cuma-ask-mantik-intikam-bozkir-arslani-calaleddin-muge-anli-ile-tatli-sert-rejting-siralamasi-haber-560085>. Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 1 Temmuz 2020 reyting sonuçları, *HaberTürk*, 2020. Erişim Adresi: <https://www.haberturk.com/rejting-sonuclari-1-temmuz-2020-carsamba-dizi-rejting-siralamasinda-birinci-hangisi-2731104-magazin/2>. Erişim Tarihi: 20.08.2023.
- 24 Haziran 2020 Müge Anlı tüm kişiler ve 20+abc1 kategorilerinde en çok izlenen program oldu, *ATV*, 2020. Erişim Adresi: <https://www.atv.com.tr/haberler/2020/06/24/muge-anli-tum-kisiler-ve-20abc1-kategorilerinde-en-cok-izlenen-program-oldu>. Erişim Tarihi: 20.08.2023.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izlenme oranı en yüksek on yayının tanımlayıcı bilgileri.....	53
Tablo 2: Müge Anlı ile Tatlı Sert programında evliliğin temsiline ilişkin söylem sıklığı	56
Tablo 3: Müge Anlı ile Tatlı Sert programında ebeveynliğin temsiline ilişkin söylem sıklığı	60
Tablo 4: Müge Anlı ile Tatlı Sert programında çocuğun temsiline ilişkin söylem sıklığı	62
Tablo 5: Müge Anlı ile Tatlı Sert programının izleyicileri tarafından yapılan yorum tablosu	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ailenin sunumuna dair temalar	55
--	----

ÖZGEÇMİŞ

Seda ERKUŞ 2010 yılında başladığı Hüseyin Özbuğday Anadolu Lisesi'nden 2014 yılında mezun olduktan sonra 2015 yılında lisans Karabük Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünde eğitimine başlamış ve başarı ile 2019 yılında mezun olmuştur. 2021 yılı bahar döneminde yüksek lisans eğitimine başlamış olup halen devam etmektedir. Lisans ve yüksek lisans eğitimi boyunca 4 bildiri sunarak ve 3 makale yayınlarak literatüre katkı sağlamıştır. Birden çok Erasmus + KA3 ve KA152 projelerinde katılımcı olarak yer almıştır. 2022 yılında 6 ay boyunca bir sivil toplum kuruluşunda İzleme ve Değerlendirme Asistanı olarak görev yapmıştır. 2023 yılında Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başlamış olup çalışma hayatına devam etmektedir.